

สงครามเวียดนามกับการสร้างโฆษณาชวนเชื่อ
ของสหรัฐอเมริกาตั้งแต่ค.ศ. 1955-1975

THE VIETNAM WAR AND MAKING PROPAGANDA
OF THE UNITED STATES FROM 1955 TO 1975

รุจ โรหิตวัตนะ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2564

สงครามเวียดนามกับการสร้างโฆษณาชวนเชื่อ
ของสหรัฐอเมริกาตั้งแต่ค.ศ. 1955-1975

ปริญญานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ปีการศึกษา 2564
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

THE VIETNAM WAR AND MAKING PROPAGANDA
OF THE UNITED STATES FROM 1955 TO 1975

RUJ ROHITRATANA

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of MASTER OF ARTS
(History)

Faculty of Social Sciences, Srinakharinwirot University

2021

Copyright of Srinakharinwirot University

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

สงครามเวียดนามกับการสร้างโฆษณาชวนเชื่อ

ของสหรัฐอเมริกาตั้งแต่ค.ศ. 1955-1975

ของ

รจ โรหิตรัตน์ะ

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์

ที่ปรึกษาหลัก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพร ไทยจงรักษ์)

ประธาน

(อาจารย์ ดร.อภิชา ชูติพงศ์พิสิฐ)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โดม ไกรปกรณ์)

ชื่อเรื่อง	สงครามเวียดนามกับการสร้างโฆษณาชวนเชื่อ ของสหรัฐอเมริกาตั้งแต่ค.ศ. 1955-1975
ผู้วิจัย	รุจ ไรหิตรัตน์ะ
ปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
ปีการศึกษา	2564
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ณัฐพร ไทยจงรักษ์

ปริญญานิพนธ์เล่มนี้ ศึกษาการสร้างโฆษณาชวนเชื่อของสหรัฐอเมริกา กับสงครามเวียดนามในช่วงเวลา ค.ศ. 1955-1975 โดยศึกษาจากหลักฐานขั้นต้นคือ สุนทรพจน์ หนังสือพิมพ์ ภาพยนตร์ บทเพลงและสื่อสิ่งพิมพ์อย่างโปสเตอร์และใบปลิวที่เกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาดังกล่าว เพื่อศึกษาวิธีการสร้างโฆษณาชวนเชื่อของสหรัฐอเมริกาในสงครามเวียดนาม และผลของที่เกิดขึ้น ผลการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ช่วงคือ ช่วงแรก ตั้งแต่ ค.ศ. 1955-1968 เป็นช่วงที่สหรัฐอเมริกาเข้ามามีอิทธิพลในเวียดนามใต้ทั้งโดยอ้อมและโดยตรง โฆษณาชวนเชื่อในช่วงเวลาดังกล่าวนั้นย่ำถึงการโจมตี กล่าวประณามภัยคอมมิวนิสต์ที่เป็นภัยคุกคามความมั่นคงทางการเมืองในเวียดนามใต้ พร้อมกับสร้างภาพลักษณ์อันชอบธรรมในตัวผู้นำสหรัฐอเมริกา จำเป็นต้องเข้าไปมีบทบาทในเวียดนามใต้โดยให้เหตุผลการต่อต้านคอมมิวนิสต์เป็นหลัก พร้อมกับสร้างภาพลักษณ์ผู้นำเวียดนามได้อย่างดี ดินห์ เดียมให้เป็นผู้นำที่สามารถนำพาเวียดนามใต้พ้นจากคอมมิวนิสต์และนำพาสู่ความเจริญแห่งเวียดนาม ช่วงที่สอง ตั้งแต่ ค.ศ. 1968-1975 ช่วงระยะเวลาดังกล่าวกระแสต่อต้านสงครามเริ่มขยายวงกว้างมากขึ้นเนื่องจากการเข้าไปมีส่วนในเวียดนามมากขึ้น โฆษณาชวนเชื่อในยุคดังกล่าวถูกเน้นย้ำถึงการยุติสงคราม การแสวงหาสันติภาพ การทบทวนบทบาทของสหรัฐอเมริกาที่มีต่อเวียดนาม เป็นต้น นอกจากนี้ โฆษณาชวนเชื่อในยุคดังกล่าว ส่วนใหญ่เกิดขึ้นจากปัญญาชนสมัยใหม่ที่มองเห็นถึงปัญหาสงครามเวียดนามยืดเยื้อ และมองเห็นการดำเนินนโยบายของรัฐบาลสหรัฐอเมริกาเกี่ยวกับเวียดนามผิดพลาด ในยุคดังกล่าวมีการใช้โฆษณาชวนเชื่อหลากหลายและเข้าถึงทุกกลุ่มผลของการใช้โฆษณาชวนเชื่อในยุคดังกล่าวทำให้ผู้คนเริ่มตระหนักถึงปัญหาของสหรัฐอเมริกาที่มีต่อเวียดนามมากขึ้นและส่งผลกระทบต่อความรู้สึก "ข้อเท็จจริง" เกี่ยวกับกิจกรรมการทหารของสหรัฐอเมริกาในเวียดนามมากขึ้นและมีความเห็นให้เวียดนามเหนือและเวียดนามใต้ตกลงปัญหาด้วยตนเอง มากกว่าชาติมหาอำนาจเข้าไปแทรกแซงปัญหายุ่งยาก

คำสำคัญ : โฆษณาชวนเชื่อ, สหรัฐอเมริกา, สงครามเวียดนาม, เวียดนามใต้, เวียดนาม, คอมมิวนิสต์

Title	THE VIETNAM WAR AND MAKING PROPAGANDA OF THE UNITED STATES FROM 1955 TO 1975
Author	RUJ ROHITRATANA
Degree	MASTER OF ARTS
Academic Year	2021
Thesis Advisor	Assistant Professor Nathaporn Thajongrak , Ph.D.

This thesis studies the creation of United States propaganda and the Vietnam War between 1955-1975 through primary sources, including speeches, newspapers, movies, songs and publications, including posters and leaflets. The main objective is to explore the propaganda creation strategies in Vietnam War. The first period, from 1955-1968, was when the US indirectly and directly influenced South Vietnam. The image of pro-US, anti-communist propaganda was characterized by communism as a threat to the political security of South Vietnam and the creation of the righteous image of US leaders who needed to play a role in South Vietnam, while promoting Ngo Dinh Diem, the South Vietnamese leader, as the one who could lead South Vietnam out of communism and bring about prosperity. The second period was 1968 to 1975, when the anti-war movement became more widespread due to increased participation in Vietnam. The propaganda from this period emphasized ending the war, seeking peace, reviewing US policy in Vietnam, etc. In addition, most propaganda from this period emerged from modern intellectuals who saw the Vietnam War as mismanaged of US government policy on Vietnam. In this period, the use of propaganda diversified to reached all of the target groups. The effect of propaganda during this period made the public more aware of Vietnam and also perceptions on the 'facts' about US military activities in Vietnam. They also felt that North and South Vietnam should have resolved the issues themselves rather than allowing the superpowers to intervene in their internal affairs.

Keyword : Propaganda, The United States, Vietnam War South Vietnam, Vietcong North Vietnam, Communist

กิตติกรรมประกาศ

ปริญญาานิพนธ์เล่มนี้ใช้ระยะเวลาเขียนหลายปีพร้อมกับการสั่งสมประสบการณ์ในการเขียนและการค้นคว้าปริญญาานิพนธ์ ดังนั้นผู้เขียนปริญญาานิพนธ์ขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพร ไทยจงรักษ์ อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาานิพนธ์ที่ช่วยให้ความรู้

เกี่ยวกับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และประวัติศาสตร์เวียดนามตั้งแต่สมัยเรียนรายวิชาจนถึงควบคุมปริญญาานิพนธ์ และ ตรวจแก้ไขให้คำแนะนำเกี่ยวกับปริญญาานิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบคุณอาจารย์ ดร.อภิชา ชูติพงศ์พิสิฐฐ์แห่งภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ประธานกรรมการสอบปริญญาานิพนธ์ที่ให้เกียรติรับเป็นประธานกรรมการสอบปริญญาานิพนธ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โดม ไกรปรกรณ์

กรรมการสอบปริญญาานิพนธ์ ทั้งสองท่านให้แนวทางแก้ไขปรับปรุงและข้อเสนอในปริญญาานิพนธ์ให้ลุล่วงไปด้วยดี โดยเฉพาะผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โดม ไกรปรกรณ์ ที่ได้ให้ความรู้เกี่ยวกับประเด็นสนใจประวัติศาสตร์ไทยเมื่อครั้งเรียนรายวิชาเมื่อ 5 ปีก่อนและรายวิชาการศึกษาศาสตร์ (IS)

ขอขอบคุณคณาจารย์ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ทุกท่านที่เคยสอนและให้คำแนะนำ ไม่ว่าจะเป็น รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริพร ดาบเพชร อาจารย์พรพรรณน โป่งจิตร รองศาสตราจารย์ ดร.ชาคริต ชุ่มวัฒนะ

อาจารย์สัญญา ชีวประเสริฐ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาติชาย มุกสง ที่ได้ให้ความรู้วิชาการประวัติศาสตร์และวิธีการเขียนงานปริญญาานิพนธ์และบทความ ทำให้เปิดความรู้วิธีการอ้างอิง การเขียนบรรณานุกรมและข้อมูลสำคัญทางประวัติศาสตร์ซึ่งเป็นการเปิดโลกทัศน์ทางความคิดของนิสิตคนหนึ่งที่เขียนอะไรแทบไม่เป็นเลย

ขอขอบคุณความช่วยเหลือและความเป็นห่วงเป็นใยของพี่น้องปริญญาโทรหัส 59 ไม่ว่าจะเป็น พี่ปู อุมาทิพย์ พี่โชค โชคชัย อีฟ เมทินี และพี่จ๊อบ อาทิพร ซึ่งคอยช่วยเหลือ คอยสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับปริญญาานิพนธ์และปัญหาในระบบ ITHESIS

ซึ่งแสนจะยุ่งยากและแสนลำบากสำหรับนิสิตปริญญาโทคนนี้ รวมถึงช่วยเหลือห่วงใยกันตั้งแต่สมัยเรียนรายวิชาปริญญาโท (ถ้ามหาวิทยาลัยลดความยุ่งยากก็จะดี จะได้ไม่ทำงานซ้ำซ้อน)

ขอขอบคุณเพื่อนสมัยประถม-มัธยม เพื่อนสมัยปริญญาตรีทั้งมหาวิทยาลัยศิลปากรและมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่เป็นกำลังใจรับฟังปัญหา เป็นที่ปรึกษา เป็นที่ระบายอารมณ์ เป็นที่ปลดปล่อย และมีมิตรในยามยาก ในทุกเรื่อง

ขอขอบคุณน้องๆนักเรียนเคยสอนพิเศษทุกคนที่เคยเรียนกับเราทั้งสนิทกันมากที่เข้าใจชีวิตการเรียนปริญญาโทของพี่คนนี้ และ คอยให้กำลังใจ คำปรึกษาตลอด

ขอขอบคุณครอบครัวตั้งแต่ แม่ ยาย ตา พี่ชาย พี่ต๋อง และเพื่อนแม่มบางคนที่เป็นกำลังใจสนับสนุนในการเรียนปริญญาโทและการทำThesis มาตลอด 5 ปี รวมถึงแม่ พี่ต๋องและเพื่อนแม่และเพื่อนพี่ต๋องบางคนเข้ามามีส่วนร่วมช่วยในการทำปริญญาานิพนธ์ผ่านพ้นไป

สุดท้ายนี้ ขอขอบคุณชีวิตปริญญาโทตลอด 5 ปี ถึงแม้ว่ามันยาวนานไป แต่เป็นช่วงเวลาที่ดีที่สุดในทางความรู้ การใช้ชีวิต การพบปะผู้คน การเจอสังคมและสถานการณ์ต่างๆในชีวิต ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ดีและชอบที่สุด โดยเฉพาะได้เรียนและทำสิ่งที่ชอบ

สิ่งที่ตั้งใจมาตั้งนาน รวมถึงขอบคุณปริญญาโทสาขาวิชาประวัติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่เปลี่ยนความคิด ชีวิตและสังคมความรู้ไปโดยปริยายทำให้ได้เจอข้อวิจารณ์ คำชื่นชม และความรู้ทางประวัติศาสตร์ที่มากขึ้น

รุจ โรหิตร์ตันะ

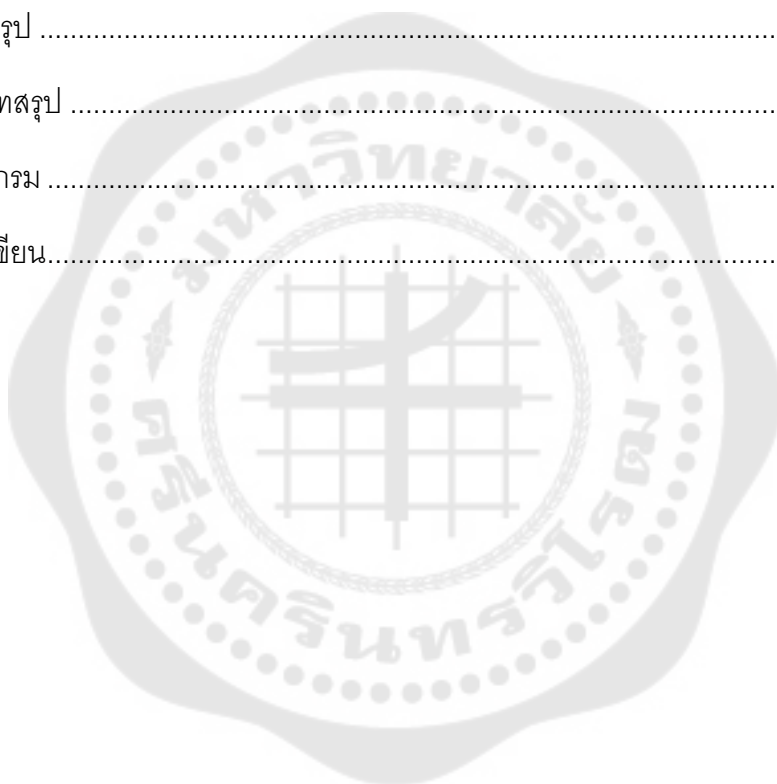

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญรูปภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
2.วัตถุประสงค์ในการศึกษา	8
3.ความสำคัญของการศึกษา	8
4.ขอบเขตการวิจัย	8
5.เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
5.1.ส่วนที่เกี่ยวกับสถานการณ์หรือบริบทสงครามเวียดนาม	9
5.2.ส่วนที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างสงครามเวียดนามกับโฆษณาชวนเชื่อ	10
6.แหล่งที่มาข้อมูล.....	12
บทที่ 2 สงครามเย็นและการเข้ามาของสหรัฐอเมริกา ก่อนสงครามเวียดนาม	14
1. สงครามเย็น.....	14
1.1.จุดเริ่มต้นของการเกิดสงครามเย็น	14
2.ความสำคัญของโฆษณาชวนเชื่อในสงครามเย็น	15
2.1. ทฤษฎีโฆษณาชวนเชื่อ	16
2.1.1.กลยุทธ์โฆษณาชวนเชื่อ.....	17
2.1.2.ภาพลักษณ์กับโฆษณาชวนเชื่อ.....	18

2.2.ประเภทสื่อโฆษณาชวนเชื่อ.....	20
2.2.1. หนังสือพิมพ์ (Newspaper).....	20
2.2.2. นิตยสาร (Magazine)	21
2.2.3. วิทยุ-โทรทัศน์ (Radio-Television)	21
2.2.4. ภาพยนตร์ (Cinema)	22
2.2.5. ป้ายโฆษณา (Billboard) และ ใบปลิว (Leaflet).....	24
2.2.6. สุนทรพจน์ (Speech).....	24
2.2.7. วรรณกรรม (Literacy).....	25
3. ความสำคัญเวียดนามในทัศนะของสหรัฐอเมริกา	25
3.1. จากวอชิงตัน ถึง อินโดจีนฝรั่งเศส : ความสำคัญทางการเมืองของสหรัฐอเมริกาใน ดินแดนเวียดนามและการแทนที่ฝรั่งเศสของสหรัฐอเมริกา	25
3.1.1. ความสัมพันธ์ขบวนการเวียดนามกับ สหรัฐอเมริกา	25
3.1.2. สงครามอินโดจีน กับ การเข้ามามีบทบาทของสหรัฐอเมริกาในฐานะ ผู้สนับสนุนระบอบอาณานิคม.....	27
4. ความสำคัญของโฆษณาชวนเชื่อสหรัฐอเมริกาในสงครามเวียดนาม	30
บทที่ 3 ข้อตกลงเจนีวา-การโจมตีเทศกาลตรุษญวน : สถานการณ์ ความสัมพันธ์และโฆษณาชวน เชื่อของสหรัฐอเมริกาตั้งแต่ค.ศ. 1955-1969	35
1. ข้อตกลงเจนีวากับการไม่ยอมรับของสหรัฐอเมริกา	35
2. สถานการณ์เวียดนามใต้และความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐอเมริกากับเวียดนามใต้	37
2.1. ยุคโง ดินห์ เตียมและครอบครัว (ค.ศ. 1955-1963).....	37
2.2. ขบวนการเวียดนามใต้.....	40
2.3. เวียดนามใต้ตั้งแต่ค.ศ. 1963 จนถึง เทศกาลตรุษญวน.....	41
3. สถานการณ์ความสัมพันธ์ในการโฆษณาชวนเชื่อของสหรัฐอเมริกาในสงครามเวียดนาม ...	47

บทที่ 4 ประธานาธิบดีนิกสัน ถึง ประธานาธิบดีฟอร์ด : การเริ่มต้นสันติภาพในเวียดนาม สู่ การ สิ้นสุดสงครามเวียดนาม (ค.ศ.1969-1975).....	63
1.นโยบายสงครามเวียดนามของประธานาธิบดีริชาร์ด นิกสัน	63
2.ข้อตกลงปารีส (Paris Agreement)	67
3. การถอนทหารสหรัฐอเมริกาในเวียดนามใต้สู่การสิ้นสุดสงครามเวียดนาม.....	70
4.สหรัฐอเมริกากับโฆษณาชวนเชื่อ (ค.ศ. 1969-1975).....	73
5.บทสรุป	81
บทที่ 5 บทสรุป	82
บรรณานุกรม	84
ประวัติผู้เขียน.....	91

สารบัญรูปภาพ

หน้า

ภาพประกอบ 1 ภาพโฆษณาชวนเชื่อของฝ่ายสหรัฐอเมริกาเตือนภัยการขยายตัวลัทธิคอมมิวนิสต์ในช่วงทศวรรษ 1950-1960 ซึ่งรวมถึงเวียดนาม	31
ภาพประกอบ 2 โปสเตอร์โฆษณาชวนเชื่อของสหรัฐอเมริกากล่าวถึงข้อเปรียบเทียบระหว่างคอมมิวนิสต์กับประชาธิปไตยที่กำลังคุกคามเอเชียในช่วงทศวรรษ 1950 ถึง ทศวรรษ 1960	32
ภาพประกอบ 3 โฆษณาชวนเชื่อเกี่ยวกับการขยายตัวคอมมิวนิสต์จากไซเวียตและจีนซึ่งกำลังจะขยายไปเอเชียและออสเตรเลียในช่วงทศวรรษ 1950	33
ภาพประกอบ 4 การประชุมเจนีวาเมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1954 ณ นครเจนีวา สมาพันธรัฐสวิส	36
ภาพประกอบ 5 ัง ดินห์ เดียม (Ngo Dinh Diem) ประธานาธิบดีแห่งสาธารณรัฐเวียดนาม (1955-1963)	37
ภาพประกอบ 6 ประธานาธิบดีจอห์น เอฟ. เคนเนดี (John F. Kennedy) แห่งสหรัฐอเมริกา (1961-1963)	39
ภาพประกอบ 7 ประธานาธิบดีลินดอน บี. จอห์นสันแห่งสหรัฐอเมริกา (Lyndon B. Johnson) ดำรงตำแหน่งค.ศ. 1964-1969	44
ภาพประกอบ 8 ปฏิบัติการสารแห่งเสรีภาพในเวียดนาม ณ เมืองไฮฟอง เมื่อเดือนกันยายน ค.ศ. 1954	48
ภาพประกอบ 9 ภาพโปสเตอร์ชวนเชื่อในปฏิบัติการสารแห่งเสรีภาพของสหรัฐอเมริกา	49
ภาพประกอบ 10 ภาพยนตร์เรื่อง The Ugly American (1963)	55
ภาพประกอบ 11 ประธานาธิบดีริชาร์ด นิกสันแห่งสหรัฐอเมริกา (Richard Nixon) ดำรงตำแหน่งค.ศ. 1969-1974	64
ภาพประกอบ 12 การประชุมปารีสเพื่อยุติสงครามเวียดนามในวันที่ 20-27 มกราคม ค.ศ. 1973 นำไปสู่ ข้อตกลงปารีส (Paris Peace Accords) เมื่อวันที่ 27 มกราคม ค.ศ. 1973	68
ภาพประกอบ 13 ภาพยนตร์อเมริกันเรื่อง The Green Berets	75

- ภาพประกอบ 14 โปสเตอร์ต่อต้านสงครามเวียดนามได้กล่าวประณามตำหนิประธานาธิบดี นิกสันว่าพยายามสังหารหมู่ชาวเวียดนามและชาวอเมริกัน พร้อมเรียกร้องให้ยุติการทิ้งระเบิด ในเวียดนาม..... 78
- ภาพประกอบ 15 โปสเตอร์เตือนให้สหรัฐอเมริกาหยุดการกระทำใดๆหรือสนับสนุนใดๆ ในเวียดนามใต้..... 78
- ภาพประกอบ 16 ธงชาติอเมริกันฉบับกลับหัวซึ่งถูกเปลี่ยนเป็นปืนและเครื่องบิน แสดงให้เห็นถึงสหรัฐอเมริกาให้ความสำคัญการทหารในเวียดนามมากกว่าปัญหาภายในประเทศและเน้นความรุนแรง ละเมิดสิทธิมนุษยชน..... 79
- ภาพประกอบ 17 ผลงานของเปาโล ปิกัสโซในปีค.ศ. 1969 ในการต่อต้านสงครามเวียดนาม ซึ่งตรงกับกรดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีนิกสันท่ามกลางกระแสการดำเนินสงครามอย่างรุนแรง พร้อมกับกระแสต่อต้านสงครามขยายตัวในสหรัฐอเมริกา 80

บทที่ 1

บทนำ

1. ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ในช่วงทศวรรษ 1950-1970 ดินแดนเวียดนามได้รับผลกระทบจากสงครามอย่างมากจากการเป็นสมรภูมิทางการเมืองระหว่างประเทศที่ต่อสู้กันทางอุดมการณ์การเมืองของฝ่ายคอมมิวนิสต์กับฝ่ายโลกเสรี การสู้รบในเวียดนามอันเนื่องมาจากความขัดแย้งระหว่างสองฝ่ายนี้ที่เรียกว่า สงครามเวียดนามส่งผลกระทบต่อทั้งเวียดนามและโลกส่วนรวม

สงครามนี้ มีจุดเริ่มต้นสำคัญคือ การแทรกแซงของสหรัฐอเมริกาในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งใช้ทฤษฎีโดมิโน (Domino Theory)¹ ป้องกันการขยายตัวของคอมมิวนิสต์ในภูมิภาคดังกล่าว และการไม่ยอมรับและไม่ยินยอมลงนามในข้อตกลงเจนีวา (Geneva Accords) ค.ศ. 1954² ของฝ่ายเสรีนิยม คือ นายกรัฐมนตรีโง ดินห์ เดียม (Ngo Dinh Diem) แห่งเวียดนามใต้ (1954-1955) ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากสหรัฐอเมริกาหลังจากนั้นได้ล้มล้างการปกครองของจักรพรรดิเป๋อไ่ (Bao Dai) และสถาปนาสาธารณรัฐเวียดนาม โดยมีโง ดินห์ เดียมเป็นประธานาธิบดีการเข้ามามีบทบาทของสหรัฐอเมริกาในเวียดนามได้มากขึ้นไปตั้งแต่ค.ศ. 1955 เป็นต้นมา³และการใช้อำนาจเผด็จการในการปราบปรามฝ่ายตรงข้ามทางการเมืองของประธานาธิบดีโง ดินห์ เดียม ในช่วงตั้งแต่เดือนตุลาคม ค.ศ. 1955 นำไปสู่การต่อต้านและการก่อตั้งขบวนการไต้ดินในเวียดนามใต้ ซึ่งเป็นที่รู้จักในนามของ ขบวนการแนวร่วมปลดปล่อยภาคใต้ (National Liberation Front) หรือ “เวียดกง” เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม ค.ศ. 1960 การเกิด

¹ ทฤษฎีโดมิโน เป็นทฤษฎีสนับสนุนความชอบธรรมของสหรัฐอเมริกาในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เพื่อป้องกันลัทธิคอมมิวนิสต์ไม่ให้ขยายตัวไปมากกว่านี้ ทฤษฎีดังกล่าวมีความเชื่อว่า หากประเทศใดประเทศหนึ่งเป็นคอมมิวนิสต์ ประเทศต่อๆมาก็จะกลายเป็นคอมมิวนิสต์ตามไปด้วย (โปรตุเกส Nguyet. (2009). *Vietnam War or American War in Vietnam? : A comparison of U.S. and Vietnamese Perspective.* pp 17-18.)

² ข้อตกลงเจนีวา (Geneva Accords) เป็นข้อตกลงในการแก้ไขปัญหาในอินโดจีนหลังจากการต่อสู้สงครามอินโดจีนครั้งที่ 1 ระหว่างฝรั่งเศสกับกลุ่มเวียดมินห์ ซึ่งกระทำสนธิสัญญาในวันที่ 21 กรกฎาคม ค.ศ. 1954 ข้อตกลงเจนีวามีสาระสำคัญคือ 1.ให้หยุดยิงในดินแดนอินโดจีน (เวียดนาม, ลาว และ กัมพูชา) 2.ควบคุมดูแลจัดให้มีการเลือกตั้งในลาวและกัมพูชากายใน ค.ศ.1955 3. ห้ามให้กองทัพต่างชาติเข้ามาตั้งฐานทัพในลาว เวียดนามและกัมพูชา รวมถึงห้ามทำข้อตกลงทางการทหารกับต่างชาติ 4. ใช้เส้นขนานที่ 17 เป็นเส้นแบ่งเวียดนามออกเป็น 2 ส่วน เวียดนามเหนือ ปกครองโดยรัฐคอมมิวนิสต์ภายใต้โฮจิมินห์ (Ho Chi Minh) กับเวียดนามใต้ ปกครองโดยรัฐเสรีประชาธิปไตยภายใต้รัฐบาลจักรพรรดิเป๋อไ่และโง ดินห์ เดียม นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น 5.ให้เคารพในเอกราชของเวียดนาม เพื่อเตรียมจัดการเลือกตั้งในเดือนกรกฎาคม ค.ศ.1956 (โปรตุเกส ใน สุด จอนเจดลิน. (2546). *ประวัติศาสตร์เวียดนามตั้งแต่สมัยอาณานิคมฝรั่งเศสถึงปัจจุบัน.* หน้า.188-189.)

³Peter Lowe. (1998). *The Vietnam War.* pp 96-99.

ขบวนการเวียดนาม ทำให้สหรัฐอเมริกาเชื่อมั่นว่าเวียดนามเหนือเป็นผู้สนับสนุนและเป็นผู้สั่งการให้เข้ามาปฏิบัติการในรูปแบบการก่อจลาจลในภาคใต้สหรัฐอเมริกาจึงตัดสินใจเพิ่มความช่วยเหลือให้กับเวียดนามใต้มากขึ้น ในขณะที่จีนและโซเวียตให้ความช่วยเหลือเวียดนามเหนือในการรวมชาติอย่างไรก็ดี เวียดนามเหนือยังไม่ไว้วางใจว่าชาติมหาอำนาจทั้งสองจริงจังต่อเวียดนามนัก²

ในช่วงแรกของสงคราม (ค.ศ. 1955-1964) ฝ่ายเวียดนามเหนือและเวียดนามใต้ยังไม่มี การปะทะกันทางกำลังทหาร ความรุนแรงในช่วงนี้จึงเป็นการก่อความรุนแรงของขบวนการใต้ดิน ต่างๆ เพื่อต่อต้านอำนาจรัฐบาลเวียดนามใต้และสนับสนุนเวียดนามเหนือตามข้อตกลงเจนีวา ซึ่ง ขบวนการเหล่านี้โจมตีเพียงวงแคบเท่านั้นในรูปแบบของการร้ายหรือกบฏ อันนำไปสู่ความ พยายามในการปราบปรามขบวนการเหล่านี้จากเวียดนามใต้และสหรัฐอเมริกา ที่ส่งทหารเข้าไป ในเวียดนามมากขึ้นนับตั้งแต่การเกิดขบวนการเวียดนาม³

สถานการณ์การรบในช่วงที่สอง (ค.ศ. 1964-1975) เกิดจากความไม่มั่นคงทางการเมือง ในเวียดนามใต้ซึ่งเกิดหลังจากการลอบสังหารประธานาธิบดีโง ดินห์ เดียม เมื่อเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 1963 เกิดการฉกฉวยอำนาจระหว่างทหารและพลเรือนในช่วงค.ศ. 1963-1967 ส่งผลให้ สถานการณ์ภายในเวียดนามใต้เลวร้ายลง ขณะที่เวียดนามเหนือมีความเข้มแข็งทางการทหาร พร้อมทั้งจะทำสงคราม รวมถึงขบวนการเวียดนามขยายตัวและโจมตีพื้นที่ในเวียดนามใต้มากขึ้น สหรัฐอเมริกาจึงตัดสินใจปฏิบัติการโจมตีเวียดนามเหนือในช่วงค.ศ. 1964-1973⁴ ถือเป็นการ เผชิญหน้ากันในการรบระหว่างสหรัฐอเมริกากับเวียดนามเหนืออย่างเป็นทางการ⁵

การโจมตีเวียดนามเหนือของสหรัฐอเมริกาแสดงให้เห็นถึงความพยายามของ สหรัฐอเมริกาที่จะทำลายระบอบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ให้พ้นจากภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ผลสุดท้ายความพยายามของสหรัฐอเมริกาที่ต้องการสร้างอิทธิพลในเวียดนามพร้อมกับต่อต้าน

¹ Daniel Papp. (1981). *Vietnam : the view from Moscow, Peking, Washington*. หน้า 17.

² กรณีของเวียดนามเหนือเป็นพันธมิตรและได้รับการสนับสนุนและรับความช่วยเหลือจากรัฐคอมมิวนิสต์อย่างสาธารณรัฐประชาชน จีนและสหภาพโซเวียต แต่เวียดนามเหนือกลับไม่ไว้วางใจความสัมพันธ์ระหว่างรัฐคอมมิวนิสต์ที่มีต่อเวียดนามเหนือเพราะทั้งสองชาติ ได้พยายามแสวงหาผลประโยชน์ในเวียดนามเหนือ แต่เนื่องจากทั้งสองชาติเป็นผู้สนับสนุนการดำรงอยู่รัฐเวียดนามเหนืออย่างชอบธรรมและยังยึดตามสนธิสัญญาเจนีวา รวมไปถึงเวียดนามเหนือจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจและการทหารจาก ชาติคอมมิวนิสต์ทั้งสอง เวียดนามเหนือจึงจำต้องยอมผูกมิตรกับชาติคอมมิวนิสต์ทั้งสองต่อไป (โปรดดู ชาติชาย พวนานันท์. (2536). *สงครามเวียดนาม (ค.ศ. 1946-1975)*. หน้า.100.)

³ นิษฐาน นิลดี. (2552). *ขบวนการคอมมิวนิสต์ในเวียดนาม (ค.ศ.1945-1975)*. หน้า 117-121.

⁴ เหตุที่ในค.ศ. 1964 เป็นการเริ่มโจมตีเวียดนามของฝ่ายสหรัฐอเมริกา เพราะสหรัฐอเมริกาได้เริ่มรุกรานนำเวียดนามเหนือใน วันที่ 2-4 สิงหาคม ค.ศ. 1964 หรือที่เรียกว่า วิกฤตการณ์อ่าวตังเกี๋ย (The Gulf of Tonkin Incident) จนนำไปสู่ข้อตกลงมติอ่าว ตังเกี๋ย (The Gulf of Tonkin Resolution) ในวันที่ 7 สิงหาคม ค.ศ. 1964

⁵ ปรีชา ศรีวัลย์. (2548). *เวียดนามการรบขึ้นแตกหัก*. หน้า 53-61.

คอมมิวนิสต์ล้มเหลวและการรบของสหรัฐอเมริกาในเวียดนามถูกโจมตีจากเวียดนามและเวียดนามเหนือบ่อยครั้งถึงแม้ว่าจะมีชัยชนะก็ตาม อย่างกรณีของการโจมตีในเทศกาลตรุษญวน (The Tet Offensive) ในวันที่ 30 มกราคม ค.ศ. 1968 เป็นสิ่งสะท้อนถึงผลกระทบทางการทหารและการเมืองของสหรัฐอเมริกาในเวียดนาม¹ เมื่อสงครามขยายวงกว้างออกไปมากขึ้นและเป็นการต่อสู้ระหว่างสหรัฐอเมริกากับเวียดนามเหนือและเวียดนามโดยตรง การต่อสู้ของทั้งสองฝ่ายยืดเยื้อจนผู้คนเริ่มเบื่อหน่าย รวมถึงงบประมาณและความช่วยเหลือจำนวนมากที่สหรัฐอเมริกาใช้ในสงครามทำให้ประธานาธิบดีริชาร์ด นิกสัน (Richard Nixon) ต้องการที่จะถอนกำลังออกจากเวียดนามแล้วลดความช่วยเหลือลงจึงเกิดการเจรจาระหว่างเวียดนามเหนือ เวียดนามกับสหรัฐอเมริกาและเวียดนามใต้เพื่อยุติสงครามที่รุนแรงและขยายตัวอย่างไม่สิ้นสุดมีการลงนามในข้อตกลงปารีส (Paris Peace Accords) ในวันที่ 27 มกราคม ค.ศ. 1973 ผลจากข้อตกลงคือสหรัฐอเมริกาถอนทหารทั้งหมดจากเวียดนามใต้แต่สงครามยังดำเนินต่อไปเรื่อย ๆ ฝ่ายเวียดนามเหนือและเวียดนามใต้ยึดครองพื้นที่ส่วนใหญ่ในเวียดนามใต้และมีชัยชนะเหนือกองทัพเวียดนามใต้ ในที่สุดสงครามเวียดนามสิ้นสุดเมื่อวันที่ 30 เมษายน ค.ศ. 1975 ด้วยชัยชนะของฝ่ายเวียดนามและเวียดนามเหนือในการยึดครองกรุงไซ่ง่อนและการยอมจำนนจากรัฐบาลเวียดนามใต้

ในช่วงระยะเวลา 20 ปีของสงครามเวียดนามทั้งฝ่ายเวียดนามเหนือและเวียดนามกับ ฝ่ายเวียดนามใต้และสหรัฐอเมริกา ต่างต้องการหาสิ่งสนับสนุนในการทำสงครามนอกเหนือการทหาร สิ่งสนับสนุนที่ทั้งสองฝ่ายได้เลือกใช้ประการหนึ่งคือ การใช้โฆษณาชวนเชื่อเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือในการทำสงครามและสร้างแรงกระตุ้นทางจิตวิทยาโดยพยายามใช้สื่อทุกทางเพื่อนำเสนอและต้องการให้ชาติอื่นสนับสนุนการทำสงครามเวียดนามหากกล่าวถึงการโฆษณาชวนเชื่อ นั้น โฆษณาชวนเชื่อคือเผยแพร่อุดมการณ์หรือความคิดเห็น ด้วยกลอุบายต่าง ๆ เพื่อโน้มน้าวจิตใจผู้อื่นให้เห็นคล้อยตาม² และใช้หลักการจิตวิทยา (Psychology Operations) เป็นสิ่งสำคัญในการสร้างโฆษณาชวนเชื่อ อีกประการหนึ่งในการสร้างโฆษณาชวนเชื่อ คือ ต้องสร้างความน่าเชื่อถือผ่านทางระบบความคิดให้กับมวลชน เพราะมวลชนคือกลุ่มเป้าหมายสำคัญที่ต้องใช้การ

¹ การโจมตีในเทศกาลตรุษญวนเริ่มต้นตั้งแต่วันที่ 30 มกราคม ค.ศ. 1968 สิ้นสุดลงต้นกุมภาพันธ์ ค.ศ. 1968 เป็นการโจมตีครั้งใหญ่และครั้งสำคัญของเวียดนามและเวียดนามเหนือ การโจมตีดังกล่าวเป็นการวางแผนของฝ่ายเวียดนามเหนือและเวียดนามมาตั้งแต่ช่วงฤดูร้อน ค.ศ. 1967 เพื่อกดดันให้สหรัฐอเมริกาถอนกำลังทหารออกจากเวียดนามใต้และให้ประธานาธิบดี เหงียนวัน เทียว (Nguyen Van Thieu) ลาออกจากตำแหน่ง ฝ่ายเวียดนามเหนือและเวียดนามสูญเสียกำลังไปถึง 5,000 คน และกำลังทหารอีก 3,200 คน ในขณะที่ฝ่ายสหรัฐอเมริกาส่งเสริมการเกณฑ์คนมาได้ จึงสูญเสียทหาร 1,536 คน และเจ้าหน้าที่ 500 คน (โปรตุเกส ศศิธร นพรัตน์. (2552). ยุทธวิธีของเวียดนามในสงครามเวียดนาม ค.ศ.1965-1975. หน้า 34.)

²ราชบัณฑิตยสถาน. (2561). พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554. (ออนไลน์)

โน้มน้าว จูงใจและจิตวิทยาทำให้เชื่อถือให้ได้ วิธีการดังกล่าวอาจใช้ข้อเท็จจริงจากสถานการณ์ต่างๆ หรือ สิ่งปลอมแปลงให้ดูน่าเชื่อถือมากขึ้น ในกรณีของสงคราม โฆษณาชวนเชื่อมีความสำคัญเป็นพิเศษของรัฐบาลและทหาร เพราะต้องการให้ฝ่ายตรงข้ามอ่อนกำลังและพยายามตั้งมวชนให้มีความรู้สึกนึกคิดร่วมกันโจมตีฝ่ายตรงข้าม ส่วนสิ่งที่ใช้ในโฆษณาชวนเชื่อ นั้น เพราะเป็นเครื่องมือสำคัญเข้าถึงมวชนได้ง่าย¹

ในยุคสงครามเย็น ฝ่ายสหรัฐอเมริกาเกิดความกลัวจากการขยายตัวของลัทธิคอมมิวนิสต์หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ในภูมิภาคยุโรปตะวันออกและสาธารณรัฐประชาชนจีน ส่งผลให้สหรัฐอเมริกาจัดตั้งหน่วยงานทางผลิตโฆษณาชวนเชื่อขึ้น คือองค์การสารสนเทศแห่งสหรัฐอเมริกา (United States Information Agency-USIA) กับ คณะกรรมการสร้างกลยุทธ์ทางจิตวิทยา (Psychological Strategy Board-PSB) เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือโน้มน้าวทางความคิดในการสร้างโฆษณาชวนเชื่อของสหรัฐอเมริกา รวมถึงการสร้างความมั่นคงทางการเมืองระหว่างประเทศของสหรัฐอเมริกา ทฤษฎีกรอบความคิดของสหรัฐอเมริกาเกี่ยวกับการสร้างโฆษณาชวนเชื่อในยุคสงครามเย็น คือ การขจัดลัทธิคอมมิวนิสต์ด้วยการสร้างพื้นที่เสรีภาพทางการเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมนอกจากนี้ทฤษฎีกรอบความคิดในการสร้างโฆษณาชวนเชื่อของสหรัฐอเมริกาในยุคสงครามเย็นยังครอบคลุมไปถึงงานศิลปะต่างๆ อาทิ ดนตรี ศิลปะ วิทยุโทรทัศน์และภาพยนตร์ การสร้างทฤษฎีแนวคิดการต่อต้านหรือการเอาชนะลัทธิคอมมิวนิสต์ในการสร้างโฆษณาชวนเชื่อของสหรัฐอเมริกามีอิทธิพลอย่างมากในช่วงระยะเวลา 40 ปีของยุคสงครามเย็น แต่ทว่า บางครั้งกรอบความคิดในการใช้หรือการผลิตสื่อโฆษณาชวนเชื่อกลับได้รับส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นทางการเมืองยุคสงครามเย็นของสหรัฐอเมริกาและเกิดการปะทะอย่างรุนแรงระหว่างสหรัฐอเมริกา กับสหภาพโซเวียตหรือประเทศกลุ่มคอมมิวนิสต์²

ส่วนสงครามเวียดนามนั้น สหรัฐอเมริกาได้เข้ามามีบทบาทการสร้างโฆษณาชวนเชื่อ นับตั้งแต่หลังสนธิข้อตกลงเจนีวาจนถึงการสิ้นสุดสงครามเวียดนาม นอกเหนือการใช้ทฤษฎีกรอบความคิดการสร้างพื้นที่เสรีภาพทางการเมือง เศรษฐกิจและวัฒนธรรมในการต่อต้านคอมมิวนิสต์นั้น สหรัฐอเมริกาได้ใช้อีกแนวคิดหรือทฤษฎีหนึ่งในการการสร้างโฆษณาชวนเชื่อให้กับเวียดนามได้คือ แนวคิดชาติพันธุ์นิยม (Ethnocentrism)³ โดยแนวคิดดังกล่าวเป็นการยึดถือตามแนวทางหรือ

¹นิจจัน พันธ์พะวงก์. (2556,ม.ค.-มิ.ย.). บทบาทของสื่อแอนิเมชันในช่วงสงครามโลก : กรณีศึกษาสหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่น. วารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ. หน้า 11-18.

²Chisem. (2012). *US Propaganda and The Cultural Cold War*. (ออนไลน์)..

³แนวคิดชาติพันธุ์นิยม (Ethnocentrism) คือ แนวคิดที่มีความเชื่อที่ว่า กลุ่มชาติพันธุ์และกลุ่มวัฒนธรรมของตนเองเป็นใหญ่กว่าทุกวัฒนธรรมและทุกชาติพันธุ์ก็จะมีคามสัมพันธ์ร่วมกันตั้งแต่ ประเพณี พฤติกรรม ภาษาและศาสนา การนิยามเกี่ยวกับชาติ

มุมมองของชาติพันธุ์นิยมอเมริกัน (American Ethnocentrism) เพื่อสนองตอบความต้องการของสหรัฐอเมริกาในการแสวงหาอิทธิพลจากการต่อต้านหรือหยุดยั้งคอมมิวนิสต์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้¹ ดังนั้นการใช้แนวคิดชาติพันธุ์นิยมอเมริกันผสมกับทฤษฎีโดมิโนจึงมีส่วนในการสร้างโฆษณาชวนเชื่อสงครามเวียดนามของฝ่ายสหรัฐอเมริกาและเวียดนามใต้และแนวคิดเรื่องชาติพันธุ์อเมริกันเป็นสิ่งสะท้อนถึงความพยายามของสหรัฐอเมริกาที่มีต่อเวียดนามใต้และอินโดจีนในยุคสงครามเย็น แนวคิดชาติพันธุ์อเมริกันที่สัมพันธ์กับการสร้างโฆษณาชวนเชื่อเห็นได้ชัดเจนจากการขอมติความเห็นจากสาธารณชนอเมริกันในการประเมินการทำสงครามเวียดนามของประธานาธิบดีลินดอน บี. จอห์นสัน (Lyndon B. Johnson) ในช่วงค.ศ. 1965-1968²

แม้ว่าทั้งสองฝ่ายจะมีการใช้โฆษณาชวนเชื่อเพื่อโจมตีและสร้างความชอบธรรมเกี่ยวกับสงครามเวียดนาม แต่ในงานวิจัยนี้ต้องการศึกษาการสร้างหรือการใช้โฆษณาชวนเชื่อของฝ่ายสหรัฐอเมริกาและเวียดนามใต้ในสงครามเวียดนามเพราะสหรัฐอเมริกาเป็นผู้เริ่มต้นในการสร้างโฆษณาชวนเชื่อเพื่อต่อต้านฝ่ายคอมมิวนิสต์ (เวียดนามเหนือและเวียตกง) ฝ่ายสหรัฐอเมริกามองว่าคอมมิวนิสต์เป็นบ่อนทำลายความมั่นคงภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในยุคสงครามเวียดนาม

การศึกษาขั้นต้นเกี่ยวกับการโฆษณาชวนเชื่อในสงครามเวียดนามพบว่า การโฆษณาชวนเชื่อในช่วงสงครามเวียดนามมีการใช้สื่ออันหลากหลาย โดยงานวิจัยดังกล่าวจะแบ่งออกเป็น 2 ช่วงเวลา คือ ช่วงค.ศ. 1955-1964 และ ช่วงค.ศ. 1964-1975

ช่วงค.ศ. 1955-1964 ช่วงเวลาดังกล่าวเกิดเหตุการณ์สำคัญในเวียดนามใต้ ตั้งแต่ การยุติสงครามอินโดจีน และการทำข้อตกลงเจนีวา จนถึง การเรื่องอำนาจสูงสุดอำนาจประธานาธิบดีโง ดินห์ เดียมเป็นต้น การดำเนินนโยบายรัฐบาลเวียดนามใต้ในยุคโง ดินห์ เดียมให้นโยบายประนีประนอมและกำจัดคอมมิวนิสต์ในเวียดนามใต้และความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐอเมริกาและรัฐบาลของโง ดินห์ เดียมแน่นแฟ้นมาก ประกอบกับ นโยบายของสหรัฐอเมริกาในการต่อต้านคอมมิวนิสต์ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หากกล่าวถึงจุดเริ่มต้นการสร้างโฆษณาชวนเชื่อของสหรัฐอเมริกาในช่วงแรก (1954-1964) เกิดขึ้นหลังจากการทำข้อตกลงเจนีวา การสร้างโฆษณาชวนเชื่อของสหรัฐอเมริกาในช่วงแรก คือ ปฏิบัติการสารแห่งเสรีภาพ (The

พันธุ์นิยมใช้เกณฑ์เรื่องความเป็นหนึ่งเดียวทางวัฒนธรรม นอกจากนี้แนวคิดดังกล่าวพร้อมที่จะปกป้องพวกพ้องหรือเผ่าพันธุ์ของตนเอง

¹ Nguyet. (2009). *Vietnam War or American War in Vietnam? : A comparison of U.S. and Vietnamese Perspective*. pp 18-19.

² Moise. (2017). *Lyndon Johnson's War Propaganda*. (online).

operation passage of freedom) หรือปฏิบัติการพระนางพรหมจารีมุ่งสู่ใต้ (Virgin mary moving southern) ซึ่งเป็นปฏิบัติการในทฤษฎีโดมิโนที่สหรัฐอเมริกาสร้างขอบเขตการต่อต้านคอมมิวนิสต์ในภูมิภาคเอเชีย ปฏิบัติการดังกล่าวเป็นการอพยพชาวเวียดนามอาศัยทางตอนเหนือมายังดินแดนทางใต้โดยอาศัยบริบทคริสตศาสนาเป็นเครื่องมือการสร้างโฆษณาชวนเชื่อ¹ หลังจากการสร้างโฆษณาชวนเชื่อจากปฏิบัติการมุ่งสู่ใต้แล้ว ฝ่ายสหรัฐอเมริกายังมีอิทธิพลควบคุมการสร้างโฆษณาชวนเชื่อให้กับฝ่ายเวียดนามใต้² ดังนั้นภาพรวมโฆษณาชวนเชื่อในยุคดังกล่าวเป็นการนำเสนอการต่อต้านคอมมิวนิสต์, การสร้างภาพลักษณ์ของสหรัฐอเมริกาและการสร้างภาพลักษณ์ให้กับรัฐบาลเวียดนามใต้ และการปฏิบัติการของทหารอเมริกัน ตัวอย่างโฆษณาชวนเชื่อในยุคดังกล่าวได้แก่ นวนิยายเรื่อง The Quiet American (1955) ของ เกรย์แฮม กรีน (Graham Greene) เป็นต้น

ช่วงค.ศ. 1964-1975 เป็นยุคที่ใช้การโฆษณาชวนเชื่อมากที่สุด สาเหตุของการใช้โฆษณาชวนเชื่อในยุคดังกล่าวเกิดจากบริบททางการเมืองของสหรัฐอเมริกา คือ ประธานาธิบดีลินดอน บี จอห์นสัน (Lyndon B. Johnson) ให้ความสำคัญเรื่องสงครามเวียดนามมากขึ้นด้วยการดำเนินนโยบายการทำให้สงครามเป็นเรื่องของอเมริกัน (Americanization) ประกอบกับ มติอ่าวตังเกี๋ย (Gulf of Tonkin Resolution) ที่มอบอำนาจให้สหรัฐอเมริกาใช้อำนาจทางการทหารในการโจมตีเวียดนามใต้ทันทีโดยไม่ต้องประกาศสงครามก่อน จากการดำเนินนโยบายของสหรัฐอเมริกาที่มีต่อเวียดนามในระยะเวลาดังกล่าว นอกเหนือจากการทำสงครามยังมีสถานการณ์อื่นๆที่เกี่ยวข้องกับสงคราม อาทิ การต่อต้านสงครามเวียดนามในสหรัฐอเมริกาตั้งแต่ค.ศ. 1966-1975, การทำข้อตกลงปารีส เดือนมกราคม ค.ศ. 1973 และ การสิ้นสุดสงครามเวียดนาม เป็นต้น สถานการณ์สงคราม ส่งผลถึงการสร้างโฆษณาชวนเชื่อในยุคสงครามเป็นสิ่งต้องการสนับสนุนหรือเห็นถึงความสำคัญของสงครามเวียดนามดังกรณีจากการใช้ใบปลิวของฝ่ายสหรัฐอเมริกาเพื่อโจมตีฝ่ายเวียดนามเหนือและเวียดนามกลางโฆษณาชวนเชื่อเผยแพร่ความคิดเสรีภาพและต่อต้านคอมมิวนิสต์ลงไปในใบปลิวในยุคสงคราม³ ส่วนภาพโปสเตอร์เป็นสิ่งสำคัญในการสร้างสรรค์โฆษณาชวนเชื่อในยุคสงครามโดยการเน้นความสำคัญของการต่อสู้สงครามและเน้นการโจมตีฝ่ายตรงข้ามโดยใช้ภาษาในการปลุกใจ การเลือกใช้ภาพถ่ายก็เช่นกัน เป็นภาพปฏิบัติการในสงครามซึ่งทำให้ผู้พบเห็นตระหนักถึงความสำคัญของสงคราม

¹Katsiaficas. (1992). *Vietnam documents : American and Vietnamese views of the war.* pp 26.

²Kubia. (2014). *U.S. Propaganda in the Vietnam War.* (Online).

³Friedman. (2006). *The North Vietnam Leaflet Campaign.* (Online).

ส่วนภาพยนตร์ในช่วงสงครามเวียดนามระยะที่สองเน้นถึงการปฏิบัติการของทหารอเมริกันและการโจมตีฝ่ายตรงข้ามก็คือเวียดนามและเวียดนามเหนือ แม้ว่าสงครามเวียดนามสิ้นสุดลงในปีปลายเดือนเมษายน ค.ศ. 1975 แล้ว การโจมตีฝ่ายเวียดนามและเวียดนามเหนือพร้อมๆกับการปฏิบัติการทางทหารของสหรัฐอเมริกา ยังคงผลิตอยู่ในภาพยนตร์อเมริกันตั้งแต่ทศวรรษ 1950 จนถึงช่วงทศวรรษ 1970 ภาพยนตร์ที่เด่นและสำคัญได้แก่ *A Yank in Vietnam* (1964) *To The Shores of Hell* (1966) *The Green Beret* (1968) *The Loser* (1970) ฯลฯ¹

ส่วนวรรณกรรมในช่วงสงครามเวียดนามระยะที่สองนี้ ส่วนใหญ่เป็นการเล่าเรื่องราวของทหารปฏิบัติการในสงครามและวรรณกรรมเกือบส่วนใหญ่ถูกนำไปสร้างเป็นภาพยนตร์ วรรณกรรมในยุคดังกล่าวมีทั้งสนับสนุนการต่อต้านคอมมิวนิสต์หรือการทำสงคราม เช่น *It don't mean nothing* ของ เดวิด คอนอลลี (David Connolly), *It's too late* ของ จิม เนย์ (Jim Nye) เป็นวรรณกรรมในรูปแบบกวีนิพนธ์ หรือ นวนิยายเรื่อง *Why Are We In Vietnam?* ของ นอร์แมน ไมล์เลอร์ (Norman Mailer), *Dog Soldiers* ของ โรเบิร์ต สโตน (Robert Stone) กลุ่มอัตชีวประวัติหรือเรื่องเล่าในสงคราม เช่น *If I Die in a Combat Zone : Box Me Up and Send Me Home* ของ ทิม โอ เบียน (Tim O'Brien), *The Khaki Mafia* ของ โรเบิร์ต โลเวลล์ มอร์ จูเนียร์ และ จูน คลอลินส์ และ *Platoon Leader* ของ เจมส์ อาร์ แม็คโดนัลด์ (James R. McDonough) เป็นต้น

งานวิจัยเรื่อง สงครามเวียดนามกับการสร้างโฆษณาชวนเชื่อฝ่ายสหรัฐอเมริกาตั้งแต่ ค.ศ. 1955-1975 จึงมีความสำคัญในการเสนอมุมมองการสร้างโฆษณาชวนเชื่อของฝ่ายสหรัฐอเมริกาในสงครามเวียดนามและศึกษาผลของการสร้างโฆษณาชวนเชื่อของฝ่ายสหรัฐอเมริกาจากเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้น อีกทั้ง งานวิจัยเรื่องนี้ช่วยเพิ่มประเด็นที่น่าสนใจในการศึกษานโยบายการสงครามเวียดนามในประเทศไทย นอกจากนี้ งานวิจัยที่ศึกษาเรื่องราวของสงครามเวียดนามส่วนใหญ่เน้นศึกษาถึงยุทธวิธีการรบ, พัฒนาการของขบวนการคอมมิวนิสต์ที่เป็นคู่สงคราม, ทศนคติหรือมุมมองของสหรัฐอเมริกาที่มีต่อสงครามเวียดนาม, ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศระหว่างเวียดนามกับโลกเสรีและคอมมิวนิสต์, บันทึกความทรงจำสงครามเวียดนาม, ภาพยนตร์ของเวียดนามเหนือกับสงครามเวียดนาม, ภาพยนตร์อเมริกันกับสงครามเวียดนาม และบทบาทของสตรีในสงครามเวียดนาม ส่วนงานวิจัยศึกษาเกี่ยวกับการสร้างโฆษณาชวนเชื่อสงครามเวียดนามกลับไม่มีมากหรือแทบไม่มีใครศึกษาในประเทศไทย ดังนั้น งานวิจัยชิ้น

¹ อรรถสิทธิ์ เมืองอินทร์. (2553,ม.ค.-เม.ย.). ภาพยนตร์สงครามเวียดนามและสังคมอเมริกัน ใน *วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์*. หน้า 4.

นี้แสดงทัศนะและความคิดของฝ่ายสหรัฐอเมริกาที่มีต่อสงครามเวียดนามในช่วงเวลาต่างๆได้เป็นอย่างดี และช่วยขยายองค์ความรู้ในประเด็นดังกล่าวให้กว้างมากขึ้น

2.วัตถุประสงค์ในการศึกษา

1. ศึกษากลวิธีการสร้างโฆษณาชวนเชื่อในสงครามเวียดนามฝ่ายสหรัฐอเมริกา
2. ศึกษาสถานการณ์สงครามเวียดนามที่ทำให้เกิดการสร้างโฆษณาชวนเชื่อของฝ่ายสหรัฐอเมริกา
3. ศึกษาผลของการสร้างโฆษณาชวนเชื่อของฝ่ายสหรัฐอเมริกาในสงครามเวียดนาม

3.ความสำคัญของการศึกษา

1. ทำให้ทราบถึงกลวิธีการสร้างโฆษณาชวนเชื่อเกี่ยวกับสงครามเวียดนามของฝ่ายสหรัฐอเมริกา
2. ทำให้ทราบถึงสถานการณ์สงครามเวียดนามและผลของการสร้างโฆษณาชวนเชื่อของฝ่ายสหรัฐอเมริกา

4.ขอบเขตการวิจัย

วิทยานิพนธ์เรื่องสงครามเวียดนามกับการสร้างโฆษณาชวนเชื่อฝ่ายสหรัฐอเมริกาดังตั้ง ค.ศ. 1955-1975 มีขอบเขตการศึกษาดังนี้ขอบเขตด้านเวลาศึกษาตั้งแต่ค.ศ. 1955 ซึ่งเป็นปีที่เวียดนามใต้เป็นสาธารณรัฐภายใต้การสนับสนุนของสหรัฐอเมริกาอย่างเป็นทางการ จนถึงวันที่ 30 เมษายน ค.ศ. 1975 ซึ่งเป็นปีที่สิ้นสุดสงครามเวียดนามด้วยชัยชนะของฝ่ายคอมมิวนิสต์คือเวียดนามเหนือและเวียดกง

ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาทางการสร้างสรรคโฆษณาชวนเชื่อสงครามเวียดนามของฝ่ายสหรัฐอเมริกาและสถานการณ์สงครามเวียดนามที่มีผลต่อการสร้างโฆษณาชวนเชื่อฝ่ายสหรัฐอเมริกา

5. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแบ่งออกเป็น 2 ส่วนได้แก่ ส่วนที่เกี่ยวกับสถานการณ์หรือบริบทของสงครามเวียดนาม ส่วนต่อมาคือ ความสัมพันธ์ระหว่างสงครามเวียดนามกับโฆษณาชวนเชื่อ

5.1. ส่วนที่เกี่ยวกับสถานการณ์หรือบริบทสงครามเวียดนาม

ชาติชาย พณยานนท์. (2536). **สงครามเวียดนาม (ค.ศ.1946-1975)**. กรุงเทพฯ : ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. งานชิ้นนี้เป็นการอธิบายบริบทความเป็นมาของการเกิดสงครามเวียดนามโดยเล่าย้อนไปถึงประวัติศาสตร์เวียดนามยุคจารีต, เวียดนามภายใต้ระบอบอาณานิคมและเวียดนามในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 รวมไปถึงการกำเนิดพรรคคอมมิวนิสต์ของโฮจิมินห์และความสัมพันธ์ระหว่างโฮจิมินห์กับสหรัฐอเมริกาในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 เพื่อให้เห็นภาพของเวียดนามก่อนยุคสงครามซึ่งจะนำไปสู่สาเหตุของการเกิดสงครามและการทำสงครามระยะเวลาเกือบ 20 ปี จนกระทั่งการสิ้นสุดสงครามเวียดนามเป็นทางการในเดือนเมษายน ค.ศ. 1975 สิ่งที่น่าสนใจ คือ งานของชาติชายได้นำภาพยนตร์และสารคดีสงครามเวียดนามมาศึกษาควบคู่งานวิชาการเพื่อสนับสนุนรายละเอียดในงานวิชาการและสะท้อนให้เห็นถึงนโยบายเวียดนามของผู้นำสหรัฐอเมริกาในยุคสงคราม

สุด จอนเจดลิน. (2546). **ประวัติศาสตร์เวียดนามตั้งแต่สมัยอาณานิคมฝรั่งเศสถึงปัจจุบัน**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. งานวิจัยดังกล่าวเป็นการอธิบายประวัติศาสตร์เวียดนามตั้งแต่เวียดนามอยู่ภายใต้การยึดครองของฝรั่งเศสจนถึงต้นทศวรรษ 2000 สุดได้อธิบายถึงภาพรวมของสงครามเวียดนามนับตั้งแต่สาเหตุของสงคราม จนถึง การสิ้นสุดของสงครามเวียดนามและการรวมชาติเวียดนามอย่างเป็นทางการ นอกจากนี้ งานของสุดยังอธิบายถึงลักษณะพื้นฐานการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมของทั้งสองเวียดนามในช่วงสงคราม แต่งานของสุดไม่ได้ลงรายละเอียดถึงยุทธวิธีในทางทหารในสงครามอย่างละเอียดเพียงแต่กล่าวถึงสถานการณ์ทางการเมืองเท่านั้น

Papp, Daniel S. (1981). **Vietnam : The View from Moscow, Peking, Washington**. Jefferson, North Carolina : McFarland & Company, Inc, Publishers. งานนี้เป็นการอธิบายถึงบทบาทชาติมหาอำนาจ (สหรัฐอเมริกา, สหภาพโซเวียตและสาธารณรัฐประชาชนจีน) ที่มีต่อเวียดนาม ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ชาติมหาอำนาจเข้ามามีบทบาทตั้งแต่การสนับสนุนทางการเมืองและการส่งที่ปรึกษาเข้ามาในรัฐบาล ดังนั้นการนำเสนอเรื่องราวของแพพเป็นการอธิบายความสัมพันธ์ทางการเมืองระหว่างประเทศของเวียดนามผ่านทางการช่วยเหลือของชาติมหาอำนาจที่มีต่อเวียดนาม

Lowe, Peter. (1998). *Vietnam War*. Hampshire, London. Macmillian Press LTD. งานนี้เป็นการนำเสนอสถานการณ์ในเวียดนามในยุคสงคราม การนำเสนอได้เห็นถึงมุมมองของชาตินิยมอเมริกันที่มีต่อสงครามเวียดนามระยะเวลา 20 ปี งานของโลว์เป็นการอธิบายถึงการก่อตั้งรัฐเวียดนามภายใต้อิทธิพลชาตินิยมอเมริกันทางการเมืองอย่างสหภาพโซเวียต จีนและสหรัฐอเมริกาซึ่งแต่ละชาติมีส่วนทำให้เกิดสงครามเวียดนามผ่านทางความช่วยเหลือทางการเมืองและการทหาร นอกจากนี้ งานวิจัยดังกล่าวยังกล่าวถึงการต่อต้านสงครามซึ่งเกิดมาจากการขยายตัวของสงครามอย่างไม่มีขอบเขตตั้งแต่การส่งทหารเข้าไปรบในเวียดนามและงบประมาณที่ทุ่มไปในการสงคราม ทำให้เกิดกระแสต่อต้านสงครามเวียดนามในวงกว้าง

5.2. ส่วนที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างสงครามเวียดนามกับโฆษณาชวนเชื่อ

อรรถสิทธิ์ เมืองอินทร์. (2553, มกราคม-เมษายน). ภาพยนตร์สงครามเวียดนามและสังคมอเมริกัน (Vietnam War Film and American Society). *วารสารมนุษยศาสตร์*. 7(1):1-17. บทความดังกล่าวเป็นการนำเสนอเรื่องราวของสงครามเวียดนามในมุมมองของสหรัฐอเมริกาผ่านทางภาพยนตร์นั้นและถูกถ่ายทอดโดยทหารที่ถูกเกณฑ์ไปรบในสงคราม อรรถสิทธิ์ได้ตั้งสมมติฐานจากการชมภาพยนตร์สงครามเวียดนามไว้ว่า ภาพยนตร์สงครามเวียดนามเป็นการตอบสนองความชอบธรรมของสหรัฐอเมริกาในยุคสงครามเย็น นอกจากนี้ภาพยนตร์ยังสร้างให้เวียดนามและเวียดนามเหนือเป็นตัวแทนของความรุนแรง ปฏิบัติต่อพลเรือนอเมริกันและชาวเวียดนามอย่างไม่เป็นธรรมและยังเชิดชูผู้ที่ปฏิบัติงานสงครามเวียดนามในฐานะผู้กล้าหาญวีรบุรุษ แม้ว่าสงครามเวียดนามจะยุติลงพร้อมกับการรวมชาติเวียดนามในเวลาต่อมา ภาพยนตร์ยังคงโจมตีฝ่ายเวียดนามในช่วงปลายทศวรรษ 1970 จนถึง ตลอดทศวรรษ 1980 อย่างไรก็ตาม งานของอรรถสิทธิ์เป็นการนำเสนอเรื่องราวจากภาพยนตร์ฝ่ายสหรัฐอเมริกาเพียงอย่างเดียว ทำให้สะท้อนถึงมุมมองของโลกเสรีซึ่งก็คือสหรัฐอเมริกาและเวียดนามใต้ที่มีต่อสงครามเวียดนามผ่านทางภาพยนตร์

ธงนรินทร์ นามวงศ์. (2562). *โฆษณาชวนเชื่อในนิตยสารเสรีภาพ พ.ศ. 2497-2518*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ประวัติศาสตร์). กรุงเทพฯ : ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. วิทยานิพนธ์ดังกล่าวศึกษานิตยสารเสรีภาพซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์ของสำนักข่าวสารอเมริกัน (USIS) ในฐานะโฆษณาชวนเชื่อยุคสงครามเย็น ผลการศึกษาพบว่า นิตยสารเสรีภาพพยายามสร้างคอมมิวนิสต์เป็นผู้ร้ายหรือสิ่งเลวร้ายในรูปแบบอันตรายพร้อมกับเสนอประชาธิปไตยหรือโลกเสรีเป็นเสรีภาพและความดีงาม การเอาแนวคิดเปรียบเทียบระหว่างคอมมิวนิสต์กับประชาธิปไตยเข้ามาสอดคล้องกับแนวคิด “ชาติ ศาสน์ กษัตริย์” ในการเมืองและ

สังคมไทยลงไปในนิตยสารโดยใช้หลักชาติ ศาสน์ กษัตริย์เป็นสัญลักษณ์ทางการเมืองในการต่อต้านคอมมิวนิสต์ในไทย นอกเหนือจากการใช้อุดมการณ์ทางการเมืองในนิตยสารแล้ว นิตยสารดังกล่าวเป็นการสร้างพื้นที่ “อเมริกัน” จากนิตยสารในฐานะผู้นำความเจริญและมิตรที่ดีระหว่างไทยกับสหรัฐอเมริกา ถ้าหากมองถึงการนำเสนอพื้นที่อเมริกันในนิตยสารดังกล่าวควบคู่กับการแทรกอุดมการณ์ด้านคอมมิวนิสต์พบว่า สหรัฐอเมริกาต้องการให้นิตยสารเสรีภาพเป็นกระบอกเสียงสำคัญถึงจุดประสงค์ของสหรัฐอเมริกาพร้อมกับนำเสนอแนวคิดทุนนิยมภายใต้จักรวรรดินิยมอเมริกันให้ผู้อ่านนิตยสารชาวไทยรับรู้ กล่าวได้ว่า นิตยสารเสรีภาพเป็นการมองมโนทัศน์อเมริกันในยุคสงครามเย็นและมองถึงวิธีการใช้โฆษณาชวนเชื่อของสหรัฐอเมริกาผ่านสื่อรวมถึงสร้างภาพลักษณ์คอมมิวนิสต์ตามเจตนารมณ์ของสหรัฐอเมริกาภายใต้การดำเนินนโยบายต่อต้านคอมมิวนิสต์

Kubia. (2014). U.S. Propaganda in the Vietnam War (ONLINE). บทความดังกล่าวเป็นการอธิบายถึงการสร้างโฆษณาชวนเชื่อของฝ่ายสหรัฐอเมริกาที่มีต่อสงครามเวียดนาม ผลการศึกษาพบว่า นับตั้งแต่การเริ่มต้นของสงครามฯ สหรัฐอเมริกาได้ใช้ทฤษฎีโดมิโน (Domino Theory) เป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างโฆษณาชวนเชื่อ โดยใช้ปฏิบัติการ “มุ่งสู่ภาคใต้ (Passage to freedom)” เพื่อสร้างความหวาดกลัวของภัยคอมมิวนิสต์ซึ่งก็คือเวียดนามเหนือให้โลกและชาวเวียดนามตระหนักถึงภัยคอมมิวนิสต์และให้ทั่วโลกให้เห็นถึงความสำคัญของสงครามเวียดนาม นอกจากนั้น สหรัฐอเมริกายังมีบทบาทต่อรัฐบาลเวียดนามใต้ในการสร้างโฆษณาชวนเชื่อและการควบคุมสื่อของเวียดนามใต้

Karn Supajarukit. (2018). Depicting Vietnam, Hollywood Films and The US-Vietnam war Policy (1964-1973). Master's Thesis (Politics and International Relations). Bangkok: Thammasat University. วิทยานิพนธ์เล่มดังกล่าวศึกษาถึงภาพยนตร์ของสหรัฐอเมริกาทั้ง 3 เรื่อง คือ To The Shores of Hell (1966) The Green Beret (1968) และ The Visitor (1972) โดยภาพยนตร์ทั้ง 3 เรื่องเกิดขึ้นท่ามกลางกระแสสงครามเวียดนามและเป็นช่วงที่สหรัฐอเมริกาพยายามเข้าไปมีส่วนการรบในเวียดนามอย่างเต็มตัว ผลการศึกษาจากวิทยานิพนธ์พบว่า ภาพยนตร์ทั้ง 3 เรื่องมีความแตกต่างกันชัดเจน กล่าวคือ ภาพยนตร์สนับสนุนสงครามอย่าง To The Shores of Hell (1966) และ The Green Beret (1968) ถูกสร้างเพื่อตอบสนองนโยบายการเมืองสหรัฐอเมริกาภายใต้ประธานาธิบดีจอห์นสันที่ต้องการให้สงครามเวียดนามเป็นส่วนหนึ่งการเมืองของสหรัฐอเมริกา อีกทั้งภาพยนตร์ทั้งสองได้รับการสนับสนุนจากรัฐและกองทัพสหรัฐอเมริกาในการผลิตสร้างภาพยนตร์ดังนั้น ภาพยนตร์ทั้งสองเป็นการกำหนดสร้างทัศนคติ

สหรัฐอเมริกาที่มีต่อเวียดนามหรือฝ่ายตรงข้าม ส่วนภาพยนตร์เรื่อง The Visitor (1972) เป็นภาพยนตร์เกิดท่ามกลางกระแสต่อต้านสงครามในสมัยประธานาธิบดีนิกสันตรงกับนโยบายทางการเมืองกำลังสับสนและหาทางออกเกี่ยวกับเวียดนาม ภาพยนตร์เรื่องดังกล่าวเป็นภาพตัวแทนของการทหารผ่านศึกอเมริกันไปประจำการในเวียดนามได้ทำให้ห่างจากครอบครัวและความเป็นอยู่เดิม กล่าวได้ว่า ภาพยนตร์ทั้ง 3 เรื่องเป็นภาพโฆษณาชวนเชื่อของสหรัฐอเมริกาที่มีต่อเวียดนามโดยยึดโยงตามนโยบายของสหรัฐอเมริกาหรือกระแสสังคมอเมริกันในช่วงทศวรรษ 1960-1970

Mark P. Taylor. (2003). *The Vietnam War in History, Literature and Film*. University Alabama Press. หนังสือเล่มดังกล่าวเป็นการกล่าวถึงสงครามเวียดนามในแง่มุมประวัติศาสตร์ วรรณกรรม และภาพยนตร์ ผลการศึกษาพบว่า เรื่องราวเกี่ยวกับสงครามเวียดนามถูกนำเสนอในมุมมองของอเมริกันเกิดตามสถานการณ์สงครามเกิดขึ้นอยู่ไม่ว่าจะเป็นการสนับสนุนสงครามหรือต่อต้านสงคราม นอกจากนี้ ภาพลักษณ์ของสงครามเวียดนามในสื่ออเมริกันยุคสงครามถูกถ่ายทอดผ่านทางเหตุการณ์และเรื่องเล่าทหารผ่านศึกในสงครามจึงเป็นภาพสะท้อนการดำเนินนโยบายทางการเมืองและการทหารของสหรัฐอเมริกา อาจกล่าวได้ว่า หนังสือเล่มดังกล่าวของเทย์เลอร์เป็นการนำเสนอแง่มุมสงครามทั้งฝ่ายต่อต้านสงครามและสนับสนุนสงครามผ่านสื่อจากแง่มุมของสหรัฐอเมริกาโดยตรงและอาจสามารถศึกษาสิ่งเหล่านี้ในฐานะโฆษณาชวนเชื่อของสหรัฐอเมริกา

จากงานที่ศึกษาทั้งหมดสามารถเห็นได้ว่า การดำเนินของสงครามเวียดนามในช่วงระยะเวลา 20 ปีที่นอกเหนือการสู้รบในสมรภูมินั้น การสร้างผลิตโฆษณาชวนเชื่อเป็นส่วนหนึ่งที่ขับเคลื่อนในการสนับสนุนสงครามและเกิดกระแสต่อต้านสงครามท่ามกลางบริบทสงครามเย็น นอกจากนี้ยังสะท้อนถึงมุมมองที่มีต่อสงครามภายใต้กรอบความคิดทฤษฎีโดมิโน ทฤษฎีชาติพันธุ์นิยมและทฤษฎีการสร้างโฆษณาชวนเชื่อ ดังนั้นการสร้างโฆษณาชวนเชื่อสงครามเวียดนามของฝ่ายสหรัฐอเมริกาเป็นเครื่องมือสำคัญในการต่อสู้อำนาจระหว่างลัทธิคอมมิวนิสต์กับลัทธิเสรีนิยม

6.แหล่งที่มาข้อมูล

1. สำนักหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. หอสมุดปรีดีพนมยงค์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ วิทยาเขตท่าพระจันทร์
3. สำนักงานวิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
4. ห้องสมุดคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5. ศูนย์สำเนาเอกสารประวัติศาสตร์เกี่ยวกับประเทศไทยจากต่างประเทศ
กองวิชาประวัติศาสตร์ โรงเรียนนายร้อย จปร. (สกศ.รร.จปร.) จังหวัดนครนายก

6. แหล่งข้อมูลออนไลน์

บทที่ 2

สงครามเย็นและการเข้ามาของสหรัฐอเมริกา ก่อนสงครามเวียดนาม

1. สงครามเย็น

1.1. จุดเริ่มต้นของการเกิดสงครามเย็น

สงครามเย็น (Cold War) คือ การต่อสู้ขัดขวางกันทางการเมืองระหว่างฝ่ายคอมมิวนิสต์นำโดยสหภาพโซเวียต กับ ฝ่ายโลกเสรีนำโดยสหรัฐอเมริกา สงครามดังกล่าวเป็นการต่อสู้แข่งขันทางการเมือง การทหาร การทูต เศรษฐกิจและวิชาการ นอกเหนือใช้อำนาจทางการเมืองและการทูตผ่านการแทรกแซงของสองชาติมหาอำนาจแล้ว วิธีการที่สำคัญ คือ มีการใช้โฆษณาชวนเชื่อผ่านทางสื่อต่างๆ และการแข่งขันทางเทคโนโลยี จุดเริ่มต้นของการเกิดสงครามเย็นเริ่มมาจากโจเซฟ สตาลิน (Joseph Stalin) ได้ประกาศว่าจะส่งกองทัพบกแดง (Red Army) เข้าไปยังยุโรปตะวันออกจากการประชุมพอตสดัม (Potsdam Conference) เมื่อค.ศ. 1945 การกระทำของสหภาพโซเวียตในการยึดครองยุโรปตะวันออกทำให้สหรัฐอเมริกาภายใต้ประธานาธิบดีแฮร์รี เอส. ทรูแมนแห่งสหรัฐอเมริกา (Harry S. Truman) เกิดความกังวลต่อภัยลัทธิคอมมิวนิสต์ของสหภาพโซเวียตที่กำลังจะขยายตัวและมองว่าสหภาพโซเวียตคือชาติที่ก้าวร้าวต่อชาติอื่นๆ และเป็นภัยต่อระบอบประชาธิปไตย ดังนั้นประธานาธิบดีทรูแมนหาทางสกัดกั้นการขยายตัวของลัทธิคอมมิวนิสต์¹

ประธานาธิบดีทรูแมนแสดงพันธกิจทางการเมืองของสหรัฐอเมริกาโดยการประกาศหลักการทรูแมน (Truman Doctrine) เมื่อวันที่ 12 มีนาคม ค.ศ. 1947 จุดประสงค์สำคัญของหลักการดังกล่าวคือ สกัดยับยั้งการก้าวร้าวของลัทธิคอมมิวนิสต์² การประกาศหลักการทรูแมนเกิดขึ้นในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อทางการเมืองในยุโรปและเอเชียเพราะเกิดการเผชิญหน้ากันระหว่างสหรัฐอเมริกากับสหภาพโซเวียต นอกจากนี้การขยายอิทธิพลของสหรัฐอเมริกาในยุโรปสามารถขยายอำนาจไปยังเอเชียได้เช่นกัน กล่าวคือ เอเชียคือภูมิภาคมีความสำคัญต่อการฟื้นฟูยุโรปโดยเฉพาะดินแดนอาณานิคม ดังกรณีของอังกฤษและฝรั่งเศสต้องการรักษาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ให้มีความเสถียรเพื่อเศรษฐกิจและการค้า³ การประกาศหลักการทรูแมนนำไปสู่การใช้ทฤษฎีโดมิโนของจอร์จ เคนเนน (George Kennan) ทฤษฎีดังกล่าวเน้นย้ำถึงการรักษาโลกเสรีให้พ้นจากฝ่ายคอมมิวนิสต์โดยหากประเทศใดประเทศหนึ่งตกอยู่ภายใต้คอมมิวนิสต์ ประเทศอื่นๆ

¹ อรรถาธิบาย. (2551). ประวัติศาสตร์สหรัฐอเมริกาในคริสต์ศตวรรษที่ 20. หน้า 270-273.

² อรรถาธิบาย. (2547). ประวัติศาสตร์การทูตสหรัฐอเมริกา. หน้า 362-364.

³ สรวิศ ชัยนาม. (2552). จักรวรรดิอเมริกา : ประวัติศาสตร์แบบทวนกระแสอัตลักษณ์ ชีวอำนาจ. หน้า 51-52.

พลอยเป็นคอมมิวนิสต์ไปด้วย ดังนั้นทฤษฎีโดมิโนส่งผลกระทบสำคัญต่อเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในการป้องกันลัทธิคอมมิวนิสต์ ทำให้สหรัฐอเมริกาเริ่มมองความสำคัญในดินแดนดังกล่าวผ่าน ทางความช่วยเหลือต่างๆ

กล่าวได้ว่า ช่วงเวลาสงครามเย็นแม้จะไม่ได้ต่อสู้กันโดยตรงเหมือนสงครามโลกครั้งที่ 2 แต่แข่งขันด้วยอุดมการณ์ทางการเมือง วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและอาวุธด้วยความเหนือกว่า รวมถึง การให้ความช่วยเหลือสนับสนุนประเทศโลกที่สามหรือประเทศกำลังพัฒนาเพื่อให้ชาตินั้น คอยสนับสนุนหรือโน้มน้าวตามชาติมหาอำนาจเพื่อให้อุดมการณ์มหาอำนาจเป็นผลสำเร็จ อย่างไรก็ตาม ชาติมหาอำนาจไม่ได้ต่อสู้ด้วยกำลังทหารโดยตรง แต่ใช้ประเทศโลกที่สามเป็น สมรภูมิตามรูปแบบสงครามตัวแทนดังกรณีของเวียดนามในช่วงระยะเวลาตั้งแต่ค.ศ. 1946-1975 ชาติมหาอำนาจเข้ามามีอำนาจในเวียดนามและใช้สมรภูมิเวียดนามคือเครื่องมือประลองสงคราม ตัวแทน

2. ความสำคัญของโฆษณาชวนเชื่อในสงครามเย็น

ช่วงปลายทศวรรษ 1940 ถึง ต้นทศวรรษ 1990 เป็นช่วงเวลาเกิดการต่อสู้ อุดมการณ์ทางการเมือง การทูตและกำลังทหารระหว่างสหรัฐอเมริกากับสหภาพโซเวียตในฐานะ ชาติมหาอำนาจ การต่อสู้ดังกล่าวเรียกว่า “สงครามเย็น” นอกเหนือการใช้กำลังทหาร การทูตและ การเมืองเพื่อต่อสู้อุดมการณ์ในสงครามเย็นนั้น ชาติมหาอำนาจใช้การโฆษณาชวนเชื่อเป็น เครื่องมือในการต่อสู้ทางการเมืองเพื่อสร้างความชอบธรรมให้ผู้คนสนใจหรือคล้อยตามกับแนวคิด หรืออุดมการณ์ของตน ในมุมมองความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ โฆษณาชวนเชื่อเป็นเครื่องมือการ ใช้อำนาจแบบอ่อน (soft power) เพื่อให้ชาติอื่นเห็นด้วยกับอุดมการณ์แนวคิดของตน¹

นอกเหนือการนำเสนอแนวทางอุดมการณ์ทางการเมืองของตนผ่านโฆษณาชวนเชื่อของ ชาติมหาอำนาจและเป็นเครื่องมือสามารถเข้าถึงประชาชนหรือคนส่วนรวมได้ง่ายแล้ว โฆษณา ชวนเชื่อชาติมหาอำนาจพยายามใช้โอกาสสร้างความชอบธรรมของผู้นำประเทศที่อยู่ฝ่ายตนผ่าน ทางองค์กรหรือกลุ่มเคลื่อนไหวทางสังคม ดังกรณีการก่อตั้ง องค์การสารสนเทศแห่งสหรัฐอเมริกา (United States Information Agency-USIA), องค์การข่าวสารอเมริกัน (United States Information Service: USIS) หรือ กลุ่มมิตรอเมริกันแห่งเวียดนาม (American Friend of Vietnam) ในฐานะสร้างระบบกลไกทำหน้าที่อธิบายหรือทำความเข้าใจเป้าหมายของ

¹ เคน บูธ. (2559). ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ : รวมเรื่องที่ดั่งรู้. หน้า 69.

สหรัฐอเมริกาพร้อมกับแทรกอุดมการณ์ต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์ผ่านทางสื่อ อีกทั้งสะท้อนถึงอำนาจของสหรัฐอเมริกาภายใต้สงครามเย็น

โฆษณาชวนเชื่อของสหรัฐอเมริกาในยุคสงครามเย็นสร้าง “ความเป็นอื่น” ให้ฝ่ายตรงข้ามและส่งผลต่อการสร้างมายาคติของสหรัฐอเมริกาองว่าชาติของตนมีความพิเศษ (American exceptionalism) ในเรื่องความยิ่งใหญ่ของชาติพันธุ์และความสัมพันธ์ทางการเมืองระหว่างประเทศ¹ หรือ กรอบความคิดของสหรัฐอเมริกาในฐานะผู้กอบกู้โลกหรือผู้สร้างโลกเพื่อมนุษยชาติ² นอกเหนือแนวคิดความเป็นใหญ่หรือผู้ปกป้องในโฆษณาชวนเชื่อของสหรัฐอเมริกาในยุคสงครามเย็น แนวคิดดังกล่าวแสดงถึงนโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาในฐานะผู้นำโลกเสรีหรือผู้สร้างความเจริญในยุคสงครามเย็น

กล่าวได้ว่า สงครามเย็นเป็นสงครามปะทะด้วยกำลังทหารผ่านทางตัวแทนประเทศโลกที่ 3 ของชาติมหาอำนาจอย่างสหภาพโซเวียตและสหรัฐอเมริกานั้น ชาติมหาอำนาจได้เลือกใช้โฆษณาชวนเชื่อผ่านทางสื่อต่างๆ เพื่อต้องการแรงสนับสนุนจากประชากรและชาติอื่นๆ ดังนั้น โฆษณาชวนเชื่อมีอิทธิพลต่อการสร้างความคิด ความเชื่อในยุคสงครามเย็น

2.1. ทฤษฎีโฆษณาชวนเชื่อ

โฆษณาชวนเชื่อเป็นการสร้างอิทธิพลทางความคิดให้กับผู้อื่นโดยไม่นึกถึงข้อเท็จจริงหรือความถูกต้องข้อมูลและข้อมูลดังกล่าวถูกบิดเบือนให้เป็นที่ไปตามแนวทางหรือมุมมองของตนเองด้วยการสร้างความหลอกหลวงเพื่อให้เกิดผลประโยชน์ของฝ่ายตนเอง³

เอ็ดเวิร์ด เบอร์เนส์ (Edward Bernays) อธิบายถึงความหมายของทฤษฎีโฆษณาชวนเชื่อว่ามีอิทธิพลในการโน้มน้าวผู้คนส่วนใหญ่และแต่ละฝ่ายได้รับผลประโยชน์เท่ากันและส่งผลต่อการดำเนินชีวิตประจำวันจากการขยายวงกว้างของการโฆษณาชวนเชื่อ นอกจากนี้ โฆษณาชวนเชื่อเกิดจากความพยายามของผู้มีอำนาจหรือรัฐต้องการสร้างภาพเหตุการณ์หนึ่งโดยอิงจากบริบทสถานการณ์รอบข้างให้ส่งผลต่ออิทธิพลความคิดของมวลชนในสังคมและการสร้างโฆษณาชวนเชื่อจากผู้มีอำนาจเป็นการจัดระบบความคิดของมวลชนให้คล้อยและสนับสนุนในแนวทางของตน⁴

นอกเหนือการกำหนดนิยามโฆษณาชวนเชื่อแล้วนั้น ทฤษฎีโฆษณาชวนเชื่อมีจุดประสงค์สำคัญคือ

¹ สรวัด ชัยนาม. (2552). *เล่มเดิม*. หน้า 81-82.

² *แหล่งเดิม*. หน้า 84-85.

³ บุญรอด ศรีสมบัติ. (2546). โฆษณาชวนเชื่อ ใน *เอกสารนำวิชา สศ. 12 การสนับสนุนปฏิบัติการพิเศษ*. หน้า 59 (ออนไลน์)..

⁴ เอ็ดเวิร์ด เบอร์เนย์. (2561). *โฆษณาชวนเชื่อ*. หน้า 19-22.

1. การใช้สถานการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นตัวแปรสำคัญในการควบคุมหรือสร้างโฆษณาชวนเชื่อ

2. เน้นการโจมตีหรือสนับสนุนบุคคลสำคัญจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

3. การใช้วาจาหรือภาษาเขียนให้ดูสะสววย ดึงดูดและสุภาพเพื่อให้น่าติดตามและชวนเชื่อ

4. การใช้เหตุผลในการโน้มน้าวทางความคิดเพื่อเกิดการชักจูงหรือโน้มน้าวตามส่วนรวม

5. นโยบายของชาติ, องค์การหรือบุคคลต้องตรงตามเป้าหมายที่ต้องการสื่อ¹

ในกรณีเกิดสถานการณ์สงคราม การโฆษณาชวนเชื่อคือสิ่งจำเป็นเพื่อดึงดูดโน้มน้าวความคิดให้สนับสนุนสงครามและสร้างข้อมูลโจมตีฝ่ายตรงข้ามในด้านลบเพื่อให้มวลชนในฐานะผู้รับสารกล่าววิจารณ์, ประณาม, หวาดกลัวและเกลียดชังฝ่ายตรงข้ามซึ่งเป็นสิ่งที่ดีและเป็นประโยชน์ของผู้สร้างโฆษณาชวนเชื่อ ทำให้นักโฆษณาชวนเชื่อได้วางระบบการโฆษณาชวนเชื่อเกี่ยวกับสงครามเอาไว้ 3 แบบคือ

1. การโฆษณาชวนเชื่อสีดำ เป็นการสร้างโฆษณาชวนเชื่อเพื่อหลอกลวงบิดเบือนจากความเป็นจริงของฝ่ายตรงข้าม

2. การโฆษณาชวนเชื่อสีขาว เป็นการสร้างโฆษณาชวนเชื่อเพื่อแพร่ความคิดข้อมูลอันตรายฝ่ายตรงข้าม และเผยแพร่ข้อมูลด้านดีหรือด้านประโยชน์เพื่อเบนความสนใจประชาชนหรือเพื่อให้ประชาชนสนับสนุนในแนวทางของตน

3. การโฆษณาชวนเชื่อสีเทา เป็นการสร้างโฆษณาชวนเชื่อโดยนำเสนอข้อเท็จจริงหรือข่าวลวงสลับกันไปของฝ่ายตรงข้ามและฝ่ายตน²

2.1.1. กลยุทธ์โฆษณาชวนเชื่อ

กลยุทธ์สำคัญในการสร้างข่าวโฆษณาชวนเชื่อคือ การสร้างข่าวลวง เป็นการจงใจเจตนาสร้างความเสียหายให้ฝ่ายตรงข้ามส่วนผู้เผยแพร่หรือผู้สร้างโฆษณาชวนเชื่อต้องปิดบังตนเองไม่ให้ฝ่ายตรงข้ามสืบว่าใครเป็นคนสร้างข่าวเพราะถ้าสืบทราบที่มาของข่าวโฆษณาชวนเชื่อจะส่งผลกระทบต่อกว้าง³ นอกเหนือจากการสร้างข่าวลวงให้กับฝ่ายตรงข้ามเพื่อชวนเชื่อแล้วกลยุทธ์โฆษณาชวนเชื่อที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ การสร้างภาพลักษณ์หรือการยกย่องสรรเสริญ

¹บุญรอด ศรีสมบัติ. (2546). เล่มเดิม. หน้า 60-61. (ออนไลน์).

²ปิยดา อินทวรพัฒน์. (2547). การวิเคราะห์เนื้อหาและเทคนิคการโฆษณาชวนเชื่อเกี่ยวกับสงครามอิรักที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ไทย. หน้า 25.

³แหล่งเดิม. หน้า 14-15.

ให้แก่ฝ่ายตนเอง เป็นการสร้างความชอบธรรมให้กับฝ่ายของตนเองและเสริมสร้างข้อมูลจริงหรือข้อมูลเกินจริงเพื่อดึงดูดให้ผู้คนชวนเชื่อ

อีกมุมหนึ่ง การโฆษณาชวนเชื่อมีกลยุทธ์สำคัญเหมือนกับการโฆษณาทั่วไป แต่การโฆษณาทั่วไปเน้นเพียงกิจกรรมการตลาดในการขายสินค้าผ่านทางระบบการสื่อสารและมีความสัมพันธ์ระหว่างผู้ผลิต ผู้ขายและผู้บริโภค ส่วนโฆษณาชวนเชื่อเน้นความสัมพันธ์ระหว่างรัฐหรือผู้มีอำนาจกับมวลชนโดยรวมโดยใช้การโน้มน้าว ดึงดูดและสร้างความหวาดกลัวให้กับมวลชน นอกจากนี้โฆษณาชวนเชื่อกับโฆษณาทั่วไปยังมีข้อแตกต่างคือ โฆษณาชวนเชื่อมักจะไม่ค่อยมีที่มาที่ไปอย่างชัดเจน หรือหากมีที่มาของข้อมูลมักจะคลุมเครือไม่ชัดเจน ผิดกับ การโฆษณาทั่วไปที่มีที่มาที่ไปชัดเจนโดยอ้างอิงถึงผู้สนับสนุนและผู้อุปถัมภ์¹ อย่างไรก็ตาม กลยุทธ์ของโฆษณาชวนเชื่อเหมือนกับโฆษณาทั่วไปทั้ง 3 กลยุทธ์ คือ การโฆษณาเชิงยุทธวิธี (Strategic Advertising), การโฆษณาเชิงกลยุทธ์ (Tactical Advertising) และ การโฆษณาชวนให้ติดตาม (Teaser Advertising)³

2.1.2.ภาพลักษณ์กับโฆษณาชวนเชื่อ

ภาพลักษณ์ หมายถึง สิ่งสร้างภายในจิตใจของบุคคลหรือภาพจำเกี่ยวกับบุคคลอื่น, องค์กร หรือ หน่วยงาน ผ่านจากการดำเนินการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยเฉพาะอย่างต่อเนื่อง หรือ ประสบการณ์ทำอยู่และเคยทำทั้งทางตรงและทางอ้อม

สุทธิลักษณ์ หวังสันติธรรมได้กล่าวอ้างถึงความหมายภาพลักษณ์ของเคนเนธ อี โบวดี้ง (Kenneth E. Boulding) ไว้ว่า ภาพลักษณ์เกิดจากความรู้สึกภายในจิตใจที่มีต่อสิ่งนั้นๆ โดยเฉพาะในรูปแบบความรู้เชิงอัตวิสัย (Subjective Knowledge) ที่เราในฐานะผู้รับสารเป็นผู้กำหนดประกอบกับพฤติกรรมหรือกิจกรรมของสิ่งนั้นๆเป็นตัวตัดสินทำให้เกิดภาพลักษณ์ส่งผลต่อจิตใจและระบบความคิดของผู้รับสาร⁴

ภาพลักษณ์ยังมีความเกี่ยวข้องกับการประชาสัมพันธ์ กล่าวคือ การประชาสัมพันธ์ต้องใช้การสร้างภาพลักษณ์ที่ดีอย่างเหมาะสมและน่าเชื่อถือเพื่อให้เกิดการยอมรับ, ความศรัทธา และความเข้าใจตรงกันระหว่างบุคคลหรือองค์กรในฐานะผู้ส่งสารกับคนทั่วไปใน

¹ลดาวลีย์ ยมจินดา และ สุพรรณิ มังคะลี. (2535). *หลักการโฆษณา*. หน้า 10-15.

²บุญรอด ศรีสมบัติ. (2546). *เล่มเดิม*. หน้า 59. (ออนไลน์).

³ปิยฉัตร ล้อมขาวกร. (2549). *หลักการวางแผนรณรงค์โฆษณา*. ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาการรณรงค์และผลิงานโฆษณา*. หน้า 3-28.

⁴สุทธิลักษณ์ หวังสันติธรรม. (2548). *กลยุทธ์การสร้างภาพลักษณ์*. ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาการกลยุทธ์การประชาสัมพันธ์*. หน้า 189.

ฐานะผู้รับสาร ดังนั้น ภาพลักษณ์ถูกยึดโยงในสื่อประชาสัมพันธ์ในเรื่องของการสร้างความน่าเชื่อถือหรือทัศนคติที่ดีให้กับคนส่วนรวมและภาพลักษณ์คือสิ่งจำเป็นต่อบุคคล องค์กร หรือหน่วยงานอย่างมากผ่านทางการใช้ประชาสัมพันธ์ในการสร้างภาพลักษณ์ผ่านทาง การนำเสนอข้อมูลเป็นประโยชน์เพื่อเกิดภาพลักษณ์ที่ดีและพฤติกรรมของบุคคลหรือองค์กรของภาพลักษณ์ ต้องสอดคล้องกับข้อมูลได้นำเสนอในการสร้างภาพลักษณ์เพื่อประชาสัมพันธ์ แต่อย่างไรก็ตาม ภาพลักษณ์อาจเปลี่ยนแปลงได้เสมอจากเหตุการณ์ หรือ พฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากองค์กรหรือบุคคลนั้นๆตามทัศนคติของประชาชนหรือคนส่วนรวม และ ภาพลักษณ์มักไม่ค่อยมั่นคงถาวรมีความยืดหยุ่นตามเหตุการณ์หรือทัศนคติของประชาชนหรือคนส่วนรวมในฐานะผู้รับสาร¹

ในส่วนของภาพลักษณ์กับโฆษณาชวนเชื่อ สองสิ่งนี้มีความสัมพันธ์อย่างมาก กล่าวคือ ภาพลักษณ์กลายเป็นสิ่งสำคัญในการโฆษณาชวนเชื่อจากบุคคลหรือองค์กรซึ่งใช้การชักจูง โน้มน้าว หรือให้ข้อมูลเชิงบวกหรือเป็นประโยชน์กับฝ่ายตนเองให้กับกลุ่มเป้าหมาย แต่ทว่าหากสร้างหรือใช้ภาพลักษณ์มากเกินไปมักส่งผลร้ายมากกว่าผลดีเพราะนำเสนอข้อมูลเกินจริงมากเกินไปหรืออาจโจมตีหรือกระทบกระทั่งฝ่ายตรงข้ามขององค์กรหรือบุคคลมากเกินไป นอกจากนี้ภาพลักษณ์ในฐานะโฆษณาชวนเชื่อมักใช้ในทางการเมืองและธุรกิจเสียมากกว่า ส่วนทางการเมืองนั้น ภาพลักษณ์คือสิ่งสำคัญเพื่อให้เกิดการยอมรับ การสนับสนุนจากกลุ่มมวลชนหรือประชาชน หากภาพลักษณ์ทางการเมืองดี ความน่าเชื่อถือ ยอมรับและความไว้วางใจจะได้รับจากประชาชนในทิศทางที่ดี ดังนั้นโฆษณาชวนเชื่อในรูปแบบภาพลักษณ์ของกลุ่มการเมืองมีเป้าหมายหลักออกเป็น 3 ประเด็น ประเด็นแรก คือ เพื่อสร้างการรับรู้และการยอมรับในมวลชนหรือประชาชน ประเด็นที่สอง คือ เพื่อสร้างและดำรงอยู่อิทธิพลทางการเมืองของกลุ่มการเมือง ประเด็นสุดท้าย คือ การใช้สภาพแวดล้อมหรือสภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเข้าไปมีอิทธิพลต่อความคิดของคนส่วนรวมหรือประชาชน นอกจากนี้ กลุ่มการเมืองได้ใช้สื่อมวลชนเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างภาพลักษณ์ สื่อมวลชนเป็นตัวกลางการสื่อสารระหว่างกลุ่มการเมืองและประชาชนหรือมวลชนและทำหน้าที่โฆษณาชวนเชื่อผ่านการสร้างภาพลักษณ์ กล่าวคือ สื่อมวลชนใช้สื่อในการสร้างภาพลักษณ์หรือทำลาย โจมตีภาพลักษณ์ให้คนส่วนมากคล้อยตาม เห็นด้วยหรือ โน้มน้าว กล่าวได้ว่าการใช้สื่อมวลชนเพื่อการสร้างภาพลักษณ์ทางการเมืองในฐานะโฆษณาชวนเชื่อเป็นการสื่อสารทางเดียวที่แต่ละฝ่ายสร้างไปในทิศทางของตนโดยใช้แรงสนับสนุนของสื่อมวลชนและประชาชน

¹ แหล่งเดิม. หน้า 193-194.

2.2. ประเภทสื่อโฆษณาชวนเชื่อ

เมื่อมีการใช้โฆษณาชวนเชื่อจากรัฐ องค์กร หรือบุคคลเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือคือเครื่องมือสื่อสารสำคัญในการติดต่อระหว่างรัฐ องค์กร หรือบุคคลในฐานะผู้ส่งสารกับกลุ่มคนจำนวนมากในฐานะผู้รับสาร นอกจากนี้ การใช้สื่อในการโฆษณาชวนเชื่อเป็นการสร้างภาพลักษณ์ของผู้ส่งสารในการสร้างความน่าเชื่อถือของผู้ส่งสาร ดังนั้นประเภทของสื่อโฆษณาชวนเชื่อสามารถแบ่งย่อยได้ดังต่อไปนี้

2.2.1. หนังสือพิมพ์ (Newspaper)

หนังสือพิมพ์เป็นสื่อนำเสนอข่าวสารข้อมูลอันเป็นประโยชน์แก่คนส่วนรวมในเรื่องของเหตุการณ์ต่างๆ ในสังคมนอกจากนี้ หนังสือพิมพ์ทำหน้าที่ตอบสนองความต้องการของสังคมและแสดงบทบาทเป็นประโยชน์หรือโทษให้กับผู้อ่านในฐานะผู้ชี้นำทางสังคม หน้าที่สำคัญของหนังสือพิมพ์ในการสื่อสารกับผู้คนส่วนรวมในสังคม คือ การนำเสนอข่าวสารอย่างครบถ้วนสมบูรณ์โดยอยู่บนพื้นฐานข้อเท็จจริงหรือเหตุการณ์จริงในสังคมและนำเสนอข่าวสารอย่างตรงไปตรงมาโดยไม่อิงกับฝ่ายใด¹

นอกเหนือจากหน้าที่หลักของหนังสือพิมพ์ในการสื่อสารนำเสนอข่าวแก่ผู้คนส่วนรวมในสังคมแล้วนั้น หนังสือพิมพ์ต้องมีบทบาทในการสร้างสรรค์หรือชี้นำสังคมในทิศทางสำคัญคือ บทบาทของผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Changing Agent) คือ หนังสือพิมพ์เป็นสื่อสารสารมวลชนในฐานะตัวกลางระหว่างสื่อกับผู้คนส่วนมากในสังคมต้องทำหน้าที่กล่อมเกล่าและเปลี่ยนแปลงทางสังคม การเปลี่ยนแปลงทางสังคมนั้นอาจเป็นไปในแนวทางที่พึงต้องการหรือไม่พึงต้องการก็ได้ รวมถึงการเปลี่ยนแปลงต้องอยู่บนพื้นฐานของเสรีภาพ สิทธิของประชาชน, บทบาทของผู้แจ้งข่าวสาร (Informer) คือ หนังสือพิมพ์ต้องค้นคว้าข้อมูลอย่างละเอียดเพื่อนำเสนอให้กับผู้คนส่วนรวมได้รับรู้โดยอยู่บนพื้นฐานข้อเท็จจริงและการแจ้งหรือนำเสนอข่าวถูกต้องและเหมาะสมส่งผลให้ผู้คนส่วนมากเกิดความตระหนักรู้และคล้อยตามความคิดของเหตุการณ์ทางสังคม และ บทบาทเรื่องราวร้องทุกข์ (Ombudsman) คือ ต้องทำให้บรรณกิจสังคมดีขึ้นตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นและต้องทำหน้าที่เป็นกระบอกเสียงร้องทุกข์เรื่องราวของประชาชนไปยังมีผู้มีอำนาจในสังคม²

¹ วนิช ศิริโรจน์. (2543). การสื่อสารมวลชนเบื้องต้น. หน้า 91-92.

² สุภาณี นิตยโสม. (2543). การหนังสือพิมพ์เบื้องต้น. หน้า 15-19.

2.2.2. นิตยสาร (Magazine)

นิตยสาร คือ สื่อเน้นกลุ่มเป้าหมายตามรสนิยม แม้ว่านิตยสารมีความหลากหลายทางเนื้อหาในการนำเสนอเพื่อตอบสนองกลุ่มเป้าหมาย แต่ทว่านิตยสารเน้นการนำเสนอเฉพาะเรื่องและแบ่งกลุ่มเฉพาะให้สามารถอ่านได้ง่าย

นอกเหนือนิตยสารเน้นเฉพาะการนำเสนอเฉพาะเรื่องหรือสร้างทัศนคติต่อผู้อ่านโดยรวมนั้น นิตยสารสามารถอาจเป็นดาบสองคมได้ กล่าวคือ นิตยสารอาจนำเสนอข้อมูลในเชิงลบหรืออาจนำเสนอข้อมูลผิดพลาด แต่ความผิดพลาดหรือในข้อมูลเชิงลบในการนำเสนอผ่านทางนิตยสาร ส่งผลให้นิตยสารต้องมีการนำเสนอมูลในนิตยสารอยู่ 3 ประการ คือ การให้ความรู้, การส่งผลอิทธิพลต่อผู้อ่าน และ การให้ความบันเทิงใจ เป็นต้น นอกจากนี้ นิตยสารต้องมีความรู้ความสามารถต่อการนำเสนอข้อมูลที่ถูกต้องจากหลายสาขาหรือหลายกลุ่ม และต้องมีความสัมพันธ์จากการนำเสนอข้อมูลข่าวสารระหว่างผู้รับสาร กับ ผู้โฆษณา หรือ ผู้ส่งสาร ในนิตยสารให้เกิดความเข้าใจอย่างดี¹

แม้นิตยสารอยู่ในฐานะสื่อสารมวลชนประเภทสิ่งพิมพ์เช่นเดียวกับหนังสือพิมพ์ แต่ทั้งสองกลับมีความแตกต่างอย่างชัดเจน นิตยสารมักจะออกรายสัปดาห์หรือรายเดือนและมีรูปแบบการจัดย่อหน้า รูปเล่มและเนื้อหาเป็นระบบมากกว่า ส่วนหนังสือพิมพ์เน้นการรายงานข่าวสารวันต่อวัน หากมีบทความในหนังสือพิมพ์เป็นบทความสั้นๆ เพราะถูกจำกัดพื้นที่ในการเขียนบทความและการพาดหัวข่าวในหนังสือพิมพ์เน้นการดึงดูดผู้คนด้วยภาษาไม่ซับซ้อนและชัดเจนในการสื่อความ รวมถึงหากมีการโฆษณาในหนังสือพิมพ์เน้นกระตุ้นและโน้มน้าวให้นึกถึงการตัดสินใจอย่างทันที ส่วนโฆษณาในนิตยสารเน้นถึงการสร้างคุณภาพของสินค้าและลงรายละเอียดเกี่ยวกับสิ่งที่นำเสนอหรือตัวสินค้ามากกว่า

2.2.3. วิทยุ-โทรทัศน์ (Radio-Television)

วิทยุ หรือ วิทยุกระจายเสียง เป็นสื่อกระจายเสียงทำให้ผู้รับสารเกิดภาพจินตนาการทางความคิดและจิตใจ สื่อวิทยุกระจายเสียงสามารถเข้าถึงผู้รับสารหลากหลายกลุ่มผ่านทางการฟังหรือการได้ยิน หากผู้รับสารฟังสื่อวิทยุกระจายเสียงอย่างต่อเนื่องแล้วจะทำให้เกิดการติดต่อสัมพันธ์จากการรับสารระหว่างชุมชนกับสังคมโลกปัจจุบันได้ดีและเกิดทัศนคติหลากหลายจากการรับสาร²

¹ งามนุช ศิริโรจน์. (2543). เล่มเดิม. หน้า 105.

² แหล่งเดิม. หน้า 121-123.

โทรทัศน์ เป็นสื่อที่สามารถนำข่าวสารหรือเหตุการณ์ต่างๆทั้งภายในและภายนอกประเทศโดยเน้นถึงภาพและเสียงควบคู่กับข้อมูลข่าวสารเหตุการณ์ในการนำเสนอ วัตถุประสงค์สำคัญของโทรทัศน์ในการนำเสนอข่าวคือ ประการแรก คือ ตระหนักถึงสถานการณ์ หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมีจุดประสงค์ต้องการนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน, ตระหนักสิ่งที่เกิดขึ้น เพื่อป้องกันและแก้ไขไม่ให้เกิดขึ้นกับตนเองหรือรอบข้าง ประการสอง คือ การบอกวัตถุประสงค์ของข่าวสารหรือรายการมีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้ชมในฐานะผู้รับสารเกิดความรู้ ความเข้าใจถึง เหตุการณ์ข่าวสารที่เกิดขึ้น¹ แม้ว่าการบอกวัตถุประสงค์ของข่าวสารหรือรายการเป็นการบอกกล่าวให้ความรู้ ความเข้าใจและรายงานสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ขณะเดียวกันยังเป็นช่องทาง สามารถโน้มน้าวจิตใจและความคิดของผู้ชมในฐานะผู้รับสารให้คล้อยตาม ชัดแจ้งหรือตั้งคำถาม เชิงวิจารณ์ต่อข่าวสารหรือรายการที่นำเสนอได้ กล่าวได้ว่า บทบาทของโทรทัศน์นำเสนอข่าว เหตุการณ์เกิดขึ้นเพื่อให้เกิดการรับรู้ข่าวสารและสร้างความเชื่อมโยงระหว่างผู้รับสารกับผู้ส่งสาร นั้นยังสามารถทำหน้าที่เป็นโฆษณาชวนเชื่อ กล่าวคือ การใช้โฆษณาชวนเชื่อผ่านการเสนอความคิดเห็นของสาธารณชนโดยใช้โทรทัศน์เพราะสาธารณชนในฐานะผู้รับสารจากข่าวเหตุการณ์ สามารถเสนอความคิดเห็น วิเคราะห์ด้วยเหตุผลทัศนะต่างๆเพื่อให้ผู้รับสารวิเคราะห์ ชักจูงโน้มน้าว คล้อยตามหรือเห็นแย้งโดยมีข่าวเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นบริบทพิจารณาต่อความคิดเห็นสาธารณชน นอกเหนือการใช้การแสดงความคิดเห็นสาธารณชนผ่านทางสื่อโทรทัศน์ในในฐานะโฆษณาชวนเชื่อแล้วนั้น การนำเสนอรายการบริการสาธารณะหรือการแสดงวัตถุประสงค์เพื่อสาธารณะ สามารถเป็นพื้นที่ใช้ในการโฆษณาชวนเชื่อ กล่าวคือ การนำเสนอวัตถุประสงค์สาธารณะมี จุดประสงค์ใช้โฆษณาสาธารณะหรือโฆษณาชวนเชื่อในรูปแบบการประกาศหรือการแจ้งความ ประสงค์ที่จำเป็นต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและการดำเนินชีวิตประชาชนและประชาสัมพันธ์ซึ่งกัน เป็นประโยชน์ต่อสังคมเพื่อประโยชน์สูงสุดของประชาชน²

2.2.4. ภาพยนตร์ (Cinema)

ภาพยนตร์เป็นการบันทึกเหตุการณ์ในรูปแบบภาพเคลื่อนไหวในรูปแบบความ บันเทิงเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ชมในฐานะผู้รับสารทำให้ภาพยนตร์กลายเป็นศิลปะ แขนงหนึ่งกล่าวคือ ภาพยนตร์ได้ใช้ธรรมชาติหรือเหตุการณ์ในชีวิตประจำวันมาร้อยเรียงเป็น เรื่องราวทั้งเรื่องจริงหรือจินตนาการโดยใช้จิตใจและอารมณ์ความรู้สึกเป็นสิ่งที่โน้มน้าวและกระตุ้น ความรู้สึกของผู้ชมและต้องมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน นอกเหนือจากภาพยนตร์เป็นศิลปะทาง

¹นภภรณ์ อัจฉริยะกุล. (2531). แนวคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดรายการวิทยุโทรทัศน์. ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการ รายการวิทยุโทรทัศน์. หน้า 21-24.

²แหล่งเดิม. หน้า 32-33.

จิตใจและสื่อแสดงความบันเทิงแล้วนั้นภาพยนตร์เป็นวัฒนธรรมมวลชน (Massive Culture) คือ ภาพยนตร์เป็นสื่อกลางระหว่างผู้ชมจำนวนมากในฐานะผู้รับสารกับสถานการณ์ทางสังคมโดยผสมผสานความแปลกใหม่ทางสังคมใหม่กับวิถีดั้งเดิมสังคมเก่า ในฐานะภาพยนตร์เป็นวัฒนธรรมมวลชนถูกสร้างขึ้นสนองความต้องการของผู้ชมและอยู่บนพื้นฐานความนิยมหรือกระแสทางวัฒนธรรมของสาธารณชน กล่าวได้ว่า ภาพยนตร์ในฐานะสารทางวัฒนธรรมอย่างหนึ่งจึงเป็นส่วนสร้างความสัมพันธ์ผู้ชมในฐานะผู้รับสารซึ่งเป็นมวลชนกลุ่มใหญ่กับผู้ผลิตหรือผู้สร้างภาพยนตร์ในฐานะผู้ส่งสาร¹ แม้ว่าภาพยนตร์มีวัตถุประสงค์เน้นความสัมพันธ์อารมณ์จิตใจและสร้างความบันเทิงให้กับผู้ชม ในทางกลับกัน ภาพยนตร์สามารถเป็นเครื่องมือทางการตลาดได้ ฐนยศ โล่ห์พัฒนานนท์และคณะเสนอว่า ภาพยนตร์มักเน้นผลกำไร การขายและตลาดผู้ชมเป็นหลักและมีลักษณะทางธุรกิจในรูปแบบสินค้ามากกว่าการสร้างสรรคภาพยนตร์ในฐานะศิลปะหรือวัฒนธรรมมวลชน²

ในส่วนโฆษณาชวนเชื่อ ภาพยนตร์เป็นเครื่องมือสำคัญเพื่อชักจูงให้ผู้ชมในฐานะมวลชนให้คล้อยตามผู้มีอำนาจโดยอ้อม ภาพยนตร์ในรูปแบบโฆษณาชวนเชื่อมักถูกผลิตในรูปแบบภาพยนตร์สารคดีเพื่อสร้างอุดมการณ์ทางการเมืองและการสร้างสังคมใหม่ของกลุ่มผู้มีอำนาจเป็นหลัก นอกเหนือจากการใช้ภาพยนตร์สารคดีเป็นเครื่องมือโฆษณาชวนเชื่อแล้ว ภาพยนตร์เพื่อการประชาสัมพันธ์และภาพยนตร์เพื่อการโฆษณาถูกใช้เป็นเครื่องมือโฆษณาชวนเชื่อเช่นกัน แต่ทั้งสองมีความแตกต่างกันจุดประสงค์ในการใช้ กล่าวคือ ภาพยนตร์เพื่อการโฆษณาเน้นกลุ่มเป้าหมายเฉพาะกลุ่มเพื่อเกิดการรับรู้ การยอมรับและการตัดสินใจในข้อมูลโฆษณา ดังนั้นการใช้ภาพยนตร์โฆษณาต้องใช้ศิลปะผสมผสานกับโฆษณาเพื่อกลุ่มเป้าหมายผ่านการสร้างสรรค์ข้อมูลอย่างดีและต้องเกิดแรงกระตุ้นความสนใจ ความนึกคิดเพื่อให้เป้าหมายในฐานะผู้รับสารเข้าใจถึงโฆษณาและนึกถึงผลกระทบที่ตามมาจากการโฆษณา นอกจากนี้ภาพยนตร์โฆษณาต้องใช้ทฤษฎีการตลาดโดยนึกถึงผู้ได้ประโยชน์ในฐานะผู้บริโภครับสารและฝ่ายตรงข้าม และต้องให้เกิดความเชื่อถือต่อสิ่งที่ต้องการสื่อสารในภาพยนตร์โฆษณา ส่วนภาพยนตร์เพื่อการประชาสัมพันธ์คือภาพยนตร์ในฐานะสื่อในการแจ้งข้อมูลข่าวสารหรือเหตุการณ์รวมถึงความรู้สึกนึกคิดเพื่อประชาสัมพันธ์ สร้างความเข้าใจในกลุ่มเป้าหมายและเกิดการรับข่าวสาร ความรู้แก่มวลชนส่วนรวม หลักสำคัญของภาพยนตร์ดังกล่าวต้องเข้าถึงมวลชนหรือกลุ่มเป้าหมาย

¹พรสิทธิ์ พัฒนานุรักษ์. (2531). ความรู้ทั่วไปในการผลิตภาพยนตร์. ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการผลิตภาพยนตร์ชั้นสูง. หน้า 6-7.

²ฐนยศ โล่ห์พัฒนานนท์และคณะ. (2561,มกราคม-มิถุนายน). ภาพยนตร์กับทฤษฎีบันเทิง ใน วารสารนิเทศศาสตร์ธุรกิจ บัณฑิตย. หน้า 128.

กว้างขวางและมีประสิทธิภาพทำให้สามารถดำเนินการกิจกรรมประชาสัมพันธ์ถูกต้องตามจุดประสงค์¹

2.2.5.ป้ายโฆษณา (Billboard) และ ใบปลิว (Leaflet)

ป้ายโฆษณาเป็นสื่อสิ่งพิมพ์กลางแจ้งในรูปแบบสื่อโฆษณาตั้งอยู่กับที่ (Non-Transit Media) หรือ สื่อกลางแจ้ง (Outdoor Advertising) ป้ายโฆษณามีเนื้อหาโฆษณาหรือประชาสัมพันธ์จุดประสงค์เฉพาะมักพบในเขตเมืองหลวงหรือเขตประชากรหนาแน่น ป้ายโฆษณาสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท คือ ป้ายโปสเตอร์ (Poster), ป้ายเขียน (Painted Bulletin หรือ Painted Display) และ ป้ายตกแต่งพิเศษ (Spectacular) เป็นต้น ป้ายโฆษณาต่างๆสามารถเข้าถึงมวลชนทุกกลุ่มด้วยการใช้ภาษาสะดุดตาเข้าใจง่ายเพื่อดึงดูดให้ผู้คนสนใจในสิ่งดังกล่าว แต่ป้ายโฆษณามักถูกจำกัดด้วยข้อความในโฆษณาไม่สามารถลงรายละเอียดข้อมูลได้มากเพราะจำกัดด้วยขนาดของพื้นที่ป้ายและการโฆษณาไม่ได้เน้นกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ²

ใบปลิว เป็นสื่อสิ่งพิมพ์เฉพาะกิจหรือสื่อพิเศษมีวัตถุประสงค์เฉพาะทางไม่ว่าจะเป็นประกาศ ข้อความ คำชี้แจงหรือการเชิญชวน เป็นต้น ข้อความหรือเนื้อหาในใบปลิวเน้นเพียงสาระสำคัญเพียงเรื่องเดียวโดยการให้ข้อมูลเพื่อไปยังกลุ่มเป้าหมายในรูปแบบการประชาสัมพันธ์โฆษณา หรือ โฆษณาชวนเชื่อ เป็นต้น นอกจากนี้ใบปลิวยังใช้วัตถุประสงค์ทางการเมืองอีกด้วยแต่อยู่ในลักษณะปกปิดแหล่งที่มาหรือผู้จัดทำข้อมูล³

2.2.6.สุนทรพจน์ (Speech)

สุนทรพจน์คือสารคำพูดที่เน้นประโยชน์ของผู้ฟังอย่างเป็นทางการ ปิยนารถ พัททองวรรณได้อธิบายถึงหลักการใช้และลีลาภาษาในสุนทรพจน์ไว้ว่า สุนทรพจน์ต้องมีข้อมูลนำเสนอใหม่ๆเพื่อโน้มน้าวกลุ่มคนเกิดความคิดของผู้ฟังให้คล้อยตามผู้พูด หรืออาจทำให้เกิดแรงบันดาลใจในเชิงความคิดสร้างสรรค์ เนื้อหาของสุนทรพจน์ต้องมีสาระ ตรรกะและต้องมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันโดยต้องมีความน่าสนใจในเรื่องระบบความคิดใหม่ๆ ประสพการณ์ ข้อเสนอแนะหรือแง่คิดหัวข้อหลักในการสื่อสารอย่างทันสมัยต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน ส่วนตรรกะต้องมีการวิเคราะห์ประเด็นสำคัญโดยอยู่บนพื้นฐานข้อเท็จจริงและสาระข้อมูลในการนำเสนอ รวมถึงต้องกำหนดแนวคิดหลักในการนำเสนอความคิดอย่างตรงประเด็นและครอบคลุมกับสิ่งที่นำเสนอ⁴

¹ อรุพงศ์ แพทย์ศขา. (2557). ภาพยนตร์ไทยกับกลยุทธ์การสื่อสารการตลาดแบบผสมผสานของภาพยนตร์ไทย ใน วารสารนักบริหาร. หน้า 150-151.

² อภิษฎา อยู่ในธรรม. (2548). ประเภทสื่อโฆษณา. ใน เอกสารการสอนชุดวิชาสื่อโฆษณา หน่วยที่ 1-8. หน้า 125-126.

³ ธเนศ หาญใจ. (2549). การพัฒนาบทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเรื่อง เทคโนโลยีการพิมพ์. (ออนไลน์).

⁴ ปิยนารถ พัททองวรรณ. (2558). หลักเตรียมพร้อมในการกล่าวสุนทรพจน์ภาษาอังกฤษในที่ชุมชน. (ออนไลน์).

2.2.7.วรรณกรรม (Literacy)

วรรณกรรม เป็น บทประพันธ์ในรูปแบบงานศิลปะประเภทหนึ่งซึ่งเกิดจากจินตนาการทางความคิดผ่านงานเขียนไม่ว่าจะเป็น บันเทิงคดี สารคดี บันทึกส่วนตัว และบทสุนทรพจน์ เป็นต้น ลักษณะสำคัญของวรรณกรรมต้องเป็นงานประพันธ์ที่มีคุณค่าในแง่เนื้อหาการสร้างสรรคทำให้ผู้อ่านเกิดภาพในขณะอ่านโดยเน้นถึงถ้อยคำหรือวลีลีลาให้สละสลวย¹

วรรณกรรมสามารถแบ่งประเภทตามลักษณะการประพันธ์ ได้แก่ บทละคร, ร้อยแก้ว หรือ นวนิยาย-เรื่องสั้น, นิทาน, ร้อยกรอง หรือ บทกวี เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีการแบ่งประเภทวรรณกรรมตามรูปแบบตะวันตก ได้แก่ บันเทิงคดี, สารคดี, กวีนิพนธ์ และ บทละคร เป็นต้น²

นอกจากนี้ วรรณกรรมยังเป็นเครื่องมือในการโฆษณาชวนเชื่อได้อีกด้วย เยาวลักษณ์ อยู่เจริญสุขได้อธิบายถึงวรรณกรรมในฐานะโฆษณาชวนเชื่อว่า หากผู้แต่งในฐานะผู้สร้างวรรณกรรมเพื่อวัตถุประสงค์ใดประสงค์หนึ่งเพื่อการโน้มน้าวหรือชักจูง วรรณกรรมเหล่านั้นถูกจัดให้เป็นวรรณกรรมโฆษณาชวนเชื่อ และในการสร้างสรรค์ตัววรรณกรรมในฐานะโฆษณาชวนเชื่อ ผู้แต่งพยายามใช้ตัวละครและฉากเหตุการณ์เป็นสัญลักษณ์ในการโฆษณาชวนเชื่อเสมือนเป็นตัวแทนอุดมการณ์ความเชื่อและความรู้สึกของผู้อ่านในฐานะกลุ่มเป้าหมายโฆษณาชวนเชื่อ³

3.ความสำคัญเวียดนามในทัศนะของสหรัฐอเมริกา

3.1.จากวอชิงตัน ถึง อินโดจีนฝรั่งเศส : ความสำคัญทางการเมืองของสหรัฐอเมริกาในดินแดนเวียดนามและการแทนที่ฝรั่งเศสของสหรัฐอเมริกา

หลังสงครามโลกครั้งที่สอง สหรัฐอเมริกายังไม่ได้เข้ามามีบทบาทในเวียดนามทันที เพราะนโยบายหลักของสหรัฐอเมริกาถูกเน้นที่ยุโรปและสหรัฐอเมริกามีแนวโน้มในการสนับสนุนประเทศตกเป็นอาณานิคมเป็นเอกราชถึงเป็นที่มาของการมีความสัมพันธ์อันดีกับเวียดนามในระยะแรก

3.1.1.ความสัมพันธ์ขบวนการเวียดนามกับ สหรัฐอเมริกา

โฮจิมินห์และเหงอเหวียนซาป (Vo Nguyen Giap) ได้เริ่มก่อตั้งขบวนการเวียดนามเมื่อวันที่ 22 ธันวาคม ค.ศ. 1944 โฮจิมินห์มองว่าการขอการสนับสนุนขบวนการเวียดนาม

¹ รัญญรัตน์ ปาณะกุล และเสริมจิตร์ สิงห์เสนี. (2554). *ความรู้เบื้องต้นในเรื่องวรรณคดีอังกฤษและวรรณคดีอเมริกัน*. หน้า 9.

² รินฤทัย สัจจพันธุ์. (2526). *ความรู้ทั่วไปทางภาษาและวรรณคดีไทย*. หน้า 4-6.

³ เยาวลักษณ์ อยู่เจริญสุข. (2548). วรรณกรรมโฆษณาชวนเชื่อของกัมพูชากรณีศึกษานวนิยายของคง บุนเณิน ใน *วารสารศิลปศาสตร์*. หน้า 244.

จากชาติมหาอำนาจเพื่อการต่อต้านระบอบอาณานิคม ดังนั้นโฮจิมินห์ขอการสนับสนุนจากสหรัฐอเมริกาเพื่อช่วยให้เวียดนามมีเอกราชอย่างสมบูรณ์ ประกอบกับนโยบายภาวะทรัสตี¹ของประธานาธิบดีแฟรงกลิน ดี. โรสเวลต์ (Franklin D. Roosevelt) ต้องการให้อินโดจีนได้รับเอกราชจากอาณานิคมฝรั่งเศส ดังนั้นความช่วยเหลือระหว่างสหรัฐอเมริกากับขบวนการเวียดนามห์ผ่านทางหน่วยโอเอสเอส (OSS) เป็นไปด้วยดีและเป็นมิตร ความร่วมมือทั้งสองฝ่ายที่เห็นได้ชัดคือ การปฏิบัติการหาข่าวกรองร่วมกันระหว่างฝ่ายเวียดนามห์กับหน่วยโอเอสเอส, การสนับสนุนยุทธโศปกรณ์สงครามของสหรัฐอเมริกาให้กับฝ่ายเวียดนามห์ในการต่อสู้กับฝ่ายญี่ปุ่นที่ยึดครองอินโดจีนจากฝรั่งเศส, การปฏิบัติการภารกิจวาง, การปลดปล่อยเวียดนามจากการยึดครองของญี่ปุ่นในวันที่ 19-20 สิงหาคม ค.ศ. 1945 และ การประกาศเอกราชของโฮจิมินห์ซึ่งสหรัฐอเมริกามีส่วนในการแก้ไขและเพิ่มเติมในการร่างคำประกาศของโฮจิมินห์ที่อิงมาจากคำประกาศเอกราชของสหรัฐอเมริกา

ความร่วมมือระหว่างทั้งสองฝ่ายเกิดขึ้นช่วงระยะเวลาไม่นานนัก เพราะเมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2 สิ้นสุดลง ความร่วมมือของทั้งสองฝ่ายเปลี่ยนไป คือ ประธานาธิบดีทรูแมนแห่งสหรัฐอเมริกาสันับสนุนให้ฝรั่งเศสมีอิทธิพลในอินโดจีนต่อไปและเคารพอธิปไตยของฝรั่งเศสเหนืออินโดจีนซึ่งแตกต่างจากนโยบายของประธานาธิบดีโรสเวลต์อย่างมากและไม่มีเจตจำนงสนับสนุนขบวนการเวียดนามห์อีกต่อไป เพราะหน่วยโอเอสเอสที่ได้ให้ความร่วมมือกับขบวนการเวียดนามห์ในการต่อสู้กับญี่ปุ่นกลับสร้างปัญหาเรื่องความร่วมมือระหว่างสหรัฐอเมริกาและฝรั่งเศส ดังนั้นประธานาธิบดีทรูแมนจึงให้หน่วยโอเอสเอสถอนการช่วยเหลือฝ่ายโฮจิมินห์และขบวนการเวียดนามห์ตั้งแต่วันที่ 28 กันยายน ค.ศ. 1945 เป็นต้นไป² การกลับเข้ามามีอิทธิพลของฝรั่งเศสในเวียดนามหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 นำไปสู่การปะทะระหว่างฝรั่งเศสในฐานะเจ้าอาณานิคมกับประชาชนและกลุ่มการเมืองอื่นๆในเวียดนามส่งผลให้สถานการณ์การปะทะกันในเวียดนามขยายตัวมากขึ้นในช่วงเดือนกันยายน ค.ศ. 1945 ถึง ธันวาคม ค.ศ. 1946 จนกลายเป็นสงครามอินโดจีนครั้งที่ 1 จากสถานการณ์ในเวียดนามที่วุ่นวายเพราะการกลับเข้ามามีอิทธิพลของฝรั่งเศส

¹นโยบายภาวะทรัสตี หรือ ระบบภาวะทรัสตี (International Trusteeships) มีวัตถุประสงค์สำคัญต่อไปนี้ 1. ส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ 2. ส่งเสริมพัฒนาการอันก้าวหน้าไปสู่การปกครองตนเองหรือเอกราชตามความเหมาะสมแห่งพฤติกรรม โดยเฉพาะของแต่ละดินแดนและของประชาชน และความปรารถนาอันแสดงออกโดยอิสระของประชาชนที่เกี่ยวข้อง 3. สนับสนุนความเคารพต่อสิทธิมนุษยชนและอิสระภาพอันเป็นหลักมูลสำหรับทุกคน โดยปราศจากความแตกต่างในทางเชื้อชาติ เพศ ภาษา หรือศาสนา และสนับสนุนการรับรู้ในการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันของประชาชน 4. ส่งเสริมความรุดหน้าทางการเมือง เศรษฐกิจ การสังคม และการศึกษาของประชาชนผู้อยู่อาศัยอยู่ในดินแดนทรัสตีเหล่านั้น

²พิชัยพรพนธ์ ช่วงประยูร. (2560). *ความสัมพันธ์ระหว่างขบวนการเวียดนามห์กับสหรัฐอเมริกา ค.ศ. 1944-1954*. หน้า 58-86 .

ในอินโดจีน ทำให้โฮจิมินห์พยายามขอความช่วยเหลือจากสหรัฐอเมริกาผ่านทางผู้แทนของหน่วยไอเอสเอสแต่ผู้แทนของหน่วยไอเอสเอสกลับเมินเฉยและไม่ได้ให้ความช่วยเหลือแม้แต่ประการใด โฮจิมินห์ตัดสินใจขอความช่วยเหลือต่อรัฐบาลสหรัฐอเมริกาตั้งแต่ช่วงเดือนตุลาคม ค.ศ. 1945 ถึง กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1946 ด้วยการเล่าสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในเวียดนามพร้อมกับยืนยันเอกราชอธิปไตยของเวียดนามอย่างสมบูรณ์ แต่ทว่าสหรัฐอเมริกากลับเพิกเฉยต่อคำขอร้องและเหตุผลของโฮจิมินห์ เพราะรัฐบาลสหรัฐอเมริกายังได้ประธานาธิบดีทรูแมนต้องการรักษาสัมพันธภาพและให้ความช่วยเหลือแก่ฝรั่งเศสและเคารพสิทธิอันชอบธรรมของฝรั่งเศสในดินแดนอินโดจีน¹

3.1.2. สงครามอินโดจีน กับ การเข้ามามีบทบาทของสหรัฐอเมริกาในฐานะผู้สนับสนุนระบอบอาณานิคม

หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ยุติลง พร้อมกับ การปลดปล่อยทางภาคเหนือของ ขบวนการเวียดนามแห่งชาติจากทหารญี่ปุ่นเมื่อวันที่ 20 สิงหาคม ค.ศ. 1945 และการสถาปนาการปกครองของเวียดนามโดยเปลี่ยนเป็นสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนามโดยมีโฮจิมินห์เป็นประธานาธิบดี เมื่อวันที่ 30 สิงหาคม ค.ศ. 1945 และการประกาศเอกราชของโฮจิมินห์เมื่อวันที่ 2 กันยายน ค.ศ. 1945

ความสำเร็จทางภาคเหนือของขบวนการเวียดนามเป็นชัยชนะสำคัญของโฮจิมินห์ในการปลดปล่อยเวียดนามให้มีเอกราชสมบูรณ์นั้น ในทางกลับกัน ฝรั่งเศสได้ส่งพลเรือเอก จอร์จ คาร์จองลีเยอ (Geroge T.d'Argenlieu) มาเป็นข้าหลวงใหญ่ในอินโดจีน พร้อมกับ นายฌ็อง ซีดีล (Jean Cedile) และ นายพลฌัก ฟิลิป เลอแคลร์ (Jacques Philippe Leclerc) ดำรงตำแหน่งเป็นผู้บัญชาการกองทัพอินโดจีน การที่ฝรั่งเศสส่งข้าหลวงใหญ่กลับมาปกครองอินโดจีนเป็นการแสดงให้เห็นถึงการกลับเข้ามามีอิทธิพลของฝรั่งเศสในอินโดจีนด้วยการฟื้นฟูระบอบอาณานิคมอีกครั้งหนึ่ง จากนั้นฝรั่งเศสได้ร่วมมือกับกองทัพอังกฤษซึ่งประจำการปลดอาวุธทหารญี่ปุ่นในเวียดนามตอนใต้พร้อมกับยึดอำนาจการปกครองจากกลุ่มชาตินิยมภาคใต้ ฝ่ายกองทัพอังกฤษนำโดยนายพลดักลาส เกรซี (Douglas Gracey) แสดงการสนับสนุนระบอบอาณานิคมของฝรั่งเศส นายพลเกรซีประกาศกฎอัยการศึก สั่งควบคุมและปิดกิจการหนังสือพิมพ์ในเวียดนาม ปลดปล่อยทหารฝรั่งเศสที่ถูกจำคุกในช่วงเวียดนามถูกยึดครองของญี่ปุ่นและติดอาวุธให้กับทหารฝรั่งเศสในอินโดจีนตั้งแต่วันที่ 20 กันยายน ค.ศ. 1945 ภายหลังกองทัพอังกฤษตัดสินใจถอนตัวจากการใช้อำนาจยึดครองภาคใต้และมอบอำนาจให้ฝรั่งเศสกลับไปปกครองเพื่อควบคุมสถานการณ์ให้เร็วที่สุด การกระทำของฝรั่งเศสในการกลับมาปกครองอินโดจีนในฐานะ

¹ แหล่งเดิม. หน้า 110-114.

อาณานิคม ทำให้เกิดกระแสต่อต้านนำไปสู่การจลาจลจากหลายกลุ่มไม่ว่าจะเป็นกลุ่มเวียดนามห์ กลุ่มชาตินิยมอื่นๆ เช่น กลุ่มเก๋ไต กลุ่มฮัวเหา และกลุ่มบินห์ชูเยนโดยเริ่มจากเขตภาคใต้ จากนั้น การต่อต้านฝรั่งเศสขยายไปทั่วเวียดนามและนำไปสู่การปราบปรามฝ่ายต่อต้านอย่างรุนแรงของ ฝรั่งเศสโดยเริ่มตั้งแต่เดือนกันยายน ค.ศ. 1945 จนถึงวันที่ 19 ธันวาคม ค.ศ. 1946 เหตุการณ์ ดังกล่าวนำไปสู่การเกิดสงครามอินโดจีนซึ่งกินระยะเวลาเกือบ 10 ปี

ฝ่ายโฮจิมินห์เจรจากับฝรั่งเศสโดยให้ฝรั่งเศสรับรองรัฐบาลเวียดนามห์ใน ภาคเหนือ แต่ฝรั่งเศสมีข้อแม้คือรัฐบาลเวียดนามห์ของโฮจิมินห์ต้องอยู่ในสหภาพฝรั่งเศส ส่วน ภาคใต้ฝรั่งเศสจะเป็นผู้ปกครองเองและอาจมีการรวมกันภายหลังตามความเห็นชอบของฝรั่งเศส ภายหลังฝรั่งเศสได้สถาปนาสาธารณรัฐโคชินไชนา (Republic of Cochinchina) เป็นรัฐบาลหุ่น ของฝรั่งเศสโดยเฉพาะในภาคใต้เพื่อรักษาอิทธิพลของฝรั่งเศสเอาไว้ ทำให้โฮจิมินห์ไม่พอใจกับการ กระทำของฝรั่งเศสอย่างมาก ยิ่งไปกว่านั้น แม้ว่าจะมีการเจรจาระหว่างฝรั่งเศสกับรัฐบาลของโฮจิ มินห์หลายครั้งในช่วงค.ศ. 1945-1946 เพื่อหาทางออกเกี่ยวกับเวียดนาม ฝรั่งเศสไม่ยอมรับในการ มีอยู่ของรัฐบาลของเวียดนามห์ในภาคเหนือและไม่ยอมรับในเอกราชของเวียดนามของโฮจิมินห์¹

ในขณะที่สงครามอินโดจีนดำเนินอยู่นั้น จีนคณะชาติหรือสาธารณรัฐจีนภายใต้ การนำของจอมพลเจียง ไค เช็ก (Chiang Kai-Shek) พ่ายแพ้ต่อฝ่ายคอมมิวนิสต์ภายใต้การนำ ของเหมา เจ๋อตง (Mao Zed-Tung) และฝ่ายคอมมิวนิสต์จีนในฐานะผู้ชนะบนจีนแผ่นดินใหญ่ได้ สถาปนาสาธารณรัฐประชาชนจีนโดยมีสหภาพโซเวียตให้การยอมรับในเดือนตุลาคม ค.ศ. 1949

สถานการณ์การเมืองโลกที่แบ่งขั้วการเมืองและมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ส่งผลต่อสถานการณ์ในเวียดนาม โดยเฉพาะการเกิดรัฐสังคมนิยมคอมมิวนิสต์อย่างสาธารณรัฐ ประชาชนจีนทำให้การต่อสู้ของโฮจิมินห์กับขบวนการเวียดนามห์อยู่ในสถานะที่ดีขึ้นและได้รับการ สนับสนุนมากขึ้นจากจีนและสหภาพโซเวียต ในส่วนของความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐอเมริกากับโฮ จิมินห์และขบวนการเวียดนามห์ไม่ราบรื่น กล่าวคือ นับตั้งแต่สหรัฐอเมริกาภายใต้ประธานาธิบดีทรูแมนตัดสินใจไม่สนับสนุนขบวนการเวียดนามห์ของโฮจิมินห์และกลับไปสนับสนุนฝรั่งเศสในฐานะ เจ้าอาณานิคมในอินโดจีน สิ่งที่เด่นชัดต่อความสัมพันธ์ไม่ราบรื่นระหว่างสหรัฐอเมริกากับ ขบวนการเวียดนามห์และโฮจิมินห์คือ การให้ความช่วยเหลือแก่ฝรั่งเศสด้วยการรับรองการมีอยู่ของ สาธารณรัฐโคชินไชนาและรัฐเวียดนามของจักรพรรดิเบ๋า ไต้ และสหรัฐอเมริกาได้อนุมัติเงิน 15 ล้านเหรียญสหรัฐเพื่อทำสงครามในอินโดจีนให้กับฝรั่งเศสในวันที่ 1 พฤษภาคม ค.ศ. 1950²

¹สุด จอนเจตสิน. (2546). เล่มเดิม. หน้า 168.

²นิษฐาน นิลดี. (2552). เล่มเดิม. หน้า 53.

ภายหลังสหรัฐอเมริกาได้ส่งยุทธโศปกรณ์เกี่ยวกับการทหารมาช่วยฝรั่งเศส จากการกระทำของฝรั่งเศสดึงสหรัฐอเมริกาเข้ามามีอิทธิพลในอินโดจีนแสดงให้เห็นว่า ฝรั่งเศสต้องการหาที่พึ่งทางการเมืองระหว่างประเทศและความมั่นคงระบอบอาณานิคม ประกอบกับสหรัฐอเมริกาต้องการสกัดอิทธิพลของคอมมิวนิสต์ตามหลักทฤษฎีโดมิโนและรัฐบาลของโฮจิมินห์มีความสัมพันธ์อันดีกับจีนคอมมิวนิสต์และสหภาพโซเวียตซึ่งอยู่ฝ่ายตรงข้ามกับสหรัฐอเมริกา ดังนั้น สหรัฐอเมริกาเลือกที่จะสนับสนุนรัฐบาลอาณานิคมฝรั่งเศสและรัฐเวียดนามของเบ่า ไต¹ เพื่อสหรัฐอเมริกาจะได้ขยายอิทธิพลในเวียดนามในภายหลังเพื่อสกัดกั้นอิทธิพลคอมมิวนิสต์ กล่าวได้ว่า หลังจากสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 2, การปลดปล่อยเวียดนามของฝ่ายเวียดนามห์ และการประกาศเอกราชเวียดนามของโฮจิมินห์ ความสัมพันธ์และความช่วยเหลือของสหรัฐอเมริกาสิ้นสุดลงและความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลโฮจิมินห์กับสหรัฐอเมริกาเป็นไปในการต่อต้านและไม่เป็นมิตรเพราะบริบทการเมืองระหว่างประเทศของสหรัฐอเมริกาในยุคสงครามเย็นเน้นการต่อต้านคอมมิวนิสต์และรัฐบาลโฮจิมินห์ซึ่งเคยช่วยเหลือมาก่อนเป็นคอมมิวนิสต์

การตัดสินใจเข้าแทรกแซงในเวียดนามของสหรัฐอเมริกาผ่านการสนับสนุนฝรั่งเศสส่งผลให้ทัศนคติของโฮจิมินห์และเวียดนามห์ต่อสหรัฐอเมริกาเปลี่ยนไป คือ ฝ่ายเวียดนามห์มองว่า สหรัฐอเมริกาคือผู้สนับสนุนหลักให้ฝรั่งเศสกลับเข้ามามีอิทธิพลในเวียดนามและสหรัฐอเมริกากำลังจะขยายอำนาจของตนเข้ามาในเวียดนามผ่านทางทฤษฎีโดมิโน ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดอีกอย่างหนึ่งที่สหรัฐอเมริกาต้องการขยายอิทธิพลในเวียดนามตามมุมมองสถานการณ์ของฝ่ายเวียดนามห์ คือ แผนการนาวาร์ (Navarre Plan)² โดยการสนับสนุนฝรั่งเศสในการโจมตีปราบปรามขบวนการเวียดนามห์

เมื่อฝ่ายเวียดนามห์ได้รับชัยชนะการต่อสู้อันยาวนานในยุทธการเดียนเบียนฟูและจบลงด้วยการยอมแพ้ของฝรั่งเศสในวันที่ 7 พฤษภาคม ค.ศ. 1954³ ความพ่ายแพ้ให้กับฝ่ายเวียดนาม

¹ ชาติชาย พณานนท์. (2536). แหล่งเดิม. หน้า 54-55.

² แผนการนาวาร์ (Navarre Plan) คือ แผนการรบของนายพลเฮนรี นาวาร์ (Henri Navarre) แม่ทัพใหญ่แห่งฝรั่งเศสซึ่งปฏิบัติการรบในอินโดจีนแผนการดังกล่าวได้รับการสนับสนุนจากสหรัฐอเมริกาในด้านยุทธวิธีการรบและอาวุธสงคราม นอกเหนือจากความช่วยเหลือสหรัฐอเมริกาผ่านทางแผนการดังกล่าวแล้ว สหรัฐอเมริกาได้ส่งนักบินจากกองทัพอากาศเข้าร่วมรบในแผนการดังกล่าว

³ ยุทธการเดียนเบียนฟู หรือ การรบที่เดียนเบียนฟู (Dien Bien Phu) คือ สมรภูมิสำคัญและสมรภูมิสุดท้ายในการรบช่วงสงครามอินโดจีนครั้งที่ 1 ระหว่างฝรั่งเศสกับขบวนการเวียดนามห์ ยุทธการดังกล่าวเกิดจากการวางแผนของฝ่ายเวียดนามห์โดยเลือกตั้งกองกำลังในบริเวณหุบเขาใกล้เขตแดนลาว ฝ่ายเวียดนามห์นำโดยนายพลหงอเหียนซาปเชื่อมั่นว่า ฝรั่งเศสจะส่งกองทัพอากาศเข้ามาในเดียนเบียนฟูและฝรั่งเศสจะพ่ายแพ้ ส่วนฝ่ายเวียดนามห์จะได้รับชัยชนะเพราะขานานูทางยุทธศาสตร์และได้รับการสนับสนุนจากชนเผ่าท้องถิ่น ฝ่ายฝรั่งเศสเชื่อมั่นว่ากองทัพอากาศในอินโดจีนจะสามารถชนะฝ่ายเวียดนามห์แน่นอน แม้ว่าจะได้รับการสนับสนุนจากสหรัฐอเมริกาโดยการส่งกองทัพอากาศเข้ามาปฏิบัติการอีแร้ง (Vulture) และทิ้งระเบิดฝ่ายเวียดนามห์ ร่วมกับกองทัพอากาศ

มินห์ของฝรั่งเศสส่งผลกระทบต่อสหรัฐอเมริกาอย่างมาก สหรัฐอเมริกามองว่าชัยชนะของเวียดนามภายใต้การนำของโฮจิมินห์อาจเป็นจุดเริ่มต้นการขยายตัวลัทธิคอมมิวนิสต์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ตามทฤษฎีโดมิโน ดังนั้นสิ่งที่สหรัฐอเมริกาต้องทำหลังจากการพ่ายแพ้ของฝรั่งเศสในอินโดจีน คือ สนับสนุนกลุ่มชาตินิยมอื่นที่มีความสัมพันธ์อันดีกับสหรัฐอเมริกาอีกทั้งกลุ่มชาตินิยมที่มีความสัมพันธ์อันดีกับสหรัฐอเมริกาต้องทำตามคำขอร้องหรือข้อเสนอของสหรัฐอเมริกาโดยไม่มีเงื่อนไข นอกจากนี้ สหรัฐอเมริกาพยายามขัดขวางฝ่ายเวียดนามที่ไม่ให้ขยายตัวในเวียดนามและดินแดนรอบข้าง

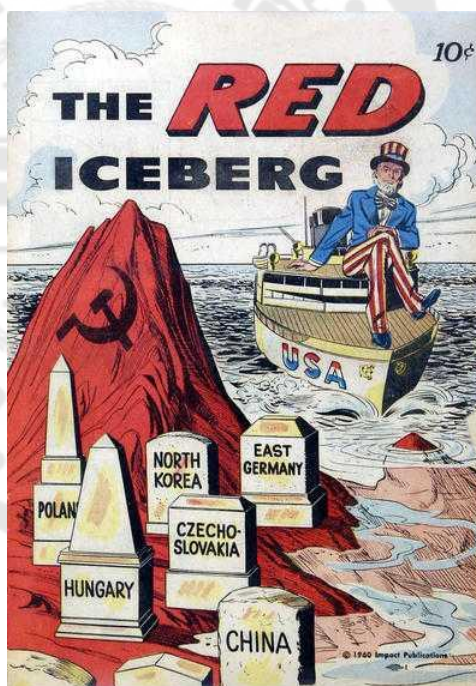
4. ความสำคัญของโฆษณาชวนเชื่อสหรัฐอเมริกาในสงครามเวียดนาม

ช่วงระยะเวลาสงครามเวียดนามนับตั้งแต่ ค.ศ. 1955-1975 เป็นช่วงเวลาที่สหรัฐอเมริกาเข้ามามีอิทธิพลทางการเมือง การทหารและเศรษฐกิจในเวียดนามในฐานะผู้สนับสนุนหลักหรือผู้รับรองอธิปไตยเวียดนามได้รวมถึงเข้ามามีบทบาทการรบในเวียดนามและมีส่วนร่วมการเมืองของเวียดนามได้อีกด้วย สหรัฐอเมริกาพยายามรักษาอิทธิพลของตนเพื่อสกัดกั้นลัทธิคอมมิวนิสต์ไม่ให้ขยายตัวจึงพยายามแสวงหาทางดึงดูดให้ทั่วโลกสนับสนุนในการทำสงครามเวียดนาม คือ โฆษณาชวนเชื่อในฐานะเครื่องมือจิตวิทยาอย่างหนึ่งในการสร้างความคิดของมวลชน ดังนั้นโฆษณาชวนเชื่อของสหรัฐอเมริกาในสงครามเวียดนามเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างอิทธิพลทางความเกี่ยวข้องกับสถานการณ์สงครามในเวียดนามเท่ากับการรบและการขยายตัวกองทัพสหรัฐอเมริกาในเวียดนาม ในขณะเดียวกัน โฆษณาชวนเชื่อกลายเป็นเครื่องมือเกิดกระแสต่อต้านสงครามในช่วงปลายทศวรรษ 1960 ถึง ต้นทศวรรษ 1970 และฝ่ายต่อต้านสงครามเองได้ใช้โฆษณาชวนเชื่อในการต่อต้านสงครามเช่นเดียวกัน การเกิดโฆษณาชวนเชื่อสงครามเวียดนามของสหรัฐอเมริกามีจุดเริ่มต้นช่วงกลางทศวรรษ 1940 ถึงต้นทศวรรษ 1990 กระแสสงครามเย็นระหว่างสหภาพโซเวียตกับสหรัฐอเมริกามีความรุนแรงและต่างแข่งขันแสวงหาอิทธิพลทางการเมืองและการทูตระหว่างประเทศพร้อมกับการแสวงหาการยอมรับจากทั่วโลกให้รับในแนวทางการความคิดของตน

เวียดนามคือหนึ่งในกระแสสงครามเย็นหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่ฝ่ายสหรัฐอเมริกา กับสหภาพโซเวียตและสาธารณรัฐประชาชนจีนต่างพยายามสนับสนุนกลุ่มการเมืองในเวียดนามมีแนวทางเหมือนกับตน ประกอบด้วยสถานการณ์สงครามอินโดจีนครั้งที่ 1 ระหว่างฝรั่งเศสในฐานะ

สุดท้ายจบลงด้วยการพ่ายแพ้ของฝรั่งเศสและฝ่ายเวียดนามที่ได้รับชัยชนะอย่างเด็ดขาดในวันที่ 7 พฤษภาคม ค.ศ. 1954 ชัยชนะของฝ่ายเวียดนามในเดียนเบียนฟูส่งผลต่อความเสียหายและเสียเกียรติของฝรั่งเศสในอินโดจีนนำไปสู่ข้อตกลงเงินว่าเพื่อหาทางออกให้กับดินแดนอินโดจีน

เจ้าอาณานิคม กับ เวียดนาม มีโฮจิมินห์เป็นผู้นำรัฐเวียดนามเหนือและผู้นำขบวนการต่อต้านดังกล่าวซึ่งได้รับการสนับสนุนจากสหภาพโซเวียต ส่งผลให้เกิดความกังวลต่อสหรัฐอเมริกาในฐานะผู้สนับสนุนสำคัญของฝรั่งเศส ประกอบกับช่วงเวลาดังกล่าวเกิดสถานการณ์ในจีน กล่าวคือความพ่ายแพ้ของจีนคณะชาติสู่การสถาปนาสาธารณรัฐประชาชนจีนของฝ่ายพรรคคอมมิวนิสต์จีนในวันที่ 1 ตุลาคม ค.ศ. 1949 และการเกิดของสงครามเกาหลี ส่งผลให้สหรัฐอเมริกาเริ่มหวาดกลัวภัยคอมมิวนิสต์และเริ่มกลับมามองสถานการณ์ในอินโดจีน หากเวียดนามได้รับชัยชนะและสามารถปกครองเวียดนามทั้งหมดจะส่งผลต่อความมั่นคงของสหรัฐอเมริกาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และลัทธิคอมมิวนิสต์ภายใต้อิทธิพลของสหภาพโซเวียตและสาธารณรัฐประชาชนจีนจะมีอิทธิพลในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ดังนั้นสหรัฐอเมริกาต้องพยายามให้มวลชนทั่วโลกหรือรัฐอื่นๆเห็นความสำคัญถึงภัยคอมมิวนิสต์โดยการใช้โฆษณาชวนเชื่อผ่านระบบสื่อสารมวลชน

ภาพประกอบ 1 ภาพโฆษณาชวนเชื่อของฝ่ายสหรัฐอเมริกาเตือนภัยการขยายตัวของลัทธิคอมมิวนิสต์ในช่วงทศวรรษ 1950-1960 ซึ่งรวมถึงเวียดนาม

ที่มา: <https://comicvine.gamespot.com/red-iceberg-1/4000-318995/> ค้นเมื่อวันที่

18 กรกฎาคม 2563

ภาพประกอบ 2 โปสเตอร์โฆษณาชวนเชื่อของสหรัฐอเมริกาอ้างถึงข้อเปรียบเทียบระหว่างคอมมิวนิสต์กับประชาธิปไตยที่กำลังคุกคามเอเชียในช่วงทศวรรษ 1950 ถึง ทศวรรษ 1960

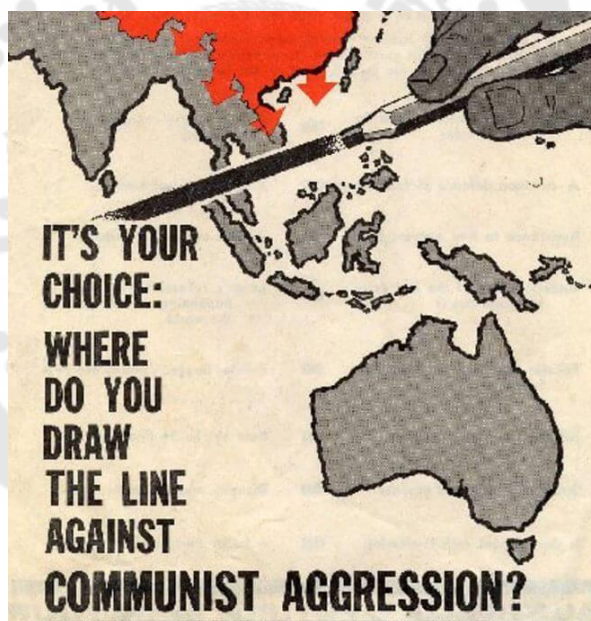
ที่มา : https://cdn.shopify.com/s/files/1/0747/3829/products/mL1123_1024x1024.jpg?v=1571445341 สืบค้นเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2564

เมื่อสื่อสารมวลชนถูกทำหน้าที่สื่อโฆษณาชวนเชื่อในการแสดงผลกระทบการขยายตัวของคอมมิวนิสต์ สื่อโฆษณาชวนเชื่อสหรัฐอเมริกาสร้างคอมมิวนิสต์เป็นอันตรายสำคัญระดับโลกหรือพยายามเปรียบเทียบถึงการปกครองแตกต่างกันระหว่างประชาธิปไตยกับคอมมิวนิสต์ในโฆษณาชวนเชื่อเพื่อดึงดูดให้ผู้คนตระหนักถึงการขยายตัวคอมมิวนิสต์โดยสังเกตจากการผลิตภาพยนตร์ของสหรัฐอเมริกาในช่วงปลายทศวรรษ 1940 ถึง ทศวรรษ 1950 พยายามสร้างแนวคิดเสรีนิยมควบคู่กับการต่อต้านคอมมิวนิสต์ อาทิเช่น The Iron Curtain (1948) The Hoaxters (1952) My son John (1953) Prisoner of War (1954) และ Trial (1955) เป็นต้น¹ กล่าวได้ว่าการใช้ภาพยนตร์ในฐานะโฆษณาชวนเชื่อเป็นการสื่อสารถึงความสำคัญของคอมมิวนิสต์ในฐานะภัยความมั่นคงทางการเมืองของสหรัฐอเมริกา นอกเหนือจากการใช้ภาพยนตร์แล้วนั้น เพลงถูกใช้ในโฆษณาชวนเชื่อในรูปแบบสื่อความบันเทิงอย่างหนึ่งเพื่อสามารถเข้าถึงสาธารณชนอเมริกันส่วนมาก ดังกรณีเพลงอเมริกันในช่วงทศวรรษ 1950 เช่น Advice to Joe (Roy Acuff, 1951) I'm No Communist (Lulu Belle and Scotty, 1952) Stalin Kicked the Bucket (Ray

¹Center for Slavic, Eurasian and East European Studies. (2021). *A Visual Guide to the Cold War*. (Online).

Anderson, 1953) Get That Communist, Joe (The Kavaliers, 1954) และ Russia, Russia, Lay That Missile Down (Prescott Reed, 1958) เป็นต้น¹

ดังนั้นพื้นที่คอมมิวนิสต์ในโฆษณาชวนเชื่อของสหรัฐอเมริกาผ่านทางสื่อสารมวลชนต่างๆถูกยึดกรอบความคิดตามทฤษฎีโดมิโนเป็นหลัก เมื่อสหรัฐอเมริกาเริ่มเล็งเห็นถึงปัญหาเอเชียในช่วงสงครามอินโดจีน ภาพลักษณ์ของคอมมิวนิสต์ในโฆษณาชวนเชื่อของสหรัฐอเมริกาถูกนำเสนอในฐานะภัยคุกคามของเอเชียโดยยึดโยงจากชัยชนะของพรรคคอมมิวนิสต์จีนสู่การก่อตั้งรัฐจีนคอมมิวนิสต์และดินแดนเวียดนามเป็นเป้าหมายสำคัญในการขยายตัวคอมมิวนิสต์ อาจกล่าวได้ว่า เมื่อจีนคอมมิวนิสต์ได้สถาปนาอำนาจบนพื้นแผ่นดินใหญ่ส่งผลกระทบต่อดินแดนเวียดนามซึ่งกำลังติดพันกับสงครามอินโดจีน สหรัฐอเมริกาจึงนำเสนอโฆษณาชวนเชื่อเอเชียในฐานะเหยื่อของลัทธิคอมมิวนิสต์ ดังภาพประกอบดังกล่าว

ภาพประกอบ 3 โฆษณาชวนเชื่อเกี่ยวกับการขยายตัวคอมมิวนิสต์จากโซเวียตและจีนซึ่งกำลังจะขยายไปเอเชียและออสเตรเลียในช่วงทศวรรษ 1950

ที่ ม า : <https://www.amust.com.au/wp-content/uploads/2019/05/containment-e1558613071797.jpg> สืบค้นเมื่อ 5 ธันวาคม 2564

¹Alpha History. (2020). *Cold War Music*. (Online).

กล่าวโดยสรุป หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 จนถึงการดำเนินสงครามอินโดจีน สหรัฐอเมริกา ยังไม่ได้ให้ความสำคัญในดินแดนอินโดจีนเท่าไรนักเพราะสนใจการขยายตัวคอมมิวนิสต์ในยุโรป เมื่อพรรคคอมมิวนิสต์จีนชนะเหนือสาธารณรัฐจีนและสถาปนาสาธารณรัฐประชาชนจีนขึ้นมา ประกอบกับการเกิดสงครามเกาหลีทำให้สหรัฐอเมริกาเริ่มให้ความสนใจดินแดนอินโดจีนและ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในฐานะด่านหน้าการขยายตัวคอมมิวนิสต์ ดังนั้นสหรัฐอเมริกาจำเป็นต้อง สร้างโฆษณาชวนเชื่อผ่านระบบสื่อสารมวลชนต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นโปสเตอร์ เพลง ภาพยนตร์ รวมถึงข่าวสารเพื่อให้สาธารณชนอเมริกันและทั่วโลกในช่วงปลายทศวรรษ 1940 ถึง ทศวรรษ 1950 เห็นและตระหนักถึงภัยคุกคามคอมมิวนิสต์ในดินแดนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ซึ่ง สหรัฐอเมริกาประสบความสำเร็จในการสร้างโฆษณาชวนเชื่อในช่วงเวลาดังกล่าวควบคู่การให้ ความช่วยเหลือประเทศโลกที่สามในเอเชียทางเศรษฐกิจและการทหารทำให้ดินแดนเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้เกือบส่วนใหญ่ได้รับความช่วยเหลือจากสหรัฐอเมริกาและเห็นถึงความสำคัญถึง ภัยคุกคามคอมมิวนิสต์กำลังขยายตัวตามทฤษฎีโดมิโน สิ่งที่ตอกย้ำถึงการสร้างโฆษณาชวนเชื่อ ของสหรัฐอเมริกาในเอเชียคือชัยชนะของเวียดนามห์ต่อฝรั่งเศสนำไปสู่การยุติปัญหาในอินโดจีน ทำ ให้สหรัฐอเมริกาต้องสร้างภาพลักษณ์ทางการเมืองของตนพร้อมกับสร้างภาพลักษณ์โฆษณา ชวนเชื่อทางการเมืองของผู้นำโลกที่สามให้เป็นที่ยอมรับทั่วโลกโดยยังคงแทรกการต่อต้าน คอมมิวนิสต์ผ่านสื่อสารมวลชนต่างๆ ซึ่งจะกล่าวในบทถัดไป

บทที่ 3

ข้อตกลงเจนีวา-การโจมตีเทศกาลตรุษญวน : สถานการณ์ ความสัมพันธ์และ โฆษณาชวนเชื่อของสหรัฐอเมริกาตั้งแต่ค.ศ. 1955-1969

หลังการทำข้อตกลงเจนีวาในเดือนกรกฎาคม ค.ศ.1954 สหรัฐอเมริกาเริ่มเข้ามามีอิทธิพลในดินแดนเวียดนามมากขึ้นด้วยเหตุผลการป้องกันการขยายตัวลัทธิคอมมิวนิสต์ในอินโดจีน เหงียน คัก เวียน (Nguyen Khac Vien) นักประวัติศาสตร์ชาวเวียดนามได้อธิบายถึงการเข้ามาของสหรัฐอเมริกาในเวียดนามไว้ว่า สหรัฐอเมริกาต้องการสร้างจักรวรรดินิยมอเมริกันสมัยใหม่โดยให้เวียดนามและดินแดนอินโดจีนเป็นศูนย์กลางอำนาจสำคัญของสหรัฐอเมริกาในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้พร้อมกับการสร้างความมั่นคงทางการทหารเพื่อต่อกรกับคอมมิวนิสต์และกบฏที่ชาวเวียดนาม¹

การเข้ามาของสหรัฐอเมริกาเป็นข้อดีของฝ่ายเวียดนามใต้ในเรื่องความมั่นคงทางการทหารและเศรษฐกิจ แต่บางครั้ง สหรัฐอเมริกามีความกังวลต่อรัฐบาลเวียดนามใต้ เพราะรัฐบาลเวียดนามใต้ไม่มีประสิทธิภาพในการบริหารแผ่นดินหรือไม่มีความมั่นคงทางการเมือง รวมถึงการทุจริตของบุคคลระดับสูงรัฐบาลเวียดนามใต้ ในช่วงเวลาดังกล่าวสามารถแบ่งการเข้ามามีอิทธิพลของสหรัฐอเมริกาได้ต่อไปนี้

1. ข้อตกลงเจนีวากับการไม่ยอมรับของสหรัฐอเมริกา

หลังจากเหตุการณ์สงครามเกาหลีจบลงด้วยการแบ่งเกาหลีออกเป็น 2 ส่วนตามข้อตกลงในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 1953 ขณะนั้นสงครามอินโดจีนระหว่างฝรั่งเศสกับเวียดนามห์ดำเนินอย่างรุนแรง สหประชาชาติหาทางออกแก้ไขปัญหาให้กับเวียดนามโดยมีการเจรจาหารือกัน ซาติมหาอำนาจเข้าประชุมได้แก่ สหภาพโซเวียต สาธารณรัฐประชาชนจีน (จีนคอมมิวนิสต์) สหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร รวมถึงฝ่ายคู่กรณีคือ ฝรั่งเศส กับ ผู้แทนเวียดนามทั้งสองได้แก่ ผู้แทนเวียดนามเหนือ (สาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม) มี ฝ่าม วัน ดง (Pham Van Dong) เป็นหัวหน้าคณะ และ ผู้แทนเวียดนามใต้ (รัฐเวียดนาม) มี เหงียน กวัก ดินห์ (Nguyen Quoc Dinh) เป็นหัวหน้าคณะ รวมไปถึงผู้แทนจากลาวและกัมพูชา การประชุมหาข้อยุติเกี่ยวกับสถานการณ์ในอินโดจีนจัดขึ้น ณ นครเจนีวา สมาพันธรัฐสวิสในวันที่ 8 พฤษภาคม ค.ศ. 1954 เกิดขึ้นหลังการยอมแพ้กองทัพฝรั่งเศสในยุทธการเดียนเบียนฟูได้เพียง 1 วัน

¹ เหงียน คัก เวียน. (2557). เวียดนาม : ประวัติศาสตร์ฉบับพิสดาร. หน้า 305-307.

ภาพประกอบ 4 การประชุมเจนีวาเมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1954

ณ นครเจนีวา สมาพันธรัฐสวิส

ที่มา : <https://politicandthevietnamwar.weebly.com/> ค้นหาเมื่อ 11 เมษายน 2563

การประชุมเจนีวาเพื่อหาทางออกให้กับอินโดจีนนำไปสู่การเกิดข้อตกลงเจนีวาเมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม ค.ศ. 1954 ที่ประชุมมีมติให้แบ่งเวียดนามออกเป็น 2 ส่วนโดยให้ใช้เส้นขนานที่ 17 ในการแบ่งเวียดนามออกเป็นเวียดนามเหนือเป็นคอมมิวนิสต์ และ เวียดนามใต้เป็นประชาธิปไตย พร้อมกับจัดการเลือกตั้งเพื่อรวมเวียดนามช่วงเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 1956 จากข้อตกลงเจนีวาก็เป็นการยอมรับเอกราชและอธิปไตยของเวียดนามพร้อมกับการสิ้นสุดระบอบอาณานิคมของฝรั่งเศสในอินโดจีน ในทางกลับกัน สหรัฐอเมริกาและเวียดนามใต้ไม่ยอมรับในข้อตกลงดังกล่าว เพราะว่า ข้อตกลงเจนีวาเกิดจากการแสวงหาผลประโยชน์ของฝ่ายคอมมิวนิสต์มากกว่า นอกจากนี้ สหรัฐอเมริกาเกิดความกลัวว่า ถ้าเวียดนามเหนือชนะการเลือกตั้งและสามารถรวมชาติตามข้อตกลงเจนีวาได้จะทำให้ เวียดนามทั้งหมดเป็นคอมมิวนิสต์และส่งผลกระทบต่อดินแดนอื่นๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ดังนั้นสหรัฐอเมริกาจำเป็นต้องสนับสนุนและให้ความช่วยเหลือแก่รัฐบาลเวียดนามใต้ด้วยการแทรกแซงทางการเมือง พร้อมกับพยายามหาทางสกัดเวียดนามเหนือไม่ให้เข้ามาแทรกซึมในดินแดนเวียดนามใต้

2.สถานการณ์เวียดนามใต้และความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐอเมริกากับเวียดนามใต้

2.1.ยุคโง่ ดินห์ เดียมและครอบครัว (ค.ศ. 1955-1963)

ภาพประกอบ 5 โง่ ดินห์ เดียม (Ngo Dinh Diem) ประธานาธิบดีแห่งสาธารณรัฐเวียดนาม (1955-1963)

ที่มา : <https://www.flickr.com/photos/> ค้นเมื่อ 11 เมษายน 2563

รัฐเวียดนามหรือเวียดนามใต้ (1949-1954) อยู่ในฐานะรัฐอารักขาของอินโดจีนฝรั่งเศส โดยมีจักรพรรดิเบ๋า ไ่ได้ เป็นประมุขรัฐ ส่วนฝ่ายบริหารมีโง่ ดินห์ เดียม เป็นนายกรัฐมนตรี แม้ว่าโง่ ดินห์ เดียมจะเป็นผู้นำคณะรัฐบาลของเวียดนามใต้ภายใต้การบริหารของฝรั่งเศส แต่ทว่า โง่ ดินห์ เดียมไม่นิยมฝรั่งเศสเท่าไรนัก¹

¹โง่ ดินห์ เดียม (Ngo Dinh Diem) เคยรับราชการกับฝรั่งเศสและเจริญก้าวหน้าในราชการอย่างรวดเร็ว เขาเป็นคนต่อต้านระบอบคอมมิวนิสต์และฝรั่งเศสในฐานะนักชาตินิยมเวียดนาม เขาเคยเป็นนายกรัฐมนตรีในรัฐบาลจักรพรรดิเบ๋า ไ่ได้เมื่อค.ศ. 1933 แต่เขาต้องออกไปเพราะนโยบายของเขาขัดกับนโยบายราชการของฝรั่งเศสในอินโดจีน ช่วงค.ศ. 1940 เขาดำเนินการกิจกรรมทางการเมืองเคลื่อนไหวต่อต้านฝรั่งเศส เขาถูกเพ่งเล็งและหมายหัวในฐานะภัยคุกคามความมั่นคงของอาณานิคม จากนั้นเขาเดินทางไป

หลังจากสหรัฐอเมริกา กับ เวียดนาม ได้ไม่ยอมรบในข้อตกลงเจนีวาพร้อมกับสนับสนุนให้ ใง ดินห์ เดียม ขึ้นมา มีอำนาจเบ็ดเสร็จ ด้วยการ จัดทำ ประชามติ เปลี่ยนการปกครองเป็นระบอบ สาธารณรัฐ ใน เดือน ตุลาคม ค.ศ. 1955 ผลการทำประชามติเสียงส่วนมากสนับสนุนให้ ใง ดินห์ เดียม เป็นผู้นำคนใหม่ แทน จักรพรรดิ เบ่า ไต้ ในวันที่ 26 ตุลาคม ค.ศ. 1955 นับว่าเป็นความสำเร็จ ทางการเมืองของ ใง ดินห์ เดียม ภายใต้การสนับสนุนทางการเมืองจากสหรัฐอเมริกา และการที่เขา ได้รับการสนับสนุนดังกล่าวส่งผลให้กิจกรรมทางการเมืองหรือการดำเนินนโยบายต่างประเทศใดๆ ของรัฐบาล ใง ดินห์ เดียม ต้องได้รับการเห็นชอบจากสหรัฐอเมริกา ก่อน นอกจากนี้ สหรัฐอเมริกา ได้ จัดตั้งหน่วยงานทางการทหาร (Military Assistance Advisory Group) หรือ MAAG ขึ้นมา เพื่อให้ ความช่วยเหลือแก่รัฐบาล เวียดนาม ได้ ดังนั้น สหรัฐอเมริกา เข้ามา มีอิทธิพล ใน เวียดนาม ได้อย่าง เต็มตัว และ สร้างความสัมพันธ์ มิตรภาพ แน่นแฟ้น กับ รัฐบาล เวียดนาม ได้อย่าง เต็มที่ ในด้าน ความ มั่นคง และการทหาร กล่าวได้ว่า ตั้งแต่ ค.ศ. 1955-1963 นอกจากความช่วยเหลือด้าน เศรษฐกิจ และการทหาร ที่ สหรัฐอเมริกา ต่อ เวียดนาม ได้ ในยุค ใง ดินห์ เดียม จนทำให้ ใง ดินห์ เดียม มีความ มั่นคง แล้วนั้น ความช่วยเหลือของสหรัฐอเมริกา ยังครอบคลุมไปถึง การจัดการระบบราชการ แผ่นดินของ เวียดนาม ได้อีกด้วย กล่าวคือ สหรัฐอเมริกา ได้ว่าจ้างผู้เชี่ยวชาญ จาก มหาวิทยาลัย แห่ง รัฐมิชิแกน (Michigan State University) เข้ามา ให้คำปรึกษา และ เข้ามา วางระบบราชการรูปแบบ อเมริกัน ให้แก่ รัฐบาล เวียดนาม ได้¹

เมื่อ จอห์น เอฟ. เคนเนดี (John F. Kennedy) ขึ้นดำรงตำแหน่ง ประธานาธิบดี สหรัฐอเมริกา ต่อจาก ประธานาธิบดี ไอเซนฮาวร์ ตั้งแต่วันที่ 20 มกราคม ค.ศ. 1961 ความช่วยเหลือ ที่มีต่อ เวียดนาม ได้เพิ่มมากขึ้น เคนเนดี ได้จัดตั้ง คณะกรรมการช่วยเหลือ เวียดนาม เป็นกรณีพิเศษ และ ส่งทหารระดับสูง เข้าไป เป็นที่ปรึกษา ทางทหาร ของ รัฐบาล เวียดนาม ได้ แต่ทว่า ความ ช่วยเหลือ ต้องมีข้อจำกัด กล่าวคือ ความช่วยเหลือ ที่มีต่อ เวียดนาม ได้ เป็นการสนับสนุน ทางทหาร ในทางลับ ในรูปแบบ ของการต่อต้าน คอมมิวนิสต์ หรือ สงครามพิเศษ รวมไปถึง การใช้ และ ดึง ชนบท ให้มา สนับสนุน รัฐบาล ใง ดินห์ เดียม ในรูปแบบ หมู่บ้าน ยุทธศาสตร์ (Strategic Hamlet Programme) ใน ค.ศ. 1962 แต่ทว่า การสร้าง หมู่บ้าน ยุทธศาสตร์ กลับ ล้มเหลว เพราะ หมู่บ้าน ยุทธศาสตร์ เป็นจุดหมาย สำคัญ ของ ฝ่าย เวียดนาม ที่ เข้ามา แทรกซึม เรียบร้อย แล้ว ทำให้ รัฐบาล ไม่ สามารถ ควบคุม หมู่บ้าน ยุทธศาสตร์ ได้ เต็มที่ ประกอบกับ รัฐบาล เวียดนาม ได้ ไม่สนใจ ปัญหา ที่

เคลื่อนไหวในสหรัฐอเมริกาและยุโรปเพื่อหาแรงสนับสนุนจากสหรัฐอเมริกาให้เขาเข้ามาอยู่ในแวดวงการเมืองเวียดนามพร้อมกับต่อต้านคอมมิวนิสต์ (โปรดดู Antony James Joes. (2014). *Why South Vietnam fell.* pp 29-33.)

¹ชาติชาย วัฒนานนท์. (2536). เล่มเดิม. หน้า 76-77.

เกิดขึ้นแต่กลับสนใจปัญหาเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงและเชื้อประโยชน์ของครอบครัวและพวกพ้อง

ภาพประกอบ 6 ประธานาธิบดีจอห์น เอฟ. เคนเนดี (John F. Kennedy) แห่งสหรัฐอเมริกา
(1961-1963)

ที่มา : <https://cdn.britannica.com/> ค้นเมื่อ 15 เมษายน 2563

ความช่วยเหลือและความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐอเมริกากับเวียดนามใต้เป็นไปในทิศทางที่ดี เวียดนามใต้ในยุคโง่ ดินห์ เดียมได้รับผลประโยชน์และความเจริญจากสหรัฐอเมริกา แต่ทว่ามีอุปสรรคสำคัญ คือ ระบบครอบครัวของโง่ ดินห์ เดียมและการใช้อำนาจเผด็จการของโง่ ดินห์ เดียมโดยเน้นประโยชน์ส่วนตัวและครอบครัวมากกว่าความเจริญและการพัฒนาเวียดนามใต้ สหรัฐอเมริกาตระหนักในปัญหาดังกล่าวและไม่พอใจการบริหารของโง่ ดินห์ เดียมเป็นอย่างมากและรัฐบาลโง่ ดินห์ เดียมไม่สนใจปัญหาของประเทศและประชาชนในประเทศ ทำให้ส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของเวียดนามใต้และสหรัฐอเมริกา ฝ่ายสหรัฐอเมริกามองว่า ถ้าโง่ ดินห์ เดียมไม่คิดหรือไม่ยอมที่จะสนใจปัญหาของประเทศและพยายามเข้าหาประชาชนมากขึ้น

คอมมิวนิสต์อาจได้รับชัยชนะซึ่งส่งผลเสียต่อสหรัฐอเมริกาในเวียดนาม ดังนั้น เจ้าหน้าที่ระดับสูงของสหรัฐอเมริกาพยายามหาวิธีทางเปลี่ยนตัวผู้นำเวียดนามได้คนใหม่และตัวเล็กที่สามารถแทนที่อำนาจของโง ดินห์ เดียมและครอบครัวที่ดีที่สุดคือกลุ่มทหาร

ชนวนเหตุการณ์ในเวียดนามใต้ที่ทำให้สหรัฐอเมริกาตัดสินใจเข้าแทรกแซงทางการเมืองอย่างลับๆ ด้วยการสนับสนุนกลุ่มทหารโค่นอำนาจของโง ดินห์ เดียม คือ วิกฤตการณ์ชาวพุทธ ใน ค.ศ. 1963 ซึ่งนำไปสู่การสิ้นสุดอำนาจของโง ดินห์ เดียมในเวียดนามได้อย่างถาวร จากเหตุการณ์ดังกล่าวส่งผลต่อภาพลักษณ์ของรัฐบาลโง ดินห์ เดียมไปในทิศทางลบ ประกอบกับ โง ดินห์ เดียมมีความขัดแย้งบางประการกับสหรัฐอเมริกาในเรื่องของนโยบายภายในประเทศ จากสถานการณ์ในเวียดนามใต้ที่มีแต่ความขัดแย้งดังกล่าวและการใช้อำนาจของสกุลโง ส่งผลให้คณะทหารที่ได้รับการสนับสนุนจากสหรัฐอเมริกาทำการปฏิวัติรัฐบาลของโง ดินห์ เดียมในวันที่ 1 พฤศจิกายน ค.ศ. 1963 และเพียงไม่กี่วันโง ดินห์ เดียมและโง ดินห์ ญู น้องชายถูกลอบสังหาร

2.2. ขบวนการเวียดกง

นับตั้งแต่การเข้ามาของสหรัฐอเมริกาในเวียดนามใต้ทำให้กลุ่มต่อต้านซึ่งเดิมเป็นกลุ่มสนับสนุนการรวมชาติเวียดนามตามข้อตกลงเจนีวาได้ปฏิบัติการเคลื่อนไหวมากขึ้น กลุ่มดังกล่าวคือ กลุ่มเวียดมินห์ซึ่งต่อต้านรัฐบาลเวียดนามใต้และการเข้ามาของสหรัฐอเมริกาตั้งแต่ ค.ศ. 1958 กลุ่มดังกล่าวมีความสัมพันธ์และได้รับความช่วยเหลือจากเวียดนามเหนือ ต่อมากลุ่มเวียดมินห์ได้กลายเป็นแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติเวียดนามใต้ (National Front for Liberation of South Vietnam : NFLSV) หรือ ขบวนการเวียดกง ซึ่งจะกลายเป็นกลุ่มต่อต้านรัฐบาลเวียดนามใต้และสหรัฐอเมริกาที่ใหญ่ที่สุด

แนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติเวียดนามใต้ หรือ ขบวนการเวียดกง ก่อตั้งเป็นทางการเมื่อวันที่ 20 ธันวาคม ค.ศ. 1960 กลุ่มคนส่วนใหญ่ในขบวนการดังกล่าว คือ กลุ่มต่อต้านรัฐบาลโง ดินห์ เดียม¹ ส่วนจุดประสงค์หลักหรือแนวทางของขบวนการเวียดกง คือ ต่อต้านอำนาจจักรวรรดินิยมอเมริกันและโค่นล้มรัฐบาลเวียดนามใต้ รวมชาติเวียดนามเป็นหนึ่งเดียวและสร้างประชาธิปไตยในเวียดนาม มีอิสระเสรีทางเศรษฐกิจ²

การเกิดขึ้นและการปฏิบัติการขบวนการเวียดกง ทำให้สหรัฐอเมริกาองว่าเวียดกงคือการท้าทายอำนาจของสหรัฐอเมริกาและเป็นภัยคุกคามความมั่นคงของสหรัฐอเมริกาในเวียดนาม นอกจากนี้ สหรัฐอเมริกากล่าวหาว่าขบวนการเวียดกงในเวียดนามใต้เป็นแผนการของ

¹Peter Lowe. (1998). *Ibid.* pp 71.

²นิษฐนาถ นิลดี. (2552). *เล่มเดิม*. หน้า 109.

จีนและสหภาพโซเวียต¹ ที่ต้องการขยายอิทธิพลในอินโดจีนโดยผ่านทางความช่วยเหลือจากเวียดนามเหนือ ในช่วงแรกก่อตั้งขบวนการเวียดกงนั้นเป็นการต่อสู้ด้วยกองโจรหรือการก่อจลาจล เพื่อให้เกิดความวุ่นวายทั้งในเมืองและชนบทด้วยการส่งคนเข้าไปแทรกซึมในเขตเมืองและชนบท สหรัฐอเมริกาใช้ความพยายามในการปราบขบวนการเวียดกงและสามารถควบคุมสถานการณ์และควบคุมเมืองหลวงของเวียดนามใต้และเมืองใหญ่ๆ ได้ แต่ในบริเวณชนบทฝ่ายขบวนการเวียดกงสามารถควบคุมพื้นที่ไว้ได้มากและหมู่บ้านยุทธศาสตร์ที่รัฐบาลเวียดนามใต้ได้จัดตั้งเพื่อต่อต้านคอมมิวนิสต์นั้นก็ถูกขบวนการเวียดกงโจมตีบ่อยครั้งและสมาชิกในหมู่บ้านยุทธศาสตร์เองเกือบส่วนใหญ่เป็นสมาชิกและสนับสนุนขบวนการเวียดกงจึงส่งผลความพยายามของสหรัฐอเมริกาและรัฐบาลเวียดนามใต้ต้องการขยายอิทธิพลในชนบทเกิดความล้มเหลว นอกจากนี้ความล้มเหลวของสหรัฐอเมริกาและเวียดนามใต้ดังกล่าวส่งผลให้ขบวนการเวียดกงแข็งแกร่งและสามารถต่อสู้ต้านทานกับสหรัฐอเมริกาและเวียดนามใต้ได้มากขึ้น

นับตั้งแต่การเกิดขบวนการเวียดกง การต่อสู้ระหว่างขบวนการเวียดกงกับสหรัฐอเมริกาและเวียดนามใต้เต็มไปด้วยความเข้มข้นและต่างฝ่ายผลัดกันแพ้ชนะและแต่ละฝ่ายพยายามต้องการชิงพื้นที่ทางการเมืองและต้องการดึงมวลชนทั้งชนบทและในเมืองให้สนับสนุนฝ่ายของตน ปัจจัยหลักทำให้ขบวนการเวียดกงเริ่มเติบโตควบคู่กับการเปลี่ยนแปลงยุทธวิธีการรบในสงครามคือ การเพิ่มกองกำลังทหารสหรัฐอเมริกาและการเพิ่มขอบเขตการทำสงครามในเวียดนามของสหรัฐอเมริกา เมื่อกองทัพเวียดนามเหนือเข้ามาร่วมรบและช่วยเหลือขบวนการเวียดกงอย่างเต็มที่นับตั้งแต่ค.ศ. 1965 เป็นต้นมา ส่งผลให้ขบวนการเวียดกงเติบโตอย่างเข้มแข็งมากขึ้นและสามารถต่อสู้กับกองทัพสหรัฐอเมริกาได้ นับตั้งแต่การทำข้อตกลงปารีสในเดือนมกราคม ค.ศ. 1973 พร้อมกับการถอนทหารสหรัฐอเมริกาออกจากเวียดนามใต้ ขบวนการเวียดกงร่วมกับกองทัพเวียดนามเหนือสามารถเอาชนะกองทัพอเมริกันใต้ได้เกือบทุกสมรภูมิและสามารถยึดครองพื้นที่ในภาคใต้ไว้ได้มากซึ่งนำไปสู่ชัยชนะการยุติสงครามเวียดนามในวันที่ 30 เมษายน ค.ศ. 1975 ได้ในที่สุด

2.3. เวียดนามใต้ตั้งแต่ค.ศ. 1963 จนถึง เทศกาลตรุษญวน

การสิ้นสุดอำนาจของ ดินห์ เดียมส่งผลกระทบสำคัญทางการเมืองเวียดนามใต้ กล่าวคือ การขึ้นมามีอำนาจของเผด็จการทหารจากกลุ่มทหารยึดอำนาจกลับไม่มีความสามารถแก้ไขปัญหาทางการเมืองได้ชัดเจนและไม่มีแผนการใดๆ จัดการประเทศให้เรียบร้อย รวมถึง ความไม่มีเสถียรภาพในกลุ่มทหาร ไม่ว่าจะเป็นการแย่งอำนาจและระแวงกันและกัน ในช่วงตั้งแต่

¹ Daniel S Papp. (1981). *Ibid.* หน้า 19.

พหุศักราช ค.ศ. 1963 จนถึง ค.ศ. 1967 เกิดการเปลี่ยนรัฐบาลและรัฐประหารบ่อยครั้งในเวียดนามใต้ เห็นได้จากช่วงค.ศ. 1964 มีการแย่งชิงอำนาจบ่อยครั้ง จากสถานการณ์ทางการเมืองในเวียดนามใต้ไม่มีเสถียรภาพส่งผลต่อความสนใจของสหรัฐอเมริกาอย่างมาก อีกทั้งในช่วงเวลาดังกล่าว ขบวนการเวียดกงสามารถยึดครองพื้นที่ชนบทประมาณร้อยละ 40-45 ของพื้นที่¹ เห็นได้จากรายงานของนายพลโรเบิร์ต แมคนามารา (Robert McNamara) รัฐมนตรีกลาโหมสหรัฐอเมริกาได้กล่าวถึงสถานการณ์ในเวียดนามใต้แก่ประธานาธิบดีลินดอน บี จอห์นสัน (Lyndon B. Johnson) ว่า สถานการณ์เลวร้ายกว่าแต่ก่อน ความศรัทธาของชนบทที่มีต่อรัฐบาลเวียดนามใต้เริ่มลดน้อยลงและเวียดกงมีอิทธิพลมากและครอบงำผู้คนในเขตชนบท² ส่วนรายงานของนายพลวิลเลียม เวสต์มอร์แลนด์ (William Westmoreland) ได้กล่าวถึงสถานการณ์ในกองทัพเวียดนามใต้ไว้ว่า ทหารในกองทัพเวียดนามมักถูกเข้าไปเกี่ยวข้องทางการเมืองและศาสนา

จากรายงานของนายพลทั้งสอง ประธานาธิบดีจอห์นสันกังวลใจกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นส่งผลให้เปลี่ยนแปลงความช่วยเหลือแก่เวียดนามใต้เสียใหม่ในฐานะผู้ปกป้องอธิปไตยเวียดนามใต้ ความช่วยเหลือของประธานาธิบดีจอห์นสันครั้งนี้เป็นการมองถึงความสำคัญของสหรัฐอเมริกาในการต่อสู้กับลัทธิคอมมิวนิสต์ตามหลักทฤษฎีโดมิโน แต่ในความเป็นจริงแล้ว ความช่วยเหลือสหรัฐอเมริกาที่มีต่อเวียดนามคือ ความพยายามสร้างภาพลักษณ์หรือเกียรติภูมิทางการเมืองของสหรัฐอเมริกาให้เป็นที่ยอมรับในสายตาชาวอเมริกันและทั่วโลกมากกว่าความช่วยเหลือจริงใจ ความช่วยเหลือของสหรัฐอเมริกาที่มีต่อเวียดนามใต้เปลี่ยนจากสิ่งที่ปรึกษาทางการเมืองและการทหารแก่รัฐบาลเวียดนามใต้และช่วยเวียดนามใต้เอาชนะเวียดกงเป็นการส่งทหารอเมริกันเข้ามาประจำการในเวียดนามใต้เพื่อรบกับเวียดกงพร้อมกับความช่วยเหลือทางการทหารและการบริหารท้องถิ่นในเวียดนามใต้โดยไม่มีข้อจำกัด

ในช่วงที่ผู้นำระดับสูงของสหรัฐอเมริกาได้ยื่นข้อเสนอความช่วยเหลือไม่จำกัดให้แก่เวียดนามใต้นั้น ผู้นำระดับสูงของสหรัฐอเมริกาได้วางแผนต้องการโจมตีเวียดนามเหนือ ข้อเสนอดังกล่าวเกิดจากวิลเลียม บันดี้ (William Bundy) รัฐมนตรีต่างประเทศของสหรัฐอเมริกา ได้เสนอว่า ควรต้องโจมตีเวียดนามเหนือเพื่อตัดกำลังขบวนการเวียดกงและเป็นการส่งสัญญาณให้เวียดนามเหนือเลิกเข้ามามีอิทธิพลในเวียดนามใต้ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากประธานาธิบดีจอห์นสัน แต่ข้อเสนอดังกล่าวมีอุปสรรคบางประการ คือ การประกาศสงครามกับชาติใดๆ ต้องได้รับความ

¹ Antony James Joes. (2014). *Ibid.* pp 63 .

² ชาติชาย พณยานนท์. (2536). *เล่มเดิม*. หน้า 97.

เห็นชอบจากรัฐสภาตามรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา¹ พร้อมกับใช้นโยบายทางการทูตกดดันเวียดนามเหนือให้ยุติสงครามและยื่นข้อเสนอให้กับรัฐบาลเวียดนามเหนือว่าจะเปิดความสัมพันธ์ทางการทูตและช่วยเหลือทางเศรษฐกิจแก่เวียดนามเหนือ แต่เวียดนามเหนือปฏิเสธในข้อตกลงดังกล่าวและเวียดนามเหนือได้ยื่นข้อเสนอแก่สหรัฐอเมริกาให้ถอนตัวออกจากดินแดนเวียดนามและให้เวียดกงเป็นองค์กรทางการเมืองที่ถูกต้องในเวียดนามใต้

ข้อเรียกร้องของสหรัฐอเมริกาที่มีต่อเวียดนามเหนือนั้น ทำให้เวียดนามเหนือรู้สึกที่สหรัฐอเมริกาพยายามหาทางโจมตีดินแดนของตนเพื่อตัดช่องทางการสนับสนุนขบวนการเวียดกงและการปฏิบัติการรบในดินแดนเวียดนามใต้ เห็นได้จากกรณีเดือนมีนาคม ค.ศ. 1964 ประธานาธิบดีจอห์นสันได้สั่งการให้เรือลาดตระเวนเข้ามาลาดตระเวนในน่านน้ำทางตอนเหนือของเวียดนามเหนือเพราะสหรัฐอเมริกาต้องการแทรกซึมเพื่อข้อมูลด้านการทหารและภูมิศาสตร์ของเวียดนามเหนือเพื่อการโจมตีในอนาคต การลาดตระเวนดังกล่าวสร้างความหวาดกลัวต่อเวียดนามเหนืออย่างมากถือว่าการกระทำของสหรัฐอเมริกากำลังคุกคามอธิปไตยของเวียดนามเหนือนำไปสู่การโจมตีครั้งสำคัญและครั้งแรก การเผชิญหน้าระหว่างสหรัฐอเมริกากับเวียดนามเหนือเป็นทางการในเดือนกรกฎาคม-ต้นสิงหาคม ค.ศ. 1964 เรือแมดดอกซ์ (The Destroyer Maddox) ซึ่งเป็นเรือรบลาดตระเวนของกองทัพสหรัฐอเมริกาได้โจมตีเรือลาดตระเวนของกองทัพเวียดนามเหนือในบริเวณอ่าวตังเกี๋ย เวียดนามเหนือจึงตอบโต้ด้วยการยิงเรือลาดตระเวนของสหรัฐอเมริกาพร้อมกับประท้วงไปยังคณะกรรมการควบคุมสากลเพื่อกล่าวโทษพฤติกรรมของสหรัฐอเมริกาที่รุกรานอธิปไตยเวียดนามเหนือ การกล่าวโทษของเวียดนามเหนือทำให้รัฐสภาสหรัฐอเมริกานุมัติให้อำนาจประธานาธิบดีใช้มาตรการจำเป็นสามารถสั่งการโจมตีชาติศัตรูเพื่อป้องกันอธิปไตยและพลเมืองของสหรัฐอเมริกา หรือ มติอ่าวตังเกี๋ย (The Gulf of Tonkin Resolution) ในวันที่ 2 สิงหาคม ค.ศ. 1964 ส่วนสถานการณ์การโจมตีระหว่างสหรัฐอเมริกากับเวียดนามเหนือในอ่าวตังเกี๋ย ผลปรากฏว่า เรือลาดตระเวนของสหรัฐอเมริกาถูกเวียดนามเหนือโจมตีแต่ไม่เสียหายมาก ผิดกับเรือลาดตระเวนเวียดนามเหนือถูกโจมตีเสียหายอย่างหนัก แต่เวียดนามเหนือสามารถจับนักบินสหรัฐอเมริกาไว้เป็นตัวประกันได้² อีกทั้งช่วงเวลาดังกล่าวกองทัพสหรัฐอเมริกาเข้ามาประจำการในเวียดนามใต้เพิ่มขึ้นอย่าง ชนະเดียวกันกองทัพเวียดนามเหนือเพิ่มจำนวนกำลังพลลงมายังภาคใต้นับตั้งแต่ค.ศ. 1964 เป็นต้นไป ดังกรณีในค.ศ. 1966 ทหารเวียดนามเหนือเพิ่มกำลังพลจาก 58,000 คน เป็น 98,100 คน และในค.ศ. 1967 ทหารเวียดนาม

¹ แหล่งเดิม. หน้า 104-105.

² Geroge N, Katsiaficas. (1992). *Vietnam documents : American and Vietnamese views of the war*. pp 49.

เหนือมายังภาคใต้ 150,000 คน¹ ดังนั้นการเพิ่มขึ้นของทหารเวียดนามเหนือเพิ่มขึ้นเกือบ 2-3 เท่าตัวเพื่อตอบสนองต่อการขยายตัวของกองทัพสหรัฐอเมริกาในเวียดนามใต้และสนับสนุนทางการรบให้กับขบวนการเวียดกง

ภาพประกอบ 7 ประธานาธิบดีลินดอน บี. จอห์นสันแห่งสหรัฐอเมริกา (Lyndon B. Johnson)
ดำรงตำแหน่งค.ศ. 1964-1969

ที่มา : <https://www.timeforkids.com/g34/lyndon-johnson/> ค้นเมื่อ 20 พฤษภาคม

2563

การเกิดขึ้นของวิกฤตการณ์อ่าวตังเกี๋ย แสดงให้เห็นถึงการขยายอำนาจทางการทหารของสหรัฐอเมริกาในอินโดจีน อีกมุมหนึ่ง การใช้คำอ่าวตังเกี๋ยของประธานาธิบดีจอห์นสันเป็นการรักษาอำนาจและเกียรติภูมิของสหรัฐอเมริกาในเวทีโลกและสกัดกั้นการขยายอิทธิพลของสหภาพโซเวียตในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มากกว่าการปกป้องอธิปไตยของเวียดนาม นอกจากนี้สาธารณชนในสหรัฐอเมริกายังสนับสนุนกับมติดังกล่าว เพราะวามติดังกล่าวในมุมมองของชาวอเมริกันคือการปกป้องอธิปไตยของสหรัฐอเมริกา ทว่าในทางกลับกัน การประกาศมติอ่าวตังเกี๋ยกลับกลายเป็นความกังวลของเจ้าหน้าที่ระดับสูงของสหรัฐอเมริกาบางคน เช่น บรันดิมองว่าการประกาศมติอ่าวตังเกี๋ยของประธานาธิบดีจอห์นสันอาจส่งผลให้เกิดกระแสต่อต้านในสหรัฐอเมริกา²

¹ ศศิธร นพรัตน์. (2552). เล่มเดิม. หน้า 113.

²Geroge N.Katsiaficas. (1992). *Ibid.* pp.50.

นับตั้งแต่การเกิดมติอ่าวตังเกี๋ยเป็นต้นมา สหรัฐอเมริกาได้เพิ่มความพยายามอย่างสูงในการเข้าไปมีอิทธิพลในดินแดนเวียดนามไม่ว่าจะเป็นความช่วยเหลือไม่จำกัดหรือการส่งทหารเข้าไปเวียดนามได้มากขึ้นทุกๆ ปี

ประธานาธิบดีจอห์นสันประกาศเริ่มโจมตีเวียดนามเหนืออย่างเป็นทางการตั้งแต่วันที่ 8 กรกฎาคม ค.ศ. 1965 ประเด็นสำคัญของการโจมตีคือ ตัดความช่วยเหลือจากเวียดนามเหนือที่มีให้กับขบวนการเวียดกง¹ พร้อมกับการเพิ่มจำนวนทหารอเมริกันเข้ามาประจำการในเวียดนามได้มากขึ้นกว่าเดิม เหงียน คัก เวียนได้อธิบายถึงแนวคิดของผู้นำและเจ้าหน้าที่ระดับสูงของสหรัฐอเมริกาเกี่ยวกับการโจมตีเวียดนามเหนือว่า ต้องการให้เวียดนามเหนือยอมจำนนและทำตามเงื่อนไขที่สหรัฐอเมริกาได้เสนอไว้² อย่างไรก็ตาม การโจมตีเวียดนามเหนือของสหรัฐอเมริกากลับมีอุปสรรค กล่าวคือ สถานการณ์การเมืองในเวียดนามใต้ที่ไม่มีความมั่นคงและนโยบายสงครามพิเศษกลับล้มเหลวโดยสิ้นเชิง

แผนการโจมตีเวียดนามเหนือและการส่งทหารเพิ่มเข้าไปในเวียดนามใต้จำนวนมาก อาจเกิดกระแสต่อต้านหรือความไม่พอใจตั้งแต่เจ้าหน้าที่ระดับสูง สื่อมวลชนและประชาชนทั่วไปที่มีข้อกังขาเกี่ยวกับการเข้าสงครามของสหรัฐอเมริกาและสร้างความกังวลให้กับประธานาธิบดีจอห์นสันในการปิดบังความจริงเกี่ยวกับสงครามเวียดนามโดยพยายามเลี่ยงหรือเบนความสนใจเกี่ยวกับสงครามเวียดนามให้กับสาธารณชนอเมริกันมากที่สุดเพื่อไม่ให้ประชาชนตกใจและพยายามกล่าวถึงเวียดนามเหนือ เวียดกงหรือสหภาพโซเวียตโดยอ้อมด้วยการสร้างคำศัพท์ชวนเชื่อใหม่ๆ ในการประนามชาติคอมมิวนิสต์

แม้ว่าข้อตกลงเจนีวากำหนดให้ห้ามกองกำลังหรือกองทหารต่างชาติเข้าไปแทรกแซงในเวียดนาม แต่การกระทำของสหรัฐอเมริกานับตั้งแต่ค.ศ. 1964 เป็นต้นมาถือเป็นการละเมิดข้อตกลงเจนีวาโดยตรงด้วยการโจมตีดินแดนเวียดนามเหนือ ทำลายฐานที่มั่นของขบวนการเวียดกงและเวียดนามเหนือและเพิ่มกำลังทหารเข้าประจำการในดินแดนเวียดนามอย่างเป็นทางการ รวมไปถึงการสร้างกลยุทธ์ชวนเชื่อทางการเมืองเพื่อกดดันเวียดนามเหนือและเวียดกง เป็นต้น การกระทำของสหรัฐอเมริกาในเวียดนามเป็นความพยายามสร้างความท้าทายให้กับสหภาพโซเวียตและจีนในฐานะผู้สนับสนุนหลักเวียดนามเหนือและสร้างเกียรติภูมิทางการเมืองระหว่างประเทศของสหรัฐอเมริกา อย่างไรก็ตาม การสร้างความท้าทายของสหรัฐอเมริกากลับส่งผลกระทบและความกังวลต่อฝ่ายคอมมิวนิสต์ ดังกรณีของสาธารณรัฐประชาชนจีนมองถึงการรุกรานของ

¹ นิษฐานถ นิลดี. (2552). เล่มเดิม. หน้า 131.

² เหงียน คัก เวียน. (2545). เล่มเดิม. หน้า 316.

สหรัฐอเมริกาในเวียดนามเหนือว่า อาจเป็นภัยต่อดินแดนของตน ในส่วนมุมมองของสหภาพโซเวียตนั้น การโจมตีเวียดนามเหนือพร้อมกับการเพิ่มกำลังทหารของสหรัฐอเมริกาเป็นเรื่องน่าอัปยศทางการเมืองระหว่างประเทศและยืนยันสนับสนุนความช่วยเหลือให้กับเวียดนามเหนือ อีกทั้งประณามการกระทำของสหรัฐอเมริกาว่าเป็นการยั่วยุสหภาพโซเวียตโดยตรงให้เข้าไปมีส่วนในสงครามที่เกิดขึ้น สื่อของสหภาพโซเวียตได้กล่าวถึงการกระทำของสหรัฐอเมริกาในการโจมตีเวียดนามว่าเป็นพวกจักรวรรดินิยม พร้อมกับเน้นย้ำถึงความสัมพันธ์ฉันท์มิตรระหว่างเวียดนามเหนือและสหภาพโซเวียตในการช่วยเหลือและพร้อมปกป้องอธิปไตยเวียดนามเหนือ¹

ส่วนเวียดนามเหนือที่วางแผนปฏิบัติการและวางนโยบายการโจมตีและการขยายตัวของสหรัฐอเมริกาในดินแดนเวียดนามและการเพิ่มการสนับสนุนความช่วยเหลือให้แก่ขบวนการเวียดกงเพื่อชัยชนะตามวัตถุประสงค์ พร้อมกับ ใช้วิธีการทางทูตเพื่อประณามการกระทำของสหรัฐอเมริกาและสนับสนุนการยอมรับเอกราชของเวียดนาม² นำไปสู่การเกิดการโจมตีครั้งใหญ่ในเวียดนามใต้เมื่อวันที่ 30 มกราคม-กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1968 หรือ การโจมตีเทศกาลตรุษญวน ค.ศ. 1968

แผนการโจมตีเวียดนามใต้เริ่มขึ้นในวันที่ 30 มกราคม ค.ศ. 1968 เป็นการโจมตีครั้งใหญ่ของฝ่ายคอมมิวนิสต์เพื่อไม่ให้ฝ่ายสหรัฐอเมริกาและเวียดนามใต้ได้เตรียมตัวและต้องการให้กองทัพสหรัฐอเมริกาเกิดการสูญเสียมากที่สุด ส่วนเวียดกงได้ระดมพลทหารหลายพันนายเข้าโจมตีจุดยุทธศาสตร์สำคัญในเขตเมืองหลวง เมืองท่าและฐานทัพกองทัพสหรัฐอเมริกาในเวียดนามใต้ รวมถึงการตัดเส้นทางคมนาคมหลักและการสื่อสารในเวียดนามใต้เพื่อไม่ให้สหรัฐอเมริกาส่งกำลังสนับสนุนเข้ามายังเขตเมืองหลวงและเมืองสำคัญได้

การโจมตีครั้งใหญ่ครั้งนี้ได้รับความเสียหายอย่างหนัก กล่าวคือ ทั้งเวียดกงและเวียดนามเหนือสูญเสียกำลังพลไปมาก พร้อมกับสหรัฐอเมริกาได้รับความเสียหายโดยตรงแต่สูญเสียกำลังพลไปไม่มากเพราะฝ่ายสหรัฐอเมริกาสามารถตั้งรับและเริ่มยึดพื้นที่ส่วนใหญ่คืนจากฝ่ายคอมมิวนิสต์ได้ในระยะเวลาไม่นานนัก อีกทั้งยังสามารถจับกุมเวียดกงและเวียดนามเหนือได้จำนวนมาก ในทางกลับกัน เหตุการณ์ตรุษญวนกลับส่งผลกระทบตรงข้ามอย่างมหาศาลให้กับสหรัฐอเมริกา คือ เกิดคำถามเกี่ยวกับสงครามเวียดนามในหมู่สาธารณชนอเมริกัน อาทิเช่น ประเด็นความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐอเมริกากับรัฐบาลเวียดนามใต้ที่มากกว่าความเป็นฉันท์มิตร หรือ การสังหารและอาวุธจำนวนมากไปยังเวียดนามได้นำไปสู่กระแสการต่อต้านสงคราม

¹ Daniel S pap. (1981). *Ibid.* pp 60-69.

² นิษฐานาถ นิลดี. (2552). เล่มเดิม. หน้า 133.

เวียดนามในสหรัฐอเมริกาและทั่วโลกตั้งแต่ค.ศ. 1968 เป็นต้นมาส่งผลต่อการดำรงตำแหน่งของประธานาธิบดีจอห์นสันและยังส่งผลต่อทิศทางการทำสงครามของสหรัฐอเมริกาอีกด้วย ในส่วนของเวียดนามเหนือและเวียดนามกลาง การโจมตีเทศกาลตรุษญวนประสบความสำเร็จในการสร้างแรงกดดันในวงกว้างให้กับสหรัฐอเมริกาในทางการทูตและการทหาร ขณะเดียวกัน จำนวนทหารของเวียดนามและเวียดนามเหนือเพิ่มมากขึ้นพร้อมกับความช่วยเหลือที่เพิ่มมากขึ้นเช่นกัน

3. สถานการณ์ความสัมพันธ์ในการโฆษณาชวนเชื่อของสหรัฐอเมริกาในสงครามเวียดนาม

การสนับสนุนและความช่วยเหลือสหรัฐอเมริกากับรัฐบาลโง ดินห์ เดียมเกิดขึ้นช่วงค.ศ. 1955 ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐอเมริกากับเวียดนามใต้แน่นแฟ้นมากขึ้น ความสัมพันธ์อันแน่นแฟ้นดังกล่าวส่งผลให้สหรัฐอเมริกาพยายามสร้างภาพลักษณ์ให้กับเวียดนามใต้ผ่านทางสื่อต่างๆ ในรูปแบบโฆษณาชวนเชื่อ การสร้างภาพลักษณ์ให้กับเวียดนามใต้ของสหรัฐอเมริกาคือผลดีต่อรัฐบาลโง ดินห์ เดียมในระยะแรก แต่เมื่อโง ดินห์ เดียม และพรรคพวกแสวงหาผลประโยชน์ทางการเมืองมากเกินไปส่งผลให้ภาพลักษณ์โฆษณาชวนเชื่อเปลี่ยนไปในช่วงสุดท้ายของการดำรงตำแหน่ง โฆษณาชวนเชื่อของสหรัฐอเมริกาในช่วงเวลาดังกล่าวนั้นยังถึงการต่อต้านคอมมิวนิสต์พร้อมกับการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับเวียดนามใต้เพื่อให้ชาติต่างๆ ยอมรับเวียดนามใต้ในฐานะรัฐบาลเดียว ดังนั้นการโฆษณาชวนเชื่อของสหรัฐอเมริกากับเวียดนามใต้ในช่วงเวลาดังกล่าวสามารถแบ่งประเภทโฆษณาชวนเชื่อดังต่อไปนี้

สหรัฐอเมริกาเริ่มเข้ามามีบทบาทในการสร้างโฆษณาชวนเชื่อเกี่ยวกับเวียดนามนับตั้งแต่ค.ศ. 1954 เป็นต้นไป เริ่มจากพันเอกเอ็ดเวิร์ด แลงส์เดล (Edward Landsdale) หัวหน้าปฏิบัติการเฉพาะกิจกองทัพอเมริกาในไซ่ง่อนได้คิดแผนการโฆษณาชวนเชื่อในการสร้างรัฐเวียดนามใต้ แลงส์เดลวางแผนปฏิบัติการสารแห่งเสรีภาพ หรือ เส้นทางสู่เสรีภาพ (Passage of Freedom) เป็นแผนการโฆษณาชวนเชื่อเพื่อชักจูงโน้มน้าวให้ชาวเวียดนามทั้งปวงเห็นความสำคัญถึงภัยคอมมิวนิสต์จากเวียดนามเหนือเพื่ออพยพมายังทางตอนใต้ซึ่งเป็นดินแดนแห่งเสรีภาพ วิธีการปฏิบัติการแลงส์เดลเพื่อดึงมวลชนมายังภาคใต้ คือ การส่งทหารเวียดนามใต้แทรกซึมไปยังเวียดนามเหนือเพื่อสร้างข่าวลวงให้กับประชาชนทางตอนเหนือว่าดักลวงการปกครองเวียดนามเหนือและภัยคอมมิวนิสต์อย่างสหภาพโซเวียตและสาธารณรัฐประชาชนจีน แผนการสร้างโฆษณาชวนเชื่อของแลงส์เดลประสบความสำเร็จก่อให้เกิดการอพยพประชาชนจากทางตอนเหนือมายังตอนใต้มากขึ้น

ภาพประกอบ 8 ปฏิบัติการสารแห่งเสรีภาพในเวียดนาม ณ เมืองไฮฟอง
เมื่อเดือนกันยายน ค.ศ. 1954

ที่มา : <https://www.navytimes.com/news/your-navy/2019/08/15/cias-black-warfare-and-the-navys-operation-passage-to-freedom/> ค้นเมื่อวันที่ 19 กรกฎาคม 2563

จากการอพยพผู้คนจากเวียดนามเหนือมายังเวียดนามใต้ในปฏิบัติการสารแห่งเสรีภาพ แลนส์เดลได้มุ่งเน้นผู้อพยพจากทางเหนือเป็นชาวเวียดนามคาทอลิกเพราะว่า รัฐเวียดนามใต้ ภายใต้การปกครองของ ดินห์ เดียม นับถือศาสนาคริสต์นิกายคาทอลิก ดังนั้นการโฆษณาชวนเชื่อของแลนส์เดลได้เน้นย้ำถึงสิทธิเสรีภาพการนับถือศาสนาพร้อมกับการสร้างภาพคอมมิวนิสต์ในฐานะผู้ทำลายเสรีภาพการนับถือศาสนาและสร้างลัทธิคอมมิวนิสต์ให้เป็นสิ่งเลวร้าย การโฆษณาชวนเชื่อดังกล่าวส่งผลเกิดการอพยพประชาชนทางเวียดนามเหนือสู่เวียดนามใต้จำนวน 1 ล้านคน การอพยพผู้คนลงสู่ใต้ถูกรู้จักในฐานะแผนการโฆษณาชวนเชื่อชื่อว่า พระนางพรหมจารีมุ่งสู่ใต้ หรือ พระแม่มารีมุ่งสู่ใต้ (Virgin mary moving southern)¹

ปฏิบัติการของแลนส์เดลได้ผลอย่างมากในการดึงมวลชนเวียดนามใต้ให้เข้าร่วมหรือสนับสนุนเวียดนามใต้โดยใช้ประเด็นทางศาสนาซึ่งเป็นเรื่องละเอียดอ่อนในเวียดนาม นอกจากนี้ ภาพผู้คนอพยพลงทางใต้จากปฏิบัติการดังกล่าวถูกปรากฏในสื่อของสหรัฐอเมริกาซึ่งส่งผลดีของสหรัฐอเมริกา กล่าวคือ สร้างทัศนคติอันเลวร้ายให้ฝ่ายคอมมิวนิสต์เพื่อให้โลกตระหนักและหวาดกลัวถึงภัยคุกคามคอมมิวนิสต์และเป็นการประนามถึงความเลวร้ายของเวียดนามเหนือ ขณะเดียวกัน ปฏิบัติการสารแห่งเสรีภาพของแลนส์เดลเป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่อการเมือง

¹ Kubia. (2014). *U.S. Propaganda in the Vietnam War*. (Online).

เวียดนามใต้และความมั่นคงของใจ ดินห์ เดียม ในฐานะผู้ปกป้องชาวคริสต์และผู้ปกป้องเสรีภาพ และวัฒนธรรมแห่งเวียดนาม¹

ภาพประกอบ 9 ภาพโปสเตอร์ชวนเชื่อในปฏิบัติการสารแห่งเสรีภาพของสหรัฐอเมริกา

ที่มา : U.S. Information Agency, 5 August 1954 คำนวณเมื่อ 19 กรกฎาคม 2563

ความสำเร็จของปฏิบัติการสารแห่งเสรีภาพในการสร้างโฆษณาชวนเชื่อของสหรัฐอเมริกาในเวียดนามส่งผลให้สหรัฐอเมริกาเข้ามามีบทบาทในการผลิตสร้างโฆษณาชวนเชื่อให้กับรัฐบาลเวียดนามใต้เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับรัฐบาลเวียดนามใต้และสหรัฐอเมริกาได้สร้างโฆษณาชวนเชื่อเกี่ยวกับเวียดนามเพื่อให้สาธารณชนทั่วโลกและรัฐบาลหลายประเทศยอมรับในอธิปไตยของเวียดนามใต้ในฐานะรัฐอันชอบธรรมมากกว่าเวียดนามเหนือซึ่งปรากฏได้ชัดจากโฆษณาชวนเชื่อของสหรัฐอเมริกาหลังค.ศ. 1955 จนถึงสิ้นสุดสงครามเวียดนามเป็นต้นไปที่สหรัฐอเมริกาเข้ามามีบทบาทในเวียดนามได้อย่างเต็มตัว

หลังจากเกิดปฏิบัติการสารแห่งเสรีภาพแล้ว สหรัฐอเมริกายุบายสร้างภาพลักษณ์ทางการเมืองให้เวียดนามใต้ผ่านทางสื่อต่างๆ โดยการนำเสนอข่าวจากหนังสือพิมพ์เพื่อสร้างภาพลักษณ์ทางการเมืองให้แก่เวียดนามใต้ ดังกรณีหนังสือพิมพ์วอชิงตันโพสต์ (The Washington

¹Ibid. (Online).

Post) ได้สัมภาษณ์วุฒิสมาชิกไมค์ แมนฟิลด์ได้กล่าวยกย่องโจ ดินห์ เดียมและรัฐบาลว่าเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพที่สามารถต่อต้านการทำลายชาติจากขบวนการเวียดนามหนิ¹ หรือ การสับประมาทดูหมิ่นเชิงเปรียบเทียบระหว่างสหรัฐอเมริกากับฝรั่งเศสเกี่ยวกับเวียดนาม พร้อมกับยกย่องการตัดสินใจของประธานาธิบดีไอเซนฮาวเกี่ยวกับนโยบายเกี่ยวกับเวียดนาม ดังกรณีหนังสือพิมพ์นิวยอร์กไทม์และหนังสือพิมพ์วอชิงตันโพสต์ได้ชื่นชมท่าทีของสหรัฐอเมริกาเกี่ยวกับเวียดนามว่า “เห็นคุณค่าสถานการณ์”² และ “เห็นควรร่วมมือเพื่อแทรกแซงสถานการณ์โดยจำเป็นเพื่อให้เกิดความมั่นคงในเวียดนามได้”³ นอกเหนือจากการสร้างภาพลักษณ์โฆษณาชวนเชื่อแก่ผู้นำเวียดนามใต้หรือผู้นำสหรัฐอเมริกาจากสื่อหนังสือพิมพ์อเมริกัน การนำเสนอข้อมูลหรือประเด็นปัญหาเกี่ยวกับเวียดนามเป็นวิธีการหนึ่งในการสร้างโฆษณาชวนเชื่อให้ผู้อ่านหนังสือพิมพ์ให้เห็นถึงความสำคัญของเวียดนามโดยวิธีการนำเสนอข่าวนั้นพยายามใช้วิธีการกล่าวถึงปัญหาทางการเมืองภายในในเชิงวิพากษ์วิจารณ์จากมุมมองของนักหนังสือพิมพ์อเมริกันดังกรณีการนำเสนอข่าวสงครามในเวียดนามใต้จากหนังสือพิมพ์นิวยอร์ก ไทม์ ซึ่งเป็นการเล่าปัญหาการเมืองภายในไม่มีเสถียรภาพท่ามกลางการคุกคามของภัยคอมมิวนิสต์⁴ ดังนั้นการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับเวียดนามในหนังสือพิมพ์อเมริกันต้องสอดคล้องจุดประสงค์ทางการเมืองของสหรัฐอเมริกาในการเข้าไปมีอิทธิพลในเวียดนามโดยใช้หนังสือพิมพ์ในฐานะโฆษณาชวนเชื่อผ่านการคัดคว้าจากนักวิชาการหรือนักวิจัยเข้าไปยังดินแดนเวียดนาม จากนั้นเรื่องราวหรือสถานการณ์ในเวียดนามถูกสร้างขึ้นจากนักหนังสือพิมพ์อเมริกันโดยอิงกับนโยบายการต่างประเทศของสหรัฐอเมริกา

นับจากข้อตกลงเจนีวาเป็นต้นมา นักหนังสือพิมพ์อเมริกันได้ให้ความสนใจเกี่ยวกับเวียดนามมากขึ้นโดยเฉพาะเวียดนามใต้ สื่ออเมริกันมีความเชื่อว่า เวียดนามใต้ภายใต้อำนาจของโจ ดินห์ เดียมนับตั้งแต่ค.ศ. 1955 สามารถต่อต้านคอมมิวนิสต์ได้ แม้ว่าเขาเพิกเฉยข้อตกลงเจนีวาในการเลือกตั้งรวมชาติและเริ่มเป็นเผด็จการทางการเมืองมากขึ้นก็ตาม ส่วนสื่อหนังสือพิมพ์อเมริกันยังคงวิพากษ์วิจารณ์หรือนำเสนอข่าวเกี่ยวกับอดีตเจ้าอาณานิคมของเวียดนามอย่างฝรั่งเศส ดังกรณีหนังสือพิมพ์นิวสวีค (Newsweek) กล่าวหาฝรั่งเศสพยายามสร้างข่าวลือเพื่อให้เกิดการประท้วงในเวียดนามใต้และพยายามต่อต้านโจ ดินห์ เดียมผ่านทางกลุ่มต่อต้านโจ ดินห์ เดียม⁵ เมื่ออำนาจทางการเมืองของโจ ดินห์ เดียมมีเสถียรภาพมากขึ้นประกอบกับนโยบาย

¹ Lessons of Indochina. (1954, October 15). *Washington Post*.

² Mission to Vietnam. (1954, November 5). *New York Times*. pp 20.

³ Collins to Indochina. (1954, November 8). *Washington Post*. pp12.

⁴ War in South Vietnam. (1955, June 8). *New York Times*.

⁵ Indo-China : Dangerous Vacuum. (1955, May 16). *Newsweek*. pp16.

เกี่ยวกับเวียดนามตั้งแต่ประธานาธิบดีไอเซนฮาวร์ถึงประธานาธิบดีเคนเนดีต้องการสร้างให้เวียดนามได้เป็นดินแดนกันชนจากคอมมิวนิสต์จึงสนับสนุนการมีอยู่ของเวียดนามใต้และรัฐบาลโง ดินห์ เดียมพร้อมกับการต่อต้านการรวมเวียดนามเข้าด้วยกันด้วยการให้การสนับสนุนการทหารและแทรกแซงการเมืองภายในเวียดนามใต้ภายใต้ความช่วยเหลืออันนำไปสู่การเกิดภาพลักษณ์ทางการเมืองของโง ดินห์ เดียมว่าเป็น “วินสตัน เชอร์ชิลล์แห่งเอเชีย”¹ จากสหรัฐอเมริกาถือว่าเป็นกระบวนการสร้างความชอบธรรมที่ปูทางให้มี การจัดทำประชามติเปลี่ยนเป็นระบอบสาธารณรัฐและโค่นล้มอำนาจจักรพรรดิเบา ไตทำให้อำนาจโง ดินห์ เดียมเริ่มแข็งแกร่งขึ้นและภาพลักษณ์ชวนเชื่อในตัวโง ดินห์ เดียมเป็นไปในทางบวก

ขณะเดียวกันผู้นำทางการเมืองระดับสูงของสหรัฐอเมริกาเริ่มเข้ามามีบทบาทสนับสนุนเกี่ยวกับบทบาทสหรัฐอเมริกาในเวียดนามใต้ดังเห็นได้จากสุนทรพจน์ประธานาธิบดีเคนเนดี (ขณะนั้นเป็นวุฒิสมาชิกสมัยรัฐบาลประธานาธิบดีไอเซนฮาวร์) ได้กล่าวถึงความสำคัญของเวียดนามในฐานะความสำคัญยุทธศาสตร์การเมืองระหว่างประเทศและเป็นตัวแทนประชาธิปไตยในภูมิภาคเอเชียพร้อมกับสร้างความยิ่งใหญ่ในฐานะชาติใหม่ซึ่งได้รับการยอมรับจากนานาชาติ ควบคู่การปฏิรูปเศรษฐกิจและสังคมภายใต้ประธานาธิบดีโง ดินห์ เดียม² คำกล่าวในสุนทรพจน์ของวุฒิสมาชิกเคนเนดี (รัฐแมสซาชูเซตส์) นั้นพยายามสนับสนุนกิจกรรมความสนใจที่มีต่อเวียดนามใต้ภายใต้ประธานาธิบดีไอเซนฮาวร์และเคนเนดีพยายามให้สื่อมวลชนทุกแขนงให้ความสนใจเกี่ยวกับเวียดนามใต้โดยอ้างถึงหน้าที่จรรยาบรรณของสื่อหรือการสร้างเป้าหมายความสำเร็จมากกว่าความกลัวสงคราม นอกจากนี้สุนทรพจน์ของเคนเนดีเน้นย้ำถึงความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเห็นได้จากประโยคในสุนทรพจน์ความว่า “Equally impressive has been the increased solidarity and stability of the Government”³ ประโยคดังกล่าวซึ่งเคนเนดีสื่อสารออกไปนั้นเป็นความพยายามของชาวอเมริกันต้องการให้ชาวเวียดนามใต้สามัคคีรวมเป็นหนึ่งกับรัฐบาลโง ดินห์ เดียมเพื่อสกัดกั้นอิทธิพลของภัยคอมมิวนิสต์อย่างเวียดนามเหนือ ฉะนั้นพื้นที่คอมมิวนิสต์ในสุนทรพจน์ของเคนเนดีมักจะถูกกล่าวในเชิงต่อต้านในฐานะภัยแห่งเวียดนามและเอเชีย ดังกรณีการใช้คำว่า threaten และ the evil of communism เป็นการแสดงให้เห็นถึงว่าเวียดนามใต้ถูกข่มขู่ด้วยภัยคุกคามคอมมิวนิสต์เสมือนปีศาจร้าย เป็นต้น และ เคนเนดีได้พยายามใช้สุนทรพจน์ในการส่งสารแก่รัฐบาลเพื่อให้ความช่วยเหลือแก่เวียดนามใต้เห็นได้จากประโยคที่ว่า Military alliances in

¹ เหงียน คัก เวียน. (2557). *แหล่งเดิม*. หน้า 308.

² John F. Kennedy. (1956, 1 June). *America's Stake in Vietnam : The cornerstone of the free world in Southeast Asia*. (Online)

³ Ibid. (online)

Southeast Asia are necessary but not enough Informational and propaganda warning of the evil of Communism หมายความว่า สหรัฐอเมริกาควรให้ความช่วยเหลือทางทหารพร้อมกับให้ข้อมูลและสร้างโฆษณาชวนเชื่อเพื่อต่อต้านปีศาจคอมมิวนิสต์ ในประโยคดังกล่าวได้มีการใช้คำว่า Southeast Asia เป็นการเลี่ยงคำว่าเวียดนามและพยายามให้ความหมายโดยกว้างเพื่อแสดงให้เห็นถึงสหรัฐอเมริกาควรช่วยเหลือการทหารแก่ดินแดนแห่งนี้เป็นการด่วน เป็นต้น กล่าวได้ว่าสุนทรพจน์ของเคนเนดีเป็นโฆษณาชวนเชื่อกระตุ้นให้สาธารณชน สื่อมวลชน และรัฐบาลตระหนักถึงปัญหาในเวียดนามได้ในฐานะดินแดนยุทธศาสตร์การเมือง

การใช้สุนทรพจน์ในการสนับสนุนเวียดนามใต้หรือสนับสนุนบทบาทสหรัฐอเมริกาต่อเวียดนามใต้มากขึ้นซึ่งค่อยปรากฏอย่างเป็นทางการเมื่อประธานาธิบดีเคนเนดีดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีแห่งสหรัฐอเมริกาในค.ศ. 1961 ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับเวียดนามในฐานะยุทธศาสตร์การเมืองระหว่างประเทศและสหรัฐอเมริกาอยู่ในฐานะผู้สนับสนุนรัฐบาลเวียดนามใต้เห็นได้จากสุนทรพจน์ในช่วงค.ศ. 1962-1963 ซึ่งประธานาธิบดีเคนเนดีมีความห่วงใยและปรารถนาดีแฝงต่อเวียดนาม ดังกรณีคำอวยพรปีใหม่ในวันที่ 2 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1962 มีใจความดังนี้

ON THE OCCASION of your New Year's celebration, my fellow Americans and I extend our very best wishes for the prosperity and well-being of the government and the people of Viet-Nam.

In your struggle against the **aggressive forces of communism**, the sacrifices that you have willingly made, the courage you have shown, the burdens you have endured have been a source of inspiration to people all over the world.

Let me assure you of our continued assistance in the development of your capabilities to maintain your freedom and to defeat those who wish to destroy that freedom.

We in America sincerely hope that the year of the Tiger will see peace come again to **Viet-Nam**. We know that courage and dedication to peace and freedom will prevail-and that prospects for **Viet-Nam** will brighten during the coming year.

And we look forward confidently with you to the day when your country will again be at peace--united, prosperous, and free.

จากใจความสารสุนทรพจน์ดังกล่าว ประธานาธิบดีเคนเนดีได้ส่งสารถึงรัฐบาลและชาวเวียดนามใต้ทั้งปวงซึ่งอยู่ภายใต้การถูกคุกคามจากคอมมิวนิสต์และส่งความสุขและสันติภาพให้แก่ชาวเวียดนามใต้ทั้งปวง ในสุนทรพจน์ดังกล่าว ประธานาธิบดีเคนเนดีเน้นย้ำถึงภัยคอมมิวนิสต์ สันติภาพ เสรีภาพ และความเป็นอันหนึ่งเดียวกันของชาวเวียดนามใต้ซึ่งเป็นกลวิธีการทางภาษาแบบหนึ่งซึ่งแสดงให้เห็นถึงมุมมองความคิดโดยการใช้เน้นย้ำคำและความหมายชัดเจนตามเจตนาผู้ส่งสาร วิธีการดังกล่าวนี้คือการใช้กลวิธีทางศัพท์ สอดคล้องกับคำอธิบายเกี่ยวกับกลวิธีทางศัพท์ว่าเป็นความสำคัญในการสร้างความหมายจากกลุ่มหนึ่งให้มีความชัดเจนต่อผู้รับสารและเพิ่มความนึกคิดให้ผู้รับสารจากประสบการณ์หรืออุดมคติของผู้รับสาร ดังนั้นสุนทรพจน์ดังกล่าวเป็นการสร้างศัพท์ให้ผู้รับสารตระหนักถึงสถานการณ์ในเวียดนามใต้โดยคำว่า aggressive force of communism พยายามสะท้อนถึงกลุ่มคอมมิวนิสต์ซึ่งหมายถึง ขบวนการเวียดกงกำลังเติบโตและก่อความรุนแรงให้กับเวียดนามใต้และคำว่า communism เป็นการเลียดขบวนการเวียดกงในสุนทรพจน์ นอกจากนี้ในคำดังกล่าวเลียดคำว่าคอมมิวนิสต์ (who wish to destroy that freedom) เพื่อให้ภาพลักษณ์ของคอมมิวนิสต์ในเวียดนามใต้จากสหรัฐอเมริกาเป็นไปในฐานะผู้ทำลายชาติเวียดนามใต้และเป็นกลุ่มตัวแทนจากโลกภายนอกคอยสร้างความวุ่นวายแก่เวียดนามใต้นอกเหนือการกล่าวถึงคอมมิวนิสต์ในแง่ลบ สุนทรพจน์ยังกล่าวถึงความสัมพันธ์มิตรไมตรีในท่ามกลางสถานการณ์คับขันในเวียดนามใต้เป็นการสร้างสัมพันธ์แนบแน่นระหว่างสหรัฐอเมริกา กับเวียดนามใต้ ดังประโยคในสุนทรพจน์ความว่า Let me assure you of our continued assistance in the development of your capabilities to maintain your freedom (เราขอรับรองกับพวกท่านว่าเราได้ให้ความช่วยเหลืออย่างต่อเนื่องในการพัฒนาสมรรถภาพของพวกท่านเพื่อรักษาอิสรภาพดินแดนของพวกท่าน) ประโยคดังกล่าวใช้ประเด็นเสรีภาพ (Freedom) เป็นจุดประสงค์ของการเริ่มต้นหรือช่วยเหลืออย่างฉันมิตรของสหรัฐอเมริกาที่มีต่อเวียดนามใต้โดยใช้วิธีการสร้างความหมายสอดคล้องสังคม (Social meaning) เพื่อให้ชาวเวียดนามใต้และชาวอเมริกันสนับสนุนกิจกรรมของสหรัฐอเมริกาต่อเวียดนามใต้ในช่วงเวลาดังกล่าว ส่วนการเลือกและเน้นย้ำคำว่า เสรีภาพ และ สันติภาพในสุนทรพจน์เป็นการใช้วัจนปฏิบัติศาสตร์ (Pragmatics) โดยอิงบริบทสถานการณ์เกิดขึ้นระหว่างสหรัฐอเมริกากับเวียดนามใต้ และ ให้ความหมายบ่งชี้โดยนัย (Implicature) ในการสื่อความถึงเสรีภาพคือประชาธิปไตยหรือโลกเสรี และ สันติภาพคือความสงบสุขและความมั่นคงทางการเมืองภายใต้สหรัฐอเมริกาอุปถัมภ์เวียดนามใต้ ถ้าหากมองสุนทรพจน์ในฐานะโฆษณาชวนเชื่อ นั่น สุนทรพจน์ดังกล่าวเป็นการสร้างความนิยมให้กับผู้นำหรือพูดเพื่อเอาอกเอาใจประชาชนโดยอ้างถึงความต้องการและความจริงใจจากสาธารณชนชาวอเมริกัน

หลังจากสุนทรพจน์ของประธานาธิบดีเคนเนดีได้กล่าวอวยพรเวียดนามใต้แล้วนั้นได้มีสุนทรพจน์เกี่ยวข้องกับเวียดนามตามมา อาทิเช่น สุนทรพจน์ต่อนักข่าวประเด็นเกี่ยวกับเวียดนามในวันที่ 8 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1962 บทสัมภาษณ์เกี่ยวกับเวียดนามในวันที่ 2 และ 9 กันยายน ค.ศ. 1963 และ สุนทรพจน์ถึงสภาครองเกรสเกี่ยวกับกิจกรรมทางทหารและความมั่นคงในโลกเสรีในวันที่ 2 เมษายน ค.ศ. 1963 ฯลฯ ในสุนทรพจน์แต่ละครั้ง ประธานาธิบดีเคนเนดีมักจะเน้นย้ำภัยคุกคามคอมมิวนิสต์, สันติภาพ, เสรีภาพ และ ความร่วมมือสามัคคี รวมถึงกล่าวถึงเวียดนามใต้ในบางส่วนหรือกล่าวโดยตรงเป็นการให้ภาพโฆษณาชวนเชื่อที่ว่า หากประเทศใดคุกคามโดยคอมมิวนิสต์โดยเฉพาะเวียดนามใต้ เสถียรภาพทางการเมืองในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จะสั่นคลอนไปด้วยและมีผลกระทบต่อภูมิภาคเอเชีย สุนทรพจน์ดังกล่าวเน้นถึงการสร้างภาพลักษณ์ทางการเมืองให้กับประธานาธิบดีเคนเนดีและสหรัฐอเมริกาในฐานะผู้ปกป้องภัยอันตรายในภูมิภาคเอเชียหรือเวียดนามใต้ซึ่งจำเป็นต้องให้ความช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน¹

นอกจากการเสนอรูปแบบหนังสือพิมพ์และสุนทรพจน์แล้ว การโฆษณาชวนเชื่อยังดำเนินต่อเนื่องในรูปแบบภาพยนตร์ ดังกรณีของภาพยนตร์ The Ugly American เข้าฉายเมื่อวันที่ 1 เมษายน ค.ศ. 1963 ในสหรัฐอเมริกา กำกับและควบคุมการผลิตโดยจอร์จ อิงแลนด์ (George Englund) ภาพยนตร์เรื่องดังกล่าวเกิดขึ้นในช่วงเวลาที่เวียดนามใต้เริ่มเกิดสภาวะความตึงเครียดทางการเมืองท่ามกลางความกังวลของสหรัฐอเมริกามีต่อเวียดนามใต้ ดังนั้นภาพยนตร์เรื่องดังกล่าวเป็นการเน้นย้ำถึงบทบาทของสหรัฐอเมริกาในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้โดยตรง ในภาพยนตร์ดังกล่าวสมมติให้เป็นประเทศสารขัณฑ์ซึ่งสหรัฐอเมริกาเข้าไปมีอิทธิพลในประเทศดังกล่าวเพื่อสกัดกั้นคอมมิวนิสต์ ในภาพยนตร์แสดงถึงความแตกต่างระหว่างชาวอเมริกันกับชาวสารขัณฑ์ คือ ชาวสารขัณฑ์ต่อต้านอำนาจสหรัฐอเมริกาโดยเฉพาะชนชั้นกลางและชนชั้นแรงงาน ขณะเดียวกันชนชั้นปกครองพยายามกีดกันหรือจำกัดอิทธิพลของสหรัฐอเมริกาในสารขัณฑ์ไม่ให้มากเกินไป ถึงแม้ว่าจะสนับสนุนและให้ความเป็นมิตรกับสหรัฐอเมริกา ส่วนสหรัฐอเมริกาในฐานะชาติมหาอำนาจพยายามสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของตนให้กับชาวสารขัณฑ์พร้อมกับโจมตีและขจัดฝ่ายคอมมิวนิสต์ในสารขัณฑ์ท่ามกลางกระแสการต่อต้านของชาวสารขัณฑ์

¹ Tenacious Vietnamese; Ngo Dinh Diem. (1961, 13 May). The New York Times. pp 2.

ภาพประกอบ 10 ภาพยนตร์เรื่อง The Ugly American (1963)

ที่มา: <https://www.imdb.com/title/tt0056632/mediaviewer/rm1177294592/>

คืนเมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2564

ในมุมมองโฆษณาชวนเชื่อ ภาพยนตร์ดังกล่าวพยายามสร้างมุมมองตะวันตกเป็นภาพแทนความยิ่งใหญ่ของสหรัฐอเมริกาและการให้ความสำคัญมุมมองตะวันตกออกเชิงผลประโยชน์ นอกจากนี้ ในภาพยนตร์เรื่องดังกล่าวมีการใช้ระบบสัญลักษณ์ผ่านทางบทสนทนาและตัวละคร กล่าวคือ ความหมายเชิงนามธรรมให้กับผู้รับชมภาพยนตร์ตีความเปรียบเทียบการกระทำของสหรัฐอเมริกา ชาตินิยม หรือ คอมมิวนิสต์ที่มีต่อสารพันข้อควรระวังสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในเวียดนามในยุคสงครามเย็น เช่น ความคิดชาตินิยมของติ ยอง ผู้นำท้องถิ่นต่อต้านจักรวรรดินิยมอเมริกันในสารพันข้อควรระวังตีความเชิงสัญลักษณ์ว่าเป็นการขัดแย้งต่อไมตรีสหรัฐอเมริกาหรือมีความคิดเป็นคอมมิวนิสต์ หรือ การชุมนุมหรือการประท้วงสันติวิธีหรือเกิดความรุนแรงจากกลุ่มชาตินิยมถูกตีความเชิงสัญลักษณ์ว่าเป็นคอมมิวนิสต์ในฐานะบ่อนทำลายอธิปไตยของสารพันข้อและความมั่นคงของสหรัฐอเมริกา ดังนั้นการใช้แนวคิดสัญลักษณ์เข้ามาสื่อความหมายในภาพยนตร์สามารถเป็นโฆษณาชวนเชื่อให้ผู้ชมภาพยนตร์ตีความได้ กล่าวคือ การใช้ภาพยนตร์ในการสื่อความหมายบางอย่างออกไป เช่น ถนนเสรีภาพ เป็นความหมายโดยนัยสื่อถึงความให้ความสำคัญเจริญของ

สหรัฐอเมริกาในดินแดนสารขัณฑ์ในการต่อต้านคอมมิวนิสต์และการขยายอำนาจจักรวรรดินิยมอเมริกัน หรือ ตัวละครติ ยองในฐานะภาพแทนผู้นำชาตินิยมเป็นความหมายโดยนัยสื่อถึงอุปสรรคของสหรัฐอเมริกาที่มีต่อการขยายอำนาจจักรวรรดินิยมอเมริกัน หรือ ตัวละครหมิ่น แสน (ตัวละครฝ่ายคอมมิวนิสต์) ทูตหรือผู้แทนจากสหภาพโซเวียตและสาธารณรัฐประชาชนจีนในภาพยนตร์เป็นการใช้ความหมายโดยตรง หรือ ความหมายโดยอรรถในการสื่อถึงคอมมิวนิสต์สนับสนุนการกระทำขบวนการชาตินิยมในสารขัณฑ์

อีกประการหนึ่งของการสร้างโฆษณาชวนเชื่อในภาพยนตร์ คือ อุดมการณ์ เพราะว่า การสร้างอุดมการณ์ผ่านทางภาพตัวแทนจากตัวละครและบทสนทนาในภาพยนตร์เป็นประเด็นหนึ่งของการโฆษณาชวนเชื่อของสหรัฐอเมริกาเพื่อเห็นถึงมุมมองเป็นมิตรของชาติตะวันตก ดังกรณีภาพตัวแทนของสหรัฐอเมริกาในรูปแบบความฉันท์มิตรและการโน้มน้ำว้ผูกมัดกับชาวสารขัณฑ์ และการสร้างภาพตัวแทนคนท้องถิ่นชาวสารขัณฑ์เป็นชาติโลกที่สามซึ่งสหรัฐอเมริกาจำเป็นต้องช่วยเหลือพร้อมกับการสร้างภาพตัวแทนฝ่ายกลุ่มชาตินิยมสารขัณฑ์ หรือ ฝ่ายต่อต้านอำนาจสหรัฐอเมริกาว่าเป็นคอมมิวนิสต์ต้องถูกขจัดออกไปจากความช่วยเหลือระหว่างสหรัฐอเมริกากับสารขัณฑ์ ดังกล่าวนี สหรัฐอเมริกาพยายามสร้างภาพตัวแทนอุดมการณ์เชิงจิตสำนึกให้กับผู้ชมภาพยนตร์ และอุดมการณ์เชิงจิตสำนึกเป็นการกำหนดความหมายทางความคิด เช่น อุดมการณ์ความรักชาติ ความเกลียดประเทศเพื่อนบ้านหรือ ความเกลียดชังภัยอันตรายต่อชาติ เป็นต้น ดังนั้นการสร้างอุดมการณ์ทางภาพยนตร์เชิงจิตสำนึกในภาพยนตร์ดังกล่าวเน้นย้ำถึงอุดมการณ์การต่อต้านและสร้างความเกลียดชังคอมมิวนิสต์และอุดมการณ์เผด็จการวรรดินิยมเพื่อให้โลกตระหนักถึงภัยคอมมิวนิสต์และให้ความสำคัญต่อเวียดนามในฐานะดินแดนยุทธศาสตร์ยุคสงครามเย็น รวมถึงการสร้างตัวตน “เวียดนามใต้” ในมุมมองตามนโยบายการเมืองระหว่างประเทศของสหรัฐอเมริกาผ่านทางภาพยนตร์ดังกล่าว

นอกเหนือจากการใช้ภาพตัวแทนในรูปสัญลักษณ์แล้ว การเชื่อมโยงเข้ากับสถานการณ์เกิดขึ้นจริงทางประวัติศาสตร์ควบคู่กับการใช้ภาพตัวแทนเป็นโฆษณาชวนเชื่อ กล่าวคือสถานการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐอเมริกากับเวียดนามใต้ในช่วงปลายทศวรรษ 1950 ถึงช่วงทศวรรษ 1960 เป็นความสัมพันธ์ฉันท์มิตรเน้นความช่วยเหลือ ปกป้องอธิปไตยเวียดนามใต้พร้อมกับสร้างภาพลักษณ์ให้กับเวียดนามใต้ในฐานะรัฐโลกที่สาม ดังกรณี การมีอยู่ของดินแดนสารขัณฑ์ทั้งสองส่วนคือ สารขัณฑ์เหนือ กับ สารขัณฑ์ใต้ที่มีการปกครองแตกต่างกันซึ่งสอดคล้องกับเวียดนามเหนือกับเวียดนามใต้ที่ถูกแบ่งตามข้อตกลงเจนีวาเช่นกัน ส่วนกลุ่มต่อต้านและกลุ่มประท้วงรัฐบาลสารขัณฑ์กับสหรัฐอเมริกาในภาพยนตร์สอดคล้องกับขบวนการเวียดกงและฝ่าย

ต่อต้านรัฐบาลโง่ ดินห์ เดียมซึ่งคอยทำลายต่อรัฐบาลเวียดนามใต้และเป็นแรงเสียดทานสำคัญต่อการคงอยู่ของสหรัฐอเมริกาในเวียดนามใต้ อีกประการหนึ่งของการเชื่อมโยงเข้ากับสถานการณ์จริงก็คือ การยกสถานการณ์สำคัญจากภาพยนตร์เข้ามาในบทสนทนาของตัวละครในภาพยนตร์ โดยอ้างถึงเหตุการณ์สำคัญ อาทิเช่น การเข้ามาของญี่ปุ่นในดินแดนสารขัณฑ์ช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 และมีทหารอเมริกันช่วยทหารสารขัณฑ์ช่วยรบกับญี่ปุ่น หรือ การอ้างถึงการประชุมบันดุงใน ค.ศ. 1955 เป็นต้น ทั้งสองเหตุการณ์ในภาพยนตร์พยายามเชื่อมโยงถึงบทบาทของสหรัฐอเมริกาในเวียดนามช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 และการประชุมบันดุงซึ่งมีเวียดนามเหนือและเวียดนามใต้เข้าร่วมในการประชุมดังกล่าวเป็นช่วงที่เวียดนามใต้ไม่ยอมให้มีการเลือกตั้งรวมชาติและเป็นช่วงเวลาโง่ ดินห์ เดียม สถาปนาตนขึ้นเป็นประธานาธิบดีแห่งเวียดนามใต้ภายใต้การสนับสนุนของสหรัฐอเมริกา ดังนั้นการยัดเยียดดินแดนสมมติในภาพยนตร์เข้ากับเหตุการณ์จริงทางประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้นไม่นานโดยมีสหรัฐอเมริกาเป็นผู้สนับสนุนเป็นการสร้างความชอบธรรมหรือการมีตัวตนของสหรัฐอเมริกาในเวียดนามใต้ช่วงทศวรรษ 1950-1960

กล่าวโดยรวม ภาพยนตร์ The Ugly American เป็นการโฆษณาชวนเชื่อของสหรัฐอเมริกาที่มีต่อดินแดนเวียดนามโดยทางอ้อมโดยกำหนดดินแดนสมมติขึ้นมาแทนดินแดนเวียดนาม พร้อมกับสร้างภาพลักษณ์ทางการเมืองของสหรัฐอเมริกา คือ การสร้างอุดมการณ์เสรีนิยมและการต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์ในภาพยนตร์ รวมไปถึงการสร้างแนวคิดอเมริกันผ่านทางความช่วยเหลือแก่ประเทศโลกที่สามเพื่อให้โลกสนับสนุนการกระทำของสหรัฐอเมริกาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ การสร้างโฆษณาชวนเชื่อในภาพยนตร์ดังกล่าวใช้รูปแบบภาพตัวแทนผ่านตัวละครและบทภาพยนตร์และการใช้รูปสัญลักษณ์ในการสื่อความโฆษณาชวนเชื่อสหรัฐอเมริกาผ่านภาพยนตร์โดยสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในเวียดนามเป็นหลัก โดยพยายามโฆษณาชวนเชื่อเพื่อให้เห็นถึงภัยคอมมิวนิสต์เป็นแกนหลักโดยใช้ความเจริญและการพัฒนาของสหรัฐอเมริกาในดินแดนสารขัณฑ์เป็นข้ออ้างในการป้องกันภัยคอมมิวนิสต์พร้อมกับโฆษณาชวนเชื่อที่ว่าสหรัฐอเมริกาเป็นชาติมหาอำนาจ รวมถึงการแทรกความคิดและโลกทัศน์อเมริกันในภาพยนตร์ การสร้างและฉายภาพยนตร์เรื่อง The Ugly American เกิดขึ้นท่ามกลางความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐอเมริกากับเวียดนามใต้แน่นแฟ้นท่ามกลางความกังวลของสหรัฐอเมริกาที่มีต่อสถานการณ์ทางการเมืองในเวียดนามใต้ ดังนั้น ภาพยนตร์เรื่อง The Ugly American เป็นการเน้นย้ำถึงบทบาทของสหรัฐอเมริกาในดินแดนเวียดนามและเน้นย้ำถึงมิตรไมตรีกับรัฐบาลเวียดนามใต้เพื่อปกป้องการขยายตัวของภัยคอมมิวนิสต์

เมื่อเกิดวิกฤตการณ์ชาวพุทธในเวียดนามใต้ นำไปสู่การโค่นอำนาจโจ ดินห์ เดียม ภายหลังถูกสังหารในวันที่ 2 พฤศจิกายน ค.ศ. 1963 หลังจากนั้นไม่นานนักเกิดการลอบสังหาร ประธานาธิบดีเคนเนดีในวันที่ 22 พฤศจิกายน ค.ศ. 1963 นำไปสู่การดำรงตำแหน่งประธานาธิบดี ของประธานาธิบดีจอห์นสันในเวลาต่อมาทำให้นโยบายเกี่ยวกับเวียดนามเปลี่ยนไป ในช่วง วิกฤตการณ์อ่าวตังเกี๋ย การใช้สุนทรพจน์ในฐานะโฆษณาสวนเชื้อของสหรัฐอเมริกาเป็นความ พยายามในการสร้างความเข้าใจนโยบายของสหรัฐอเมริกาที่มีเวียดนามให้สาธารณชนเข้าใจรับรู้ ในทางกลับกัน สหภาพโซเวียตและจีนตระหนักถึงการขยายตัวของสหรัฐอเมริกาในเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้เช่นกันโดยเฉพาะจีน เพราะจีนมองว่าวิกฤตการณ์ดังกล่าวว่าสหรัฐอเมริกาโจมตี อธิปไตยทะเลจีนใต้ซึ่งเป็นเขตน่านน้ำของจีนและเวียดนามเหนือซึ่งจีนถือว่าเป็นการคุกคามจีน (The Aggression against China) ส่วนสหภาพโซเวียตมองว่า การเกิดวิกฤตการณ์ดังกล่าวเป็น การสร้างความนิยมทางการเมืองของประธานาธิบดีจอห์นสันเพราะประธานาธิบดีจอห์นสันจะลง สมัครประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาอีกสมัยหนึ่งและสหภาพโซเวียตได้อ้างถึงนโยบายเกี่ยวกับ เวียดนามของสหรัฐอเมริกาที่ถูกวิพากษ์วิจารณ์ในระดับการเมืองภายในของสหรัฐอเมริกาในช่วง ฤดูร้อน ค.ศ. 1964 อีกทั้งการรุกเข้าน่านน้ำเวียดนามเหนือและจีนด้วยเรือดำน้ำของสหรัฐอเมริกา เป็นนโยบายคลั่งชาติอันแสนก้าวร้าวของสหรัฐอเมริกาจากทัศนคติผู้นำระดับสูงสหภาพโซเวียต ดังจากคำอธิบายในสื่อสิ่งพิมพ์ของสหภาพโซเวียตในช่วงนั้นว่า นโยบายทั้งสองพรรค (เดโมแครต และ รีพับลิกัน) มีความแตกต่างอย่างเห็นได้ชัดเกี่ยวกับทัศนคตินโยบายการต่างประเทศและ ปัญหาสงครามและสันติภาพ¹

อาจกล่าวได้ว่า วิกฤตการณ์อ่าวตังเกี๋ยเป็นจุดเริ่มต้นการขยายตัวสงครามเวียดนาม อย่างเป็นทางการและจุดเริ่มต้นสหรัฐอเมริกาเข้าไปมีอิทธิพลในเวียดนามอย่างเต็มตัว อีกทั้งการ เข้าสู่สงครามมีความแตกต่างจากการเข้าร่วมสงครามกว่าครั้งอื่น กล่าวคือ สหรัฐอเมริกาไม่ สามารถโจมตีเวียดนามเหนือได้โดยตรง กล่าวคือ มีความเสี่ยงจะชักนำให้จีนเข้าสู่สงคราม ประกอบกับเวียดนามเหนือมีชายแดนติดต่อกับจีนโดยตรงและจีนกับเวียดนามเหนือมีข้อตกลง สัญญาความช่วยเหลือการทหารอย่างไม่มีเงื่อนไข ประกอบกับ ประธานาธิบดีจอห์นสันพยายาม จำกัดสงครามเวียดนามให้ไม่ให้อาณาเขตและเสี่ยงการเผชิญหน้ากับจีนและสหภาพโซเวียต โดยตรง อย่างไรก็ตามประธานาธิบดีจอห์นสันยังคงต้องจัดการกับเวียดนามเหนือและเวียดนามใต้เพื่อรักษา ยุทธศาสตร์ในเวียดนามใต้ภายใต้ต้นนโยบายการทำสงครามให้เป็นเรื่องของอเมริกัน (The Americanization) โดยมีเป้าหมายหลักสำคัญคือการโจมตีพื้นที่ยึดครองของเวียดนามเหนือ

¹Iu Shvedkov. (1965,January). U Novogo Stata in *Mezhdunarodnaia Zhizn*. pp 39.

และเวียดนามในเวียดนามใต้และสนับสนุนปฏิบัติการทางทหารในดินแดนเวียดนามใต้ รวมถึงการขยายขอบเขตทางการทหารมากขึ้นและเตรียมพร้อมเจรจาข้อตกลงกับเวียดนามเหนือ ดังปรากฏในสุนทรพจน์ ณ มหาวิทยาลัยจอห์นฮอปกินส์ (John Hopkins University) เมื่อวันที่ 7 เมษายน ค.ศ. 1965¹ และสุนทรพจน์เกี่ยวกับสงครามเวียดนามในหลายครั้ง ได้แก่ สุนทรพจน์วันที่ 27 เมษายน ค.ศ. 1965² วันที่ 1 มิถุนายน ค.ศ. 1965³ วันที่ 13 กรกฎาคม ค.ศ. 1965⁴ วันที่ 28 กรกฎาคม ค.ศ. 1965⁵ วันที่ 31 มกราคม ค.ศ. 1966⁶ วันที่ 12 กรกฎาคม ค.ศ. 1966⁷ วันที่ 15 มีนาคม ค.ศ. 1967⁸ วันที่ 18 สิงหาคม ค.ศ. 1967⁹ วันที่ 29 กันยายน ค.ศ. 1967¹⁰ วันที่ 17 พฤศจิกายน ค.ศ. 1967¹¹ วันที่ 31 มีนาคม ค.ศ. 1968¹² วันที่ 1 เมษายน ค.ศ. 1968¹³ วันที่ 3 เมษายน ค.ศ. 1968¹⁴ และ วันที่ 31 ตุลาคม ค.ศ. 1968¹⁵ รวมถึงสุนทรพจน์ได้กล่าวในงานเลี้ยงพรรคเดโมแครต ณ ทำเนียบแมคคอนนิก ชิคาโก วันที่ 17 พฤษภาคม ค.ศ. 1966¹⁶ เป็นต้น สุนทรพจน์ในแต่ละครั้งของประธานาธิบดีจอห์นสันเป็นการสร้างภาพลักษณ์ชวนเชื่อทางการเมือง คือ สร้างการรับรู้และการยอมรับทางการเมืองจากสาธารณชน รวมถึง การสร้างความนิยมในตัวผู้นำในประเด็นการตัดสินใจสถานการณ์ฉุกเฉินโดยใช้ความเด็ดขาดและรอบคอบทันทีที่เปรียบเสมือนผู้นำเป็นเกราะป้องกันที่ดีให้กับสาธารณชน ส่งผลความนิยมทางการเมืองในตัวผู้นำดีขึ้น ภาพลักษณ์ของผู้นำจะดีและน่าเชื่อถือ¹⁷

¹ Lyndon B. Johnson. (1965, April 7). *Address in John Hopkins University*. (online)

² Lyndon B. Johnson. (1965, April 27). *Press Conference in the East Room*. (Online)

³ Lyndon B. Johnson. (1965, June 1). *Press Conference in the East Room*. (Online)

⁴ Lyndon B. Johnson. (1965, July 13). *Press Conference in the East Room*. (Online)

⁵ Lyndon B. Johnson. (1965, July 28). *Press Conference*. (Online)

⁶ Lyndon B. Johnson. (1966, January 31). *Statement on the Resumption of Bombing in North Vietnam*. (Online)

⁷ Lyndon B. Johnson. (1966, July 12). *Speech on U.S. Foreign Policy in Asia*. (Online)

⁸ Lyndon B. Johnson. (1967, March 15). *Address on Vietnam to the Tennessee General Assembly*. (Online)

⁹ Lyndon B. Johnson. (1967, August 18). *Press Conference*. (Online)

¹⁰ Lyndon B. Johnson. (1967, September 29). *Speech on Vietnam*. (Online)

¹¹ Lyndon B. Johnson. (1967, November 17). *Press Conference*. (Online)

¹² Lyndon B. Johnson. (1968, March 31). *Remarks on Decision not to Seek Re-Election*. (Online)

¹³ Lyndon B. Johnson. (1968, April 1). *Address to the National Association of Broadcasters*. (Online)

¹⁴ Lyndon B. Johnson. (1968, April 3). *Press Conference*. (Online)

¹⁵ Lyndon B. Johnson. (1968, October 31). *Remarks on the Cessation of Bombing of North Vietnam*. (Online)

¹⁶ Excerpts From Johnson Vietnam Speech. (1966, May 18). *The New York Times*. (Online)

¹⁷ อริสา เหล่าวิชยา. (2556, มกราคม-มิถุนายน). ภาพลักษณ์นักการเมือง ใน วารสารนักบริหาร. หน้า 58. (ออนไลน์)

นอกเหนือสุนทรพจน์ของผู้นำระดับสูงที่เกิดขึ้นท่ามกลางในช่วงสงครามเวียดนามในช่วงแล้วยังมีภาพยนตร์เกิดขึ้นในช่วงเวลาดังกล่าว อาทิเช่น A Yank in Vietnam ของ มาร์แชล ทอมป์สัน (Marshall Thompson) เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1964, To the Shores of Hell ของ วิล เซนส์ (Will Zens) เมื่อวันที่ 16 มีนาคม 1966 เป็นต้น ภาพยนตร์ทั้งสองดังกล่าวเป็นการตอบสนองนโยบายของสหรัฐอเมริกาในการทำสงครามในเวียดนามในช่วงค.ศ. 1964-1968 เป็นช่วงเวลาที่มีการขยายตัวกองทัพสหรัฐอเมริกาในเวียดนาม สิ่งที่ตอบสนองความต้องการนโยบายการเมืองสหรัฐอเมริกา คือ การโฆษณาชวนเชื่อให้ฝ่ายคอมมิวนิสต์เป็นผู้ร้ายในภาพยนตร์และเชิดชูทหารอเมริกันในฐานะวีรบุรุษผู้ปลดปล่อยอิสรภาพจากคอมมิวนิสต์¹ อาจอธิบายได้ว่า ภาพยนตร์ช่วงเวลาดังกล่าวเป็นความสำเร็จการโฆษณาชวนเชื่อของสหรัฐอเมริกาโดยใช้ภาพยนตร์เป็นเครื่องมือสร้างแรงจูงใจชวนเชื่อทางจิตวิทยาอย่างมีประสิทธิภาพ

ในส่วนของหนังสือพิมพ์นั้น การเข้าไปมีบทบาทในเวียดนามของสหรัฐอเมริกาอย่างเต็มตัวส่งผลให้เกิดกระแสสนับสนุนสงครามและมีการนำเสนอเวียดนามผ่านทางสื่อต่างๆ มากขึ้น หนังสือพิมพ์อเมริกันได้รายงานสถานการณ์การรบของทหารอเมริกันในเวียดนามได้และนำเสนอ นโยบายสหรัฐอเมริกาที่มีต่อเวียดนามพร้อมกับวิจารณ์หรือกล่าวถึงเวียดนามเหนือและเวียดกงในทางลบ สิ่งที่น่าสนใจของหนังสือพิมพ์อเมริกันเกี่ยวกับประเด็นเวียดนามในช่วงเวลาดังกล่าว เป็นการสร้างพื้นที่ความยิ่งใหญ่ในด้านการทหารของสหรัฐอเมริกาผ่านทางสื่อสาธารณะ ดังเห็นได้จากข่าวเกี่ยวกับสงครามเวียดนามเกี่ยวกับการรบแนวหน้าของทหารอเมริกันหรือทหารเวียดนามใต้ อาทิเช่น REDS DRIVEN OFF; Two Torpedo Vessels Believed Sunk in Gulf of Tonkin², Arms in Vietnam Criticized By GIs³, U.S. Steps Up Combat Role⁴, VC, Viet Toll High in “Fiercest” battle⁵, U.S. is Changing Face of Vietnam⁶, VC hit Saigon AB 7 killed, 155 hurt⁷, North Viet Build Up⁸, Thunder From a Distant Hill Action at Con Thien⁹, Viet Cong

¹ อรรถสิทธิ์ เมืองอินทร์. (ม.ค.-เม.ย. 2553). แหล่งเดิม. หน้า 10

² REDS DRIVEN OFF; Two Torpedo Vessels Believed Sunk in Gulf of Tonkin. (1964, August 5). *The New York Times*. (Online)

³ Arms in Vietnam Criticized By GIs. (1965, March). *The New York Times*. (Online)

⁴ U.S. Steps Up Combat Role. (1965, June). *Stars and Stripes*. (Online)

⁵ VC, Viet Toll High in “Fiercest” battle. (1965, November). *Stars and Stripes*. (Online)

⁶ U.S. is Changing Face of Vietnam. (1965, November). *The New York Times*. (Online)

⁷ VC hit Saigon AB 7 killed, 155 hurt. (1966, April). *Stars and Stripes*. (Online)

⁸ North Viet Build Up. (1967, February). *Stars and Stripes*. (Online)

⁹ Thunder From a Distant Hill Action at Con Thien. (1967, October). *Time*. (Online)

Attack Two U.S. Outposts¹, Frantic Battle Saves U.S. Embassy² และ Six Hours of Viet Cong Terror³ เป็นต้น กล่าวได้ว่า หนังสือพิมพ์อเมริกันคือสื่อโฆษณาชวนเชื่อสร้างภาพลักษณ์เกี่ยวกับเวียดนามในฐานะผู้สนับสนุนนโยบายเวียดนามของสหรัฐอเมริกาพร้อมกับสนับสนุนการมีอยู่รัฐบาลเวียดนามใต้ตั้งแต่โจ ดินห์ เดียม จนถึง เหงียน วัน เทียว ขณะเดียวกันมีการวิจารณ์ถึงข้อบกพร่องของรัฐบาลเวียดนามใต้และคอมมิวนิสต์อย่างเวียดนามหรือเวียดนามเหนือ นอกจากนี้หนังสือพิมพ์อเมริกันในฐานะสื่อยังช่วยสร้างภาพลักษณ์ชวนเชื่อทางการเมืองให้กับเวียดนามใต้และนำเสนอเรื่องราวข่าวสารเกี่ยวกับเวียดนามใต้เพื่อให้สาธารณชนอเมริกันและทั่วโลกรับรู้เข้าใจถึงความสำคัญและปัญหาในเวียดนามใต้ที่สหรัฐอเมริกาต้องเข้าไปมีส่วนร่วม สื่อหนังสือพิมพ์อเมริกันได้นั้นความสำคัญเกี่ยวกับประเด็นเวียดนามมากขึ้นและพยายามสร้างภาพลักษณ์โฆษณาชวนเชื่อเพื่อความชอบธรรมของสหรัฐอเมริกาในการเข้าไปมีอิทธิพลในเวียดนามใต้อย่างเต็มตัว ภาพลักษณ์โฆษณาชวนเชื่อเกี่ยวกับเวียดนามจากหนังสือพิมพ์อเมริกันมักเน้นถึงสถานการณ์การรบการดำเนินนโยบายของรัฐบาลหรือการตอบโต้ฝ่ายคอมมิวนิสต์รวมถึงข้อเสนอแนะจากผู้นำหรือผู้มีอิทธิพลทางการเมือง⁴

กล่าวโดยสรุป โฆษณาชวนเชื่อของสหรัฐอเมริกาเกี่ยวกับสงครามเวียดนามไม่ว่าจะเป็นภาพยนตร์ หนังสือพิมพ์ และสุนทรพจน์ซึ่งถูกผลิตตามบริบทสถานการณ์สงครามเวียดนามในช่วง ค.ศ. 1955-1968 พยายามนำเสนอภาพลักษณ์ชวนเชื่อของสหรัฐอเมริกาในฐานะผู้สนับสนุนยอมรับการมีอยู่ของรัฐบาลเวียดนามใต้ พร้อมกับนำเสนอเวียดนามใต้ในฐานะชาติโลกที่สามกำลังถูกคุกคามจากคอมมิวนิสต์ซึ่งมีประธานาธิบดีโจ ดินห์ เดียมเป็นผู้นำในการต่อต้านคอมมิวนิสต์และถูกสร้างภาพลักษณ์จนมีความโดดเด่นเปรียบเทียบกับวินสตัน เชอร์ชิลล์แห่งเอเชีย และสหรัฐอเมริกาพยายามนำเสนอเวียดนามใต้และปัญหาเวียดนามใต้เป็นที่รู้จักแก่สาธารณชนอเมริกันและทั่วโลก เมื่อสหรัฐอเมริกาเข้าไปเกี่ยวข้องในเวียดนามอย่างเต็มตัวช่วงกลางทศวรรษ 1960 ความสำคัญของการใช้โฆษณาชวนเชื่อเพื่อสร้างความชอบธรรมของสหรัฐอเมริกาและประณามฝ่ายตรงข้ามอย่างคอมมิวนิสต์มีความสำคัญมากขึ้นเพื่อให้เกิดการยอมรับและความสนใจจากสาธารณชนอเมริกันมากขึ้นส่งผลให้ปัญหาเวียดนามเป็นส่วนหนึ่งของการเมืองสหรัฐอเมริกาพร้อมกับสร้างฝ่ายคอมมิวนิสต์และผู้สนับสนุนให้เป็นผู้ละเมิดอธิปไตยแก่เวียดนามใต้และก่อให้เกิดสงครามอันวุ่นวาย ดังนั้นโฆษณาชวนเชื่อเกี่ยวกับสงครามเวียดนามจาก

¹Viet Cong Attack Two U.S. Outposts. (1968, January). *The New York Times*. (Online)

²Frantic Battle Saves U.S. Embassy. (1968, February). *Stars and Stripes*. (Online)

³Six Hours of Viet Cong Terror. (1968, February). *Newsweek*. (Online)

⁴Eisenhower Backs Johnson on Vietnam. (1965, April 25). *The New York Times*.

สหรัฐอเมริกาต้องตอบสนองต่อนโยบายและผลประโยชน์การเมืองระหว่างประเทศของ
สหรัฐอเมริกาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และยึดโยงกับทฤษฎีโดมิโนกับการต่อต้าน
คอมมิวนิสต์ที่กำลังเติบโต

บทที่ 4

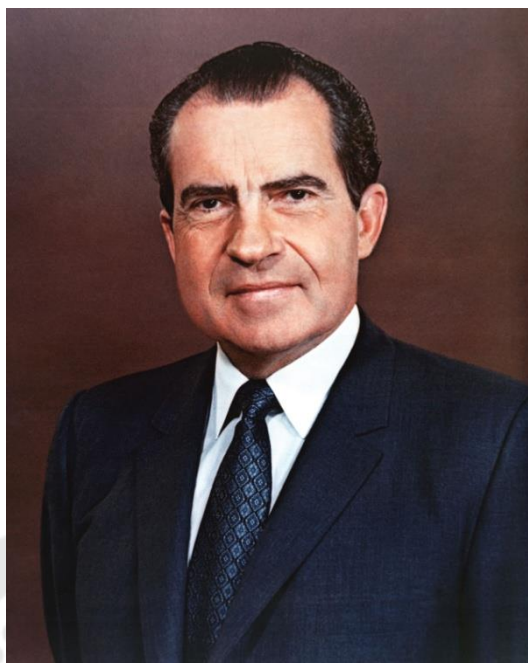
ประธานาธิบดีนิกสัน ถึง ประธานาธิบดีฟอร์ด : การเริ่มต้นสันติภาพใน เวียดนาม สู่ การสิ้นสุดสงครามเวียดนาม (ค.ศ.1969-1975)

1.นโยบายสงครามเวียดนามของประธานาธิบดีริชาร์ด นิกสัน

กระแสการต่อต้านสงครามเวียดนามแพร่หลายในช่วงปลายทศวรรษ 1960 ถึง ต้นทศวรรษ 1970 นำไปสู่การปรับเปลี่ยนนโยบายของสหรัฐอเมริกาที่มีต่อเวียดนาม ขณะเดียวกัน เวียดนามเหนือและเวียดกงเข้มแข็งและประสบความสำเร็จในการทหารอย่างมาก ในวันที่ 6 มิถุนายน ค.ศ. 1969 เวียดกงและเวียดนามเหนือร่วมกันจัดตั้งองค์กรทางการเมืองในฐานะรัฐบาลเฉพาะกาล(Provisional Revolutionary Government) เพื่อต่อต้านสหรัฐอเมริกาและรัฐบาลเวียดนามใต้ นอกเหนือการตั้งรัฐบาลเฉพาะกาลแล้ว เวียดนามเหนือและเวียดกงยังได้จัดตั้งสภาปลดปล่อยประชาชน (People's Liberation Councils) และ กองกำลังสัมพันธมิตรเพื่อสันติและประชาธิปไตยแห่งชาติ (The Alliance of National Democratic and Peace Forces) ในฐานะกองกำลังหรือกองทัพหลักของขบวนการเวียดกง ขณะเดียวกัน การโจมตีทางบกและทางอากาศของสหรัฐอเมริกาในดินแดนเวียดนามเหนือและฐานที่มั่นของขบวนการเวียดกงยังดำเนินต่อไปเรื่อยๆ อย่างรุนแรงและเข้มข้น ดังเหตุการณ์ปลายค.ศ. 1972 กองทัพสหรัฐอเมริกาโจมตีเวียดนามเหนืออย่างหนักในเมืองฮานอยและเมืองไฮฟองซึ่งเป็นเมืองหลวงและเมืองท่าสำคัญในทางยุทธศาสตร์ของเวียดนามเหนือโดยโจมตีสถานที่สำคัญตั้งแต่โรงเรียน โรงพยาบาล และสถานที่สำคัญโดยใช้เวลา 2 สัปดาห์¹¹⁹ หรือ ในเดือนเมษายน ค.ศ. 1972 กองทัพอากาศสหรัฐอเมริกาทิ้งระเบิดด้วยเครื่องบิน B-52 ในเวียดนามเหนือครั้งใหญ่ วางทุ่นระเบิดท่าเรือเวียดนามเหนือและระดมยิงเขตเวียดกงในเวียดนามใต้ทุกแห่ง¹²⁰ เพื่อเป็นการตัดกำลังเวียดนามเหนือ

¹¹⁹ อภิเชษฐ กาญจนดิฐ. (2557). นายพลห่อเวียนย๊าบ : ทัศนบุรุษนักการทหารของเวียดนาม. ใน *ย้อนพินิจผู้สร้างประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้* 2. หน้า.61.

¹²⁰ เหยียน คัก เวียน. (2545). *เล่มเดิม*. หน้า 336.

ภาพประกอบ 11 ประธานาธิบดีริชาร์ด นิกสันแห่งสหรัฐอเมริกา (Richard Nixon)

ดำรงตำแหน่ง ค.ศ. 1969-1974

ที่มา : <https://www.britannica.com/biography/Richard-Nixon> ค้นเมื่อ 25 มิถุนายน

2563

ในส่วนของสหรัฐอเมริกา นั้น นับตั้งแต่การโจมตีเทศกาลตรุษญวนในต้นค.ศ. 1968 ส่งผลให้สหรัฐอเมริกาเริ่มพิจารณานโยบายสงครามในเวียดนามเสียใหม่ เมื่อประธานาธิบดีจอห์น สันหมควาระในการดำรงตำแหน่งเป็นทางการในวันที่ 20 มกราคม ค.ศ. 1969 และประกาศวางมือทางการเมืองเป็นทางการ ริชาร์ด นิกสัน (Richard Nixon) อดีตรองประธานาธิบดีสมัยประธานาธิบดีไวท์ ดี. ไอเซนฮาว ดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีต่อจากจอห์นสัน ได้พยายามหาทางผ่อนปรนนโยบายสงครามในเวียดนามท่ามกลางกระแสต่อต้านสงครามเวียดนามในสาธารณชนอเมริกันทั่วโลก สหรัฐอเมริกาต้องการให้จำกัดสงครามให้มากที่สุดพร้อมกับปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์สงครามในเวียดนามเสียใหม่¹²¹ นับตั้งแต่วันที่ 8 มิถุนายน - 15 ธันวาคม

¹²¹ นิษฐานถ นิลดี. (2552). เล่มเดิม. หน้า.137.

ค.ศ. 1969 ประธานาธิบดีนิกสันได้ประกาศถอนทหารออกจากเวียดนาม¹²² ในช่วงเวลาที่ประธานาธิบดีนิกสันประกาศถอนทหารออกจากเวียดนามนั้น เขาได้สร้างแนวคิดใหม่ขึ้นมาคือ ลัทธิกวม (Guam Doctrine) เป็นการให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจและสังคมมากกว่าการส่งทหารเข้าไปในสงคราม ประกอบกับช่วงเวลาดังกล่าว สาธารณชนอเมริกันต้องการให้สหรัฐอเมริกาทอนตัวจากเวียดนามโดยเร็ว จนนำไปสู่นโยบายใหม่ คือ การทำสงครามให้เป็นของเวียดนาม (Vietnamization) เพื่อเป็นการลดความสูญเสียของทหารอเมริกันและลดจำนวนทหารอเมริกันในเวียดนาม แต่ถึงกระนั้น สหรัฐอเมริกายังคงสนับสนุนสงครามต่อไป ขณะเดียวกัน เฮนรี คิสซิงเจอร์ (Henry Kissinger) ที่ปรึกษาความมั่นคงและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกาได้แย้งว่า การถอนทหารอเมริกันออกจากเวียดนามอย่างรวดเร็วกลับส่งผลเสียต่อเวียดนามได้ เพราะกองทัพเวียดนามได้จะอ่อนแอและเวียดนามได้จะพ่ายแพ้ให้กับคอมมิวนิสต์¹²³ ในขณะเดียวกันประธานาธิบดีนิกสันได้ใช้วิธีการทางการทูตเพื่อเจรจากับเวียดนามเหนือหลายครั้ง การเจรจาทางการทูตของสหรัฐอเมริกาสอดคล้องต่อเจตนารมณ์ของเวียดนามเหนือที่ต้องการให้เกิดเจรจาทางการทูตเพื่อยุติสงคราม อย่างไรก็ตาม การเจรจาไม่ประสบความสำเร็จเพราะทั้งสองฝ่ายต่างฝ่ายไม่สามารถยอมกันได้

ในส่วนของฝ่ายคอมมิวนิสต์ นโยบายของประธานาธิบดีนิกสันเป็นนโยบายเพื่อเอื้อและรักษาผลประโยชน์ของสหรัฐอเมริกาในเวียดนาม เทรื่อง ญู ถัง (Truong Nhu Tang) อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมของรัฐบาลเฉพาะกาล (Provisional Revolutionary Government) ได้แสดงทัศนคติเกี่ยวกับสงครามของนิกสันว่า เป็นยุทธศาสตร์ทางการเมืองของสหรัฐอเมริกามากกว่ายุทธศาสตร์ทางการเมืองและการทูตของสหรัฐอเมริกาที่มีต่อเวียดนาม นอกจากนี้เขายังแสดงความคิดเห็นในทิศทางเดียวกับเฮนรี คิสซิงเจอร์ไว้ว่า รัฐบาลเวียดนามใต้ไม่สามารถอยู่ตามลำพังหากไม่มีสหรัฐอเมริกาคอยสนับสนุนและอาจต้องล่มสลายถ้าสหรัฐอเมริกาใช้ยุทธศาสตร์ดังกล่าว¹²⁴ ส่วนเหวียน คัก เวียนได้แสดงความคิดเห็นถึงนโยบายของประธานาธิบดีนิกสันว่า สหรัฐอเมริกาต้องการพัฒนาแผนการดังกล่าวทำให้เป็นเอเชียและครอบครองเอเชียผ่านทางสงครามโดยเปลี่ยนตัวแทนให้เป็นคนท้องถิ่นในฐานะผู้ต่อสู้และผู้บาดเจ็บ แต่ยังคงสนับสนุนทางอาวุธและสงครามอยู่ต่อไป¹²⁵ จากนั้นนโยบายการทำสงครามให้เป็นของเวียดนามของประธานาธิบดีนิกสัน รัฐบาลเฉพาะกาลของเวียดนามได้จัดประชุมเพื่อวางนโยบายเกี่ยวกับ

¹²² ปรีชา ศรีวาลย์. (2548). เล่มเดิม. หน้า 200.

¹²³ ขาติชาย พณานนท์. (2536). เล่มเดิม. หน้า 161.

¹²⁴ นิษฐานถ นิลดี. (2552). เล่มเดิม. หน้า 138.

¹²⁵ เหงียน คัก เวียน. (2545). เล่มเดิม. หน้า 336.

สหรัฐอเมริกาในเวียดนามเสียใหม่โดยเน้นถึงการฟื้นฟูทางเศรษฐกิจและสังคมพร้อมๆ กับการวางแผนโจมตีและรับมือกับกองทัพสหรัฐอเมริกาในเวียดนามต่อไปโดยเน้นถึงชัยชนะและอิสรภาพทางการเมืองและการเมืองมากขึ้น จากการประชุมวันที่ 10 มิถุนายน ค.ศ. 1969 พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามได้จัดประชุมคณะกรรมการพรรคสมัยที่ 18 สมัยที่ 3 ในวันที่ 18 มกราคม ค.ศ. 1970 เพื่อประเมินสถานการณ์สงครามและวางยุทธศาสตร์ในการสู้รบ ข้อเสนอจากการประชุมดังกล่าวมีใจความสำคัญ คือ โจมตีกองกำลังหลักของสหรัฐอเมริกาและกองทัพเวียดนามใต้ให้อ่อนแอขาดประสิทธิภาพและขัดขวางนโยบายการทำสงครามให้เป็นของเวียดนามและสร้างความยุ่งยากให้กับรัฐบาลและกองทัพเวียดนามใต้ รวมไปถึงทำลายแผนยุทธศาสตร์ของสหรัฐอเมริกาในเวียดนามใต้ นอกจากนี้ยังเสนอแผนการทำสงครามไว้ว่า ใช้แนวทางการโจมตีที่ถูกต้องเพื่อให้ได้มาซึ่งชัยชนะและปลุกระดมมวลชนและการทูตระหว่างประเทศให้สนับสนุนแนวทางการทำสงครามของเวียดนามเหนือ¹²⁶

อย่างไรก็ตาม อีกหนึ่งปัจจัยทำให้สหรัฐอเมริกาต้องการยุติสงครามและเสริมสร้างนโยบายการทำสงครามให้เป็นของเวียดนาม คือ การฟื้นฟูความสัมพันธ์กับสาธารณรัฐประชาชนจีนในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 1972 จากการฟื้นฟูความสัมพันธ์ดังกล่าวมีส่วนให้การเจรจาระหว่างสหรัฐอเมริกากับเวียดนามเหนือและเวียดนามกลางทางสาธารณรัฐประชาชนจีนสะดวกขึ้น แต่กลับส่งผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีนและเวียดนามเหนือเลวร้ายลง กล่าวคือ เวียดนามเหนือไม่พอใจสาธารณรัฐประชาชนจีนในการสถาปนาความสัมพันธ์กับสหรัฐอเมริกา เพราะเวียดนามเหนือมองว่าสหรัฐอเมริกาคือศัตรูหลักของสหภาพโซเวียตและสาธารณรัฐประชาชนจีนอีกทั้งแนวคิดของโจว เอิน ไหล เสนอให้เวียดนามเหนือเจรจาสู้รบเพื่อให้สงครามเวียดนามยืดเยื้อให้มากที่สุดโดยยังไม่มีผู้ชนะสักฝ่าย เพราะต้องการให้สงครามเวียดนามคือเครื่องมือสำคัญให้สหรัฐอเมริกายอมรับสาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นจีนเดียวแทนที่สาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) และต้องการขจัดอิทธิพลสหภาพโซเวียตในอินโดจีน¹²⁷ ดังนั้นแนวคิดของโจว เอิน ไหล เน้นการยอมรับจีนเดียวกับสหรัฐอเมริกามากกว่าปัญหาของเวียดนามเหนือ ทำให้ผู้นำของเวียดนามเหนือเกิดกลัวและระแวงว่า สาธารณรัฐประชาชนจีนจะเป็นพันธมิตรหรือสนับสนุนสหรัฐอเมริกาให้เกี่ยวข้องกับสงครามเวียดนามต่อไป อีกประการหนึ่งเวียดนามเหนือยังคงระแวงและกลัวสาธารณรัฐประชาชนจีนจากเหตุการณ์การประชุมข้อตกลงเจนีวา ค.ศ. 1954 ในการตัดสินแบ่งเวียดนามออกเป็น 2 ส่วน อีกเหตุการณ์หนึ่งที่เวียดนามเหนือรู้สึกถึงความไม่จริงใจของ

¹²⁶ นิษฐานถ นิลดี. (2552). เล่มเดิม. หน้า 139.

¹²⁷ ไพรัช เจียรนันท์. (2531). นโยบายต่างประเทศของเวียดนามต่อจีน ค.ศ. 1945-1979. หน้า 112-114.

สาธารณรัฐประชาชนจีนที่มีต่อเวียดนามเหนือ คือ การโจมตีครั้งใหญ่ของสหรัฐอเมริกาในเดือนมีนาคม ค.ศ. 1972 ซึ่งจีนวางเฉยกับเหตุการณ์ดังกล่าว¹²⁸

การสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างสหรัฐอเมริกากับสาธารณรัฐประชาชนจีนอย่างเป็นทางการในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 1972 เพื่อแสวงหาพันธมิตรต่อต้านสหภาพโซเวียตและยุติปัญหาสงครามเวียดนาม อีกทั้งสหรัฐอเมริกาได้รับผลประโยชน์จากการสถาปนาทางการทูตก็จริง แต่ถึงกระนั้นสหรัฐอเมริกายังไม่ลดละความพยายามในการโจมตีเวียดนามเหนือและเวียดกง ประธานาธิบดีนิกสันต้องการทำลายระบอบสังคมนิยมในภาคเหนือในวันที่ 16 เมษายน ค.ศ. 1972 จุดประสงค์สำคัญคือ การตัดกำลังเวียดนามเหนือและเวียดกงไม่ให้เข้ามาแทรกซึม ปลูกปืนหรือก่อวินาศกรรมในเขตเวียดนามใต้ ขณะเดียวกันยังคงใช้การทูตเพื่อแสวงหาสันติภาพในเวียดนามและพร้อมหาทางถอนกำลังออกจากเวียดนามใต้ แต่สหรัฐอเมริกายังคงสนับสนุนการดำรงอยู่ของรัฐบาลเวียดนามใต้และสงครามต่อไป ก่อนสิ้นค.ศ. 1972 และย่างเข้าสู่ค.ศ. 1973 เพียงเล็กน้อย ประธานาธิบดีนิกสันประกาศยุติการทิ้งระเบิดหรือการโจมตีของกองทัพอเมริกาในเวียดนามเหนืออย่างเป็นทางการแล้วเตรียมเข้าสู่การเจรจาทางการทูต

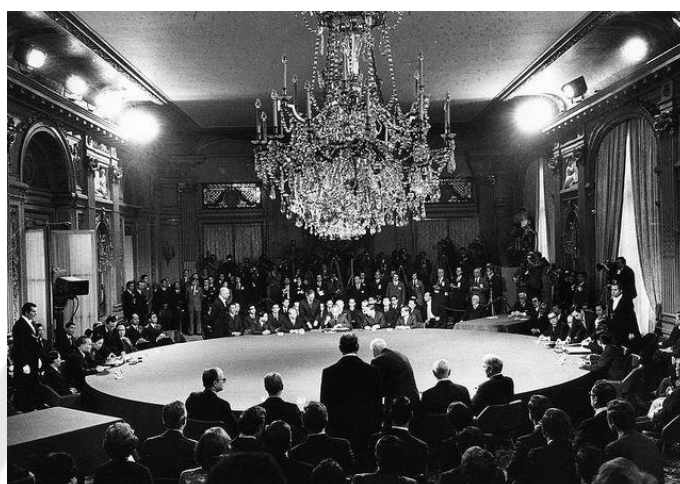
2. ข้อตกลงปารีส (Paris Agreement)

การเจรจาทางการทูตระหว่างสหรัฐอเมริกา เวียดนามเหนือ เวียดกง (รัฐบาลเฉพาะกาล) เวียดนามใต้เริ่มขึ้นช่วงปลายเดือนมกราคม ค.ศ. 1973 ณ กรุงปารีส สาธารณรัฐฝรั่งเศส ผลของการประชุมดังกล่าวส่งผลให้เกิดข้อตกลงปารีส (Paris Agreement) เมื่อวันที่ 27 มกราคม ค.ศ. 1973 และมีผลบังคับใช้ข้อตกลงทันที ข้อตกลงดังกล่าวสามารถสรุปถึงการแก้ไขปัญหาเกิดขึ้นในเวียดนาม ดังนี้

1. การเคารพอธิปไตยของเวียดนาม
2. สหรัฐอเมริกาต้องถอนทหารออกจากเวียดนามทั้งหมดพร้อมกับยุติปฏิบัติการทางทหารในเวียดนามด้วย
3. การส่งตัวเชลยศึกทั้งฝ่ายเวียดนามเหนือ เวียดกง เวียดนามใต้และสหรัฐอเมริกา กลับคืน
4. ให้ทำการประนีประนอมสมานฉันท์ภายในชาติให้เร็วที่สุด พร้อมกับรับรองสิทธิเสรีภาพของบุคคล เสรีภาพทางการเมืองและการจัดตั้งองค์กรต่างๆ เสรีภาพในการนับถือศาสนาต่างๆ ฯลฯ

¹²⁸ Daniel S Papp. (1981). *Ibid.* pp 152.

5. เวียดนามเหนือและเวียดนามใต้ต้องเคารพต่อเขตปลอดทหารแต่ละฝ่ายโดยไม่รุกรานกัน และห้ามต่างชาติเข้ามามีฐานทัพ กองทัพหรือที่ปรึกษาในเวียดนามโดยยึดตามข้อตกลงเจนีวา ค.ศ. 1954¹²⁹

ภาพประกอบ 12 การประชุมปารีสเพื่อยุติสงครามเวียดนามในวันที่ 20-27 มกราคม ค.ศ. 1973
นำไปสู่ ข้อตกลงปารีส (Paris Peace Accords) เมื่อวันที่ 27 มกราคม ค.ศ. 1973

ที่มา : <https://www.pinterest.com/> ค้นเมื่อ 25 มิถุนายน 2563

สาระสำคัญข้อตกลงปารีสยังคงยึดโยงกับข้อตกลงเจนีวา ค.ศ. 1954 ในประเด็นของการเคารพอธิปไตยกันและกัน การไม่ให้ต่างชาติเข้ามาแทรกแซงทางการเมืองและการทหารในเวียดนาม สิ่งพิเศษในข้อตกลงปารีสคือ การยับยั้งอิทธิพลสหรัฐอเมริกา อย่างไรก็ตาม เวียดนามเหนือและเวียดนามใต้อาจสามารถปฏิบัติตามข้อตกลงปารีสได้อย่างเต็มที่ เพราะเวียดนามเหนือและเวียดนามใต้อยู่ในสหรัฐอเมริกาได้และสิ่งเดียวที่ขับไล่สหรัฐอเมริกาออกจากเวียดนาม คือ การต่อสู้ ขณะเดียวกัน กองทัพเวียดนามเหนือและกองกำลังสนับสนุนเวียดนามเหนือและเวียดนามเข้มแข็งมากขึ้นส่งผลให้การต่อสู้ขยายตัวมากขึ้น ดังกรณีการโจมตีของเวียดนามเหนือและเวียดนามในช่วงปลายธันวาคม ค.ศ. 1974 – เมษายน ค.ศ. 1975 ซึ่งการโจมตีในช่วงเวลาดังกล่าวฝ่ายเวียดนามเหนือและเวียดนามใต้ได้รับชัยชนะและสามารถยึดครองพื้นที่ส่วนใหญ่ในเวียดนามใต้ได้ทั้งหมด อีกทั้งการโจมตีดังกล่าวเกิดขึ้นตามแผนการของการประชุมกรรมการเมืองเกี่ยวกับมติแผนอิสรภาพเวียดนามใต้

¹²⁹ ดีเด่น ณ บัอมเพชร. (2517). *ศึกเวียดนาม*. หน้า 361-373.

ในส่วน of สหรัฐอเมริกา ข้อตกลงปารีสคือ เกียรติยศภาคภูมิของสหรัฐอเมริกาในการสร้างสันติภาพในเวียดนามและเป็นการผ่อนคลายความตึงเครียดจากสาธารณชนอเมริกัน รวมถึงการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับสาธารณรัฐประชาชนจีนเพื่อคานอำนาจสหภาพโซเวียต แต่เกียรติภูมิของสหรัฐอเมริกาจากข้อตกลงปารีสกลับสร้างความขุ่นเคืองใจและความกังวลให้กับเวียดนามได้ ความกังวลใจของเวียดนามได้เห็นได้จากการประชุมข้อตกลงปารีสที่ฝ่ายเวียดนามได้ไม่ยอมรับข้อตกลงดังกล่าว เนื่องจากว่า ถ้าขบวนการเวียดกงเข้ามาอยู่ในรัฐบาลผสม กลุ่มการเมืองเดิมอาจต้องเสียการสนับสนุนจากมวลชนและการแสวงหาอิทธิพลทางการเมืองลดบทบาทลง อีกประการหนึ่งเวียดนามได้หวาดกลัวมากที่สุดคือ ถ้าเวียดกงเข้าร่วมรัฐบาลเวียดนามได้จะถูกรวมกับเวียดนามเหนือแล้วกลายเป็นรัฐคอมมิวนิสต์ ความกลัวดังกล่าวทำให้ประธานาธิบดีเหียน วัน เทียวแห่งเวียดนามได้ไม่ยินยอมให้เวียดกงเข้ามามีส่วนทางการเมืองของเวียดนามได้และไม่ยอมประนีประนอมหรือเจรจาใดๆ กับเวียดนามเหนือและเวียดกง พร้อมกับดำเนินการปราบปรามขบวนการดังกล่าวต่อไป

กล่าวโดยสรุป นับแต่เทศกาลตรุษญวน ค.ศ. 1968 เป็นต้นมา ภาพลักษณ์ของสหรัฐอเมริกาในเวียดนามถูกโจมตีจากสาธารณชนอเมริกันและทั่วโลกส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางการเมือง การทหารและการทูตระหว่างประเทศของสหรัฐอเมริกา สหรัฐอเมริกาพยายามหาวิธีทางเพื่อลดแรงเสียดทานในด้านลบเกี่ยวกับสงครามในเวียดนามด้วยการเจรจากับฝ่ายตรงข้ามพร้อมกับการถอนทหารออกจากเวียดนาม เมื่อประธานาธิบดีนิกสันเยือนสาธารณรัฐประชาชนจีนเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 1972 เป็นการเริ่มต้นสถาปนาความสัมพันธ์กับสาธารณรัฐประชาชนจีน และยังเจรจาหรือเพื่อหาทางออกเรื่องเวียดนามในการยุติสงครามกับให้สาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นตัวกลางกับเวียดนามเหนือในการเจรจาทันทีเกี่ยวกับสงคราม การสานสัมพันธ์กับสหรัฐอเมริกาของสาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นสิ่งที่เวียดนามเหนือไม่พอใจอย่างมาก เพราะเกรงว่าสาธารณรัฐประชาชนจีนจะหันไปสนับสนุนสหรัฐอเมริกาให้ดำเนินสงครามต่อไป อย่างไรก็ตาม การเจรจาเพื่อยุติสงครามเริ่มเห็นผลเด่นชัดจากการประชุมที่ปารีส สาธารณรัฐฝรั่งเศสในเดือนมกราคม ค.ศ. 1973 นำไปสู่ข้อตกลงปารีสในวันที่ 27 มกราคม ค.ศ. 1973 เป็นข้อตกลงเกี่ยวกับการยุติสงครามและการถอนกำลังทหารและการสู้รบของสหรัฐอเมริกาในเวียดนาม ข้อตกลงปารีสคือหนทางสันติภาพเกียรติภูมิของสหรัฐอเมริกาเพื่อลดแรงเสียดทานจากกระแสการต่อต้านสงครามและข้อตกลงดังกล่าวเป็นหนทางสู่ชัยชนะของเวียดนามเหนือและเวียดกง แม้ว่าข้อตกลงปารีสยังยึดโยงอิงกับข้อตกลงเจนีวาในค.ศ. 1954 แต่ทว่าทั้งเวียดนามเหนือและเวียดกงมองว่าข้อตกลงดังกล่าวยังคงอิทธิพลสหรัฐอเมริกาในเวียดนามได้ ส่วนเวียดนามใต้

นั้น ข้อตกลงปารีสคือทำให้เวียดนามใต้มีสถานะเสียเปรียบทำให้เวียดนามใต้ไม่เข้าร่วมมือ ไม่ทำตามและไม่รับรู้เกี่ยวกับท่าทีของเวียดนามเหนือและเวียดนามใต้ที่ต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในรัฐบาลผสม เวียดนามใต้พยายามให้สหรัฐอเมริกากลับเข้ามามีอิทธิพลอีกครั้งซึ่งสหรัฐอเมริกายังคอยสนับสนุนรัฐบาลและยังมีอิทธิพลต่อรัฐบาลเวียดนามใต้จนถึงช่วงเวลาที่เวียดนามเหนือเข้ายึดกรุงไซ่ง่อน

3. การถอนทหารสหรัฐอเมริกาในเวียดนามใต้สู่การสิ้นสุดสงครามเวียดนาม

จากข้อตกลงปารีส วันที่ 27 มกราคม ค.ศ. 1973 มีผลให้สหรัฐอเมริกาต้องถอนทหารออกจากเวียดนามและถือว่าการยุติสงครามเวียดนามระหว่างสหรัฐอเมริกากับเวียดนามเหนือและเวียดนามใต้เป็นทางการ สหรัฐอเมริกาเริ่มถอนทหารออกจากเวียดนามเรื่อย ๆ จนวันที่ 29 มีนาคม ค.ศ. 1973 กองทหารอเมริกันชุดสุดท้ายออกจากเวียดนามใต้อย่างเป็นทางการตามข้อตกลงปารีส จำนวนทหารเข้ามาปฏิบัติการในเวียดนามตั้งแต่ ค.ศ. 1964-1973 ประมาณ 2,761,720 นาย เสียชีวิต 58,220 นาย¹³⁰

แม้ว่าสหรัฐอเมริกาถอนทหารออกจากเวียดนามใต้ไปแล้ว แต่ความช่วยเหลือที่มีต่อเวียดนามใต้ยังคงอยู่และสงครามยังไม่มีที่สิ้นสุด เห็นได้จาก อาวุธทันสมัยจากสหรัฐอเมริกาส่งมาให้เวียดนามใต้ พื้นที่ร้อยละ 75 ของเวียดนามใต้อยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐบาล แม้ว่าประธานาธิบดีนิกสันให้สัญญาแก่ประธานาธิบดีเหียน วัน เทียวว่าจะให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนทางการทหารและเศรษฐกิจแก่เวียดนามใต้ต่อไป แต่ทว่ารัฐสภาสหรัฐอเมริกากลับตัดงบประมาณความช่วยเหลือที่มีต่อเวียดนามลง ไม่ว่าจะเป็นงบรายจ่ายการทหารและงบฝึกซ้อมทหาร รวมถึงการยุบหน่วยงานทหารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเวียดนามใต้ ประกอบกับประธานาธิบดีนิกสันกำลังเผชิญปัญหาการเมืองภายในเกี่ยวกับคดีวอเตอร์เกต (Watergate) ทำให้ความช่วยเหลือที่มีต่อเวียดนามใต้ไม่เหมือนแต่ก่อน อีกทั้งประธานาธิบดีเหียน วัน เทียวเองคือตัวเร่งปัญหาทำให้เกิดความอ่อนแอและไร้ประสิทธิภาพ กล่าวคือ ไม่ยินยอมให้เวียดนามใต้เข้ามามีส่วนร่วมในรัฐบาลและใช้ความเป็นเผด็จการมากกว่าเดิมในการควบคุมประชาชนพร้อมกับการกวาดล้างขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองครั้งใหญ่โดยเฉพาะฝ่ายคอมมิวนิสต์

นอกเหนือจากปัญหาทางการเมืองของเวียดนามใต้ที่ไร้ประสิทธิภาพแล้วนั้น ปัญหาภายในเวียดนามใต้ก็ประการหนึ่งที่ส่งผลต่อการถอนทหารสหรัฐอเมริกาออกจากเวียดนามคือการอพยพของผู้คนมายังเขตเมือง อัตราการว่างงานเพิ่มสูงขึ้นและภาวะเงินเฟ้อซึ่งเริ่มเกิดขึ้นตั้งแต่

¹³⁰ The US National Archives and Records Administration. (2008). *Vietnam War U.S. Military Fatal Casualty Statistics*. (Online).

กลางค.ศ. 1973 ถึง การสิ้นสุดสงครามเวียดนาม¹³¹ ปัญหาทางการเมืองของเวียดนามและการงดความช่วยเหลือทางการทหารและเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกาที่มีต่อเวียดนามได้กลับส่งผลกระทบต่อกองทัพเวียดนามได้ กล่าวคือ อาวุธกองทัพเวียดนามได้เริ่มขาดแคลนจากการสู้รบที่เพิ่มขึ้นตั้งแต่เดือนธันวาคม ค.ศ. 1973 เป็นต้นมาถึงขั้นจำเป็นต้องประหยัดาวุธให้ได้มากที่สุดซึ่งสวนทางกับสถานการณ์การรบที่เพิ่มขึ้นและรุนแรงในแต่ละครั้ง 132 รวมถึงน้ำมันเชื้อเพลิงและเครื่องบินรบในกองทัพเวียดนามได้ขาดแคลนเช่นกัน ช่วงค.ศ. 1974 – เมษายน ค.ศ. 1975 กองทัพเวียดนามได้สูญเสียเรือรบและเครื่องบินรบที่ได้รับจากสหรัฐอเมริกา 339 ลำ (เรือรบ 58 ลำ เครื่องบิน 281 ลำ) และขาดอะไหล่ทันสมัยซึ่งได้รับจากสหรัฐอเมริกามาซ่อมแซมอาวุธต่างๆ อีกด้วย ถึงขั้นจำเป็นต้องเอาของหมดสมัยมาใช้แทนอาวุธที่ขาดแคลนและเสียหาย¹³³ สภาพการณ์ดังกล่าวนี้ส่งผลให้กองทัพเวียดนามได้เริ่มมีความอ่อนแอมากขึ้นนับตั้งแต่ค.ศ. 1973 เป็นต้นมา นอกจากนี้มีความขัดแย้งในกลุ่มทหารกับประธานาธิบดีเหงียน วัน เทียวและการวางยุทธศาสตร์การรบผิดพลาดของประธานาธิบดีเหงียน วัน เทียว¹³⁴ ส่งผลกระทบให้กองทัพเวียดนามได้พ่ายแพ้และสูญเสียพื้นที่ที่เป็นจุดยุทธศาสตร์สำคัญและเมืองสำคัญต่างๆ ในเวียดนามได้ ผลกระทบจากการยุทธศาสตร์ผิดพลาดของผู้นำระดับสูงเวียดนามได้ทำให้ขวัญกำลังใจในกองทัพเริ่มลดลงและทหารเริ่มหนีทัพมากขึ้น บางส่วนไปเข้าร่วมกับเวียดกงทำให้เสถียรภาพกองทัพเวียดนามยิ่งแย่ขึ้นเลวร้ายมากขึ้น

นับตั้งแต่ข้อตกลงปารีสและการอนุมัติงบประมาณช่วยเหลือจากรัฐสภาสหรัฐอเมริกาให้แก่เวียดนามเป็นครั้งสุดท้ายในค.ศ. 1974 จนถึงสิ้นสุดสงครามเวียดนามเป็นต้นมา ทำให้สหรัฐอเมริกาไม่สามารถช่วยเหลือเวียดนามได้เต็มที่ อย่างไรก็ตาม ประธานาธิบดีเจอร์ลด์ ฟอร์ด (Gerald Ford) ต้องการขอให้รัฐสภาอนุมัติงบประมาณช่วยเหลือเวียดนามได้แต่กลับถูกปฏิเสธจนคณะกรรมการรัฐสภาสหรัฐอเมริกาเดินทางมาตรวจสอบดูสถานการณ์ในเวียดนามในช่วงปลายกุมภาพันธ์ ถึง ต้นมีนาคมค.ศ. 1975 จากการตรวจสอบของคณะกรรมการมีความเห็นว่าสหรัฐอเมริกาควรงดความช่วยเหลือให้กับเวียดนามได้เพราะว่าสหรัฐอเมริกาได้ช่วยเหลือมามากพอแล้ว นอกเหนือจากความพยายามการให้งบประมาณในการสนับสนุนเวียดนามได้อันไม่เป็นผลแล้ว สหรัฐอเมริกายังพยายามหาทางรักษาอิทธิพลของตนในขณะที่สถานการณ์ในเวียดนามได้กำลังย่ำแย่จากการรุกรานและการรบของเวียดนามเหนือและเวียดกง

¹³¹ ชาติชาย พณานนท์. (2536). เล่มเดิม. หน้า 179-180.

¹³² ริชาร์ด เอ็ม นิกสัน. (2531). อเมริกันโกทก. หน้า 351-352.

¹³³ เล่มเดิม. หน้า 363.

¹³⁴ เหงียน เกา กี้. (2520). สิ้นชาติ : Twenty years and twenty days. หน้า 446.

กล่าวคือ ต้องการประนีประนอมกับฝ่ายคอมมิวนิสต์ในการจัดตั้งรัฐบาลผสมในเวียดนามใต้ หรือ การวางแผนรัฐประหารประธานาธิบดีเหงียน วัน เทียวเพื่อให้สถานการณ์ในเวียดนามใต้ดีขึ้น¹³⁵ ทำให้ประธานาธิบดีเหงียน วัน เทียวตัดสินใจลาออกและลี้ภัยไปอยู่สาธารณรัฐจีนและสหรัฐอเมริกาตามลำดับ ประธานาธิบดีเดือง วัน มินจึงขึ้นมามีรักษาการณตำแหน่งประธานาธิบดีเวียดนามใต้จนถึงสิ้นฤดูร้อนเวียดนามใต้

ความอ่อนแอและความไร้เสถียรภาพของรัฐบาลเวียดนามใต้และความช่วยเหลือจากสหรัฐอเมริกาที่มีต่อเวียดนามใต้ได้รับความช่วยเหลือน้อยลงเป็นช่องทางหรือโอกาสสำคัญของฝ่ายเวียดนามเหนือและเวียดกงจะได้รับชัยชนะประกอบกับกองทัพเวียดนามเหนือและเวียดกงมีอาวุธทันสมัยจากสหภาพโซเวียตและการยึดอาวุธจากกองทัพสหรัฐอเมริกาและจำนวนทหารเพิ่มมากขึ้น จากรายงานของสำนักงานข่าวกรองของสหรัฐอเมริกา (CIA) ได้รายงานสถานการณ์ในเวียดนามว่า ทหารเวียดนามเหนือในเวียดนามใต้เพิ่มขึ้น 150,000 นายในเดือนเมษายน ค.ศ. 1973¹³⁶ จำนวนของทหารเวียดนามเหนือที่เพิ่มขึ้นส่งผลต่อความกังวลของสหรัฐอเมริกาว่าอาจเป็นการละเมิดข้อตกลงปารีส ขณะเดียวกัน เวียดกงได้ประกาศถึงเจตนารมณ์ต้องการกำจัดรัฐบาลเวียดนามใต้ภายใต้รัฐบาลประธานาธิบดีเหงียน วัน เทียวพร้อมกับจัดตั้งรัฐบาลของมวลชน และขัดขวางสหรัฐอเมริกาไม่ให้กลับเข้ามามีอิทธิพลทางการเมืองการทหารในเวียดนามใต้และหยุดสนับสนุนรัฐบาลประธานาธิบดีเหงียน วัน เทียว¹³⁷ ปลายค.ศ. 1974 มีการประชุมคณะกรรมการทหาร พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามและคณะกรรมการทหารเวียดกงเกี่ยวกับแผนการอิสรภาพของเวียดนามใต้ในช่วงค.ศ. 1974-1975 โดยที่ประชุมมีมติให้ดำเนินการแผนการอิสรภาพเพื่อชัยชนะภายในต้นค.ศ. 1975 ซึ่งนำไปสู่แผนการโจมตีครั้งใหญ่ในค.ศ. 1975¹³⁸ ทำให้จำนวนทหารเวียดนามเหนือเพิ่มขึ้นจากค.ศ. 1973 เป็น 185,000 นายตามบริเวณชายแดนเวียดนามใต้-เหนือความสำเร็จของแผนการอิสรภาพในการโจมตีภาคใต้เริ่มเห็นผลชัดเจนเห็นได้จากเหตุการณ์การโจมตีเมืองฟุกลอง (Phouc Long) ซึ่งอยู่ทางตอนเหนือของเวียดนามใต้ เวียดนามเหนือและเวียดกงได้รับชัยชนะสามารถยึดครองเมืองได้ในวันที่ 6 มกราคม ค.ศ. 1975¹³⁹ จากนั้นเริ่มโจมตีในหลายๆ เมืองในเวียดนามใต้และสามารถยึดครองพื้นที่ได้เกือบร้อยละ 80-90 ในดินแดนทางใต้ในปฏิบัติการสำคัญในค.ศ. 1975 ได้แก่ ปฏิบัติการเตย เหงียน (Tay Ngyuen Operation) วันที่ 4-24

¹³⁵ ซาติชาย พณานานนท์. (2536). เล่มเดิม. หน้า 164.

¹³⁶ เล่มเดิม. หน้า 177.

¹³⁷ นิษฐานถ นิลดี. (2552). เล่มเดิม. หน้า 145.

¹³⁸ สุต จอนเจตสิน. (2546). เล่มเดิม. หน้า 272.

¹³⁹ ริชาร์ด เอ็ม นิกสัน. (2531). เล่มเดิม. หน้า 361.

มีนาคม ค.ศ. 1975, ปฏิบัติการเว้-ดานัง (Hue-Da Nang Operation) ในวันที่ 21 มีนาคม-3 เมษายน ค.ศ. 1975 และปฏิบัติการโฮจิมินห์ (Ho Chi Minh Operation) ในวันที่ 26-30 เมษายน ค.ศ. 1975 ซึ่งเป็นปฏิบัติการสุดท้ายของสงครามเวียดนามซึ่งได้มาชัยชนะของฝ่ายเวียดนามเหนือและเวียดกง

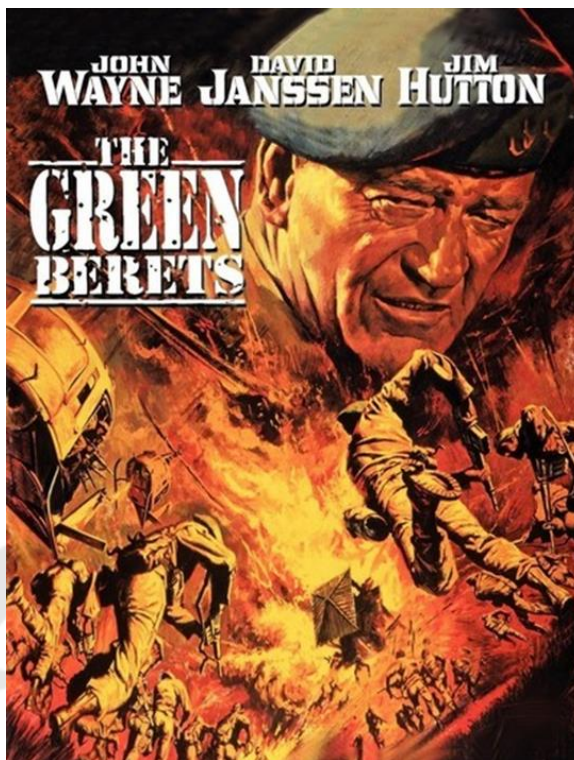
ปฏิบัติการโฮจิมินห์ถือเป็นปฏิบัติการสุดท้ายและสำคัญต่อสงครามเวียดนามอย่างมาก เวียดนามได้พยายามหาทางเจรจากับเวียดนามเหนือหลายครั้งแต่ไม่ประสบความสำเร็จ ในวันที่ 30 เมษายน ค.ศ. 1975 กองทัพเวียดนามเหนือและเวียดกงสามารถยึดไซ่ง่อนโดยปราศจากการต่อต้านและรัฐบาลเวียดนามใต้ภายใต้ประธานาธิบดีเดือง วัน มินห์ ประกาศยอมแพ้อย่างเป็นทางการต่อกองทัพเวียดนามเหนือและเวียดกง การยอมแพ้ของฝ่ายเวียดนามใต้คือการสิ้นสุดของสงครามเวียดนามที่ยืดเยื้อกินเวลาหลายปีอย่างเป็นทางการ ส่วนสหรัฐอเมริกาในเวียดนามใต้นั้นได้เริ่มอพยพผู้คนไม่ว่าจะเป็นพลเมืองอเมริกันและคู่สมรส เจ้าหน้าที่ระดับสูงของอเมริกันในเวียดนามใต้ ผู้นำและเจ้าหน้าที่ระดับสูงรัฐบาลเวียดนามใต้ และชาวเวียดนามใต้จำนวนมากออกจากประเทศตั้งแต่วันที่ 25-30 เมษายน ค.ศ. 1975 และอพยพผู้คนครั้งใหญ่ในวันที่ 30 เมษายน ค.ศ. 1975 การอพยพผู้คนออกจากเวียดนามใต้ของสหรัฐอเมริกาถือว่าการสิ้นสุดอิทธิพลของสหรัฐอเมริกาในเวียดนามอย่างเป็นทางการและถือว่าเป็นความพ่ายแพ้อย่างมหันต์ของสหรัฐอเมริกาจากการแสวงหาอิทธิพลในอินโดจีนเพื่อสกัดลัทธิคอมมิวนิสต์ตามทฤษฎีโดมิโนในยุคสงครามเย็น

4. สหรัฐอเมริกากับโฆษณาชวนเชื่อ (ค.ศ. 1969-1975)

เมื่อเกิดวิกฤตการณ์โงมตีเวียดนามใต้ช่วงเทศกาลตรุษญวนช่วงต้นค.ศ. 1968 แม้ว่าสหรัฐอเมริกาได้รับชัยชนะจากการต่อสู้แต่ส่งผลให้เกิดกระแสการต่อต้านสงครามเวียดนามในสหรัฐอเมริกาและทั่วโลก รวมถึงความนิยมในตัวประธานาธิบดีจอห์นสันลดลงนำไปสู่การปรับเปลี่ยนนโยบายในเวียดนามของสหรัฐอเมริกาโดยเน้นไปเกี่ยวกับการเจรจายุติสงครามและสันติภาพในเวียดนามส่งผลให้ภาพลักษณ์ทางการเมืองของสหรัฐอเมริกาเสื่อมเสียอย่างมาก ดังนั้นการโฆษณาชวนเชื่อในช่วงเวลาดังกล่าวมักถูกเน้นย้ำถึงสันติภาพและการยุติสงครามเวียดนาม การทบทวนของบทบาทสหรัฐอเมริกาที่มีต่อเวียดนาม หรือต่อต้านสงคราม แต่ทว่ายังมีการโฆษณาชวนเชื่อบางส่วนยังคงสนับสนุนสงครามเพื่อสร้างภาพลักษณ์ของสหรัฐอเมริกาอยู่ ดังกรณีภาพยนตร์เรื่อง The Green Berets เริ่มเข้าฉายวันที่ 19 มิถุนายน ค.ศ. 1968 กำกับและอำนวยการสร้างโดยจอห์น เวนนี (John Wayne) และ เรย์ เคลล็อก (Ray Kellogg) ภาพยนตร์เรื่องดังกล่าวดัดแปลงจากนวนิยายเรื่อง The Green Berets ซึ่งตีพิมพ์เมื่อค.ศ. 1965 การเข้าฉาย

ภาพยนตร์ดังกล่าวเกิดขึ้นช่วงสหรัฐอเมริกาเริ่มส่งกองทหารและอาวุธเข้าไปประจำการในเวียดนามใต้ ดังนั้นความเป็นไปได้ที่ว่า ภาพยนตร์เรื่องดังกล่าวถูกผลิตเพื่อตอบสนองนโยบายการเมืองเกี่ยวกับเวียดนามภายใต้ประธานาธิบดีจอห์นสันและความสำคัญเกี่ยวกับเวียดนามกลายเป็นประเด็นสำคัญทางการเมือง ทว่าการเข้าฉายภาพยนตร์เรื่องดังกล่าวเกิดท่ามกลางกระแสการต่อต้านสงครามเวียดนามขยายตัวขึ้นในสหรัฐอเมริกา อีกทั้งสถานะทางการเมืองของสหรัฐอเมริกาในเวียดนามกำลังตกต่ำจากการดำเนินนโยบายของประธานาธิบดีจอห์นสัน ดังนั้นการเกิดขึ้นภาพยนตร์ดังกล่าวเป็นการสวนกระแสทางการเมืองและสังคมอเมริกันซึ่งกำลังต่อต้านสงครามและอาจเป็นการกู้ภาพลักษณ์ทางการเมืองสหรัฐอเมริกาให้ดีขึ้นโดยเป็นการโฆษณาชวนเชื่อสร้างความชอบธรรมถึงอำนาจทางการเมืองและการทหารของสหรัฐอเมริกา จากการวิเคราะห์เรื่องซึ่งเชื่อมโยงกับสถานการณ์การเข้ามาในเวียดนามใต้ของสหรัฐอเมริกาและการสนับสนุนจากรัฐบาลและกองทัพสหรัฐอเมริกา คือ กระแสทวงกลาไหมและรัฐบาลสหรัฐอเมริกานับสนุนการทำภาพยนตร์ดังกล่าวในส่วนของเรื่องทุน สถานที่ และอาวุธในกองทัพใช้ในประกอบฉากภาพยนตร์ รวมถึง บทภาพยนตร์ซึ่งถูกปรับแก้ตามความเห็นชอบจากกระทรวงกลาโหมและรัฐบาลสหรัฐอเมริกาเกี่ยวกับภาพลักษณ์มุมมองต่อสงครามเวียดนาม กล่าวได้ว่า ภาพยนตร์เรื่องดังกล่าวเป็นภาพยนตร์ซึ่งนำการทำสงครามเวียดนามโดยรัฐมีสำนึกเห็นและสนับสนุน¹⁴⁰ และความจงใจของรัฐที่ต้องการสร้างโฆษณาชวนเชื่อเพื่อปกป้องภาพลักษณ์กองทัพอเมริกันในสงครามเวียดนาม แต่ถึงกระนั้นสาธารณชนอเมริกันและทั่วโลกต่างก็ตั้งคำถามเกี่ยวกับบทบาทของสหรัฐอเมริกาในเวียดนามอยู่ดี

¹⁴⁰ Kam Supajarakit. (2018). *Depicting Vietnam, Hollywood Films and The US-Vietnam War Policy (1964-1973)*. pp 43-44.

ภาพประกอบ 13 ภาพยนตร์อเมริกันเรื่อง The Green Berets

ที่มา : <https://www.rogerebert.com/> ค้นหาเมื่อวันที่ 19 กรกฎาคม 2563

ในส่วนของหนังสือพิมพ์ การนำเสนอข่าวเกี่ยวกับสงครามเวียดนามจากหนังสือพิมพ์อเมริกันกลับกลายเป็นภาพสะท้อนในแง่ลบของสงครามเวียดนามในช่วงปลายทศวรรษ 1960 ถึงช่วงต้นทศวรรษ 1970 นำไปสู่กระแสการต่อต้านสงครามเวียดนามในสหรัฐอเมริกาและทั่วโลกจึงส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์โฆษณาชวนเชื่อของสหรัฐอเมริกาผ่านทางหนังสือพิมพ์อเมริกัน ดังนั้นข่าวในหนังสือพิมพ์เริ่มเสนอเกี่ยวกับการเจาะสันติภาพและสถานการณ์การรบในเวียดนาม อาทิ เช่น LBJ Won't Run¹⁴¹ Letter To America¹⁴² Black Against the War¹⁴³ หรือ Nixon Visit Gls Viet¹⁴⁴ เป็นต้น

นอกเหนือจากการใช้หนังสือพิมพ์ สุนทรพจน์และภาพยนตร์ในการโฆษณาชวนเชื่อเกี่ยวกับสงครามเวียดนามนั้นยังมีกระแสต่อต้านสงครามเวียดนามมากขึ้น รูปแบบการโฆษณา

¹⁴¹ LBJ Won't Run. (1968,May). *Star and Stripes*.

¹⁴² Letter to America. (1969,February). *Washington Post*.

¹⁴³ Black Against the War. (1969,April). *Washington Post*.

¹⁴⁴ Nixon Visit Gls Viet. (1969,August). *Star and Stripes*.

ชวนเชื่อเริ่มหลากหลายมากขึ้นและถูกนำเสนอสู่สาธารณชนในรูปแบบต่างๆ อาทิเช่น ดนตรีโปสเตอร์ เพลง วรรณกรรม และรวมถึงภาพในสมรภูมิสงครามซึ่งเป็นสิ่งย้ำเตือนหรือทบทวนบทบาทของสหรัฐอเมริกาในสงครามเวียดนามจากสาธารณชนและสื่อสารมวลชนบางกลุ่ม ดังกรณีของดนตรีออกมาในรูปแบบแนวเพลงหลากหลายภาษาและเนื้อเพลงถูกแต่งขึ้นจากเหตุการณ์จริงหรือโดยอ้อม เพลงดนตรีเหล่านี้เป็นเครื่องมือโฆษณาชวนเชื่อผ่านทางภาษาโดยสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นอาจอธิบายได้ว่า เพลงดนตรีเป็นโฆษณาชวนเชื่อมีคุณค่าทางจิตใจ (Gentlemental Value) อย่างที่พูด เพลงในช่วงเวลาดังกล่าวเกิดขึ้นท่ามกลางกระแสต่อต้านสงคราม อาทิเช่น Christmas in Vietnam ของ จอห์นนี่ และ โจนส์ (Johnny and Jone) He'll be back ของ เดอะ เพลย์เยอร์(The Players) The Cry of My lai ของ อีวาน ลี (Ivan lee) หรือ I Want to Come Home For Christmas ของ มาร์วิน เกรฟ (Marvin Gaye) เป็นต้น เพลงดังกล่าวพยายามสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาของสหรัฐอเมริกาที่มีต่อเวียดนามใต้ดังกรณีเพลง The Cry of My lai ที่ได้อธิบายถึงสถานการณ์ที่เกิดขึ้นเพื่อให้สังคมชาวอเมริกันและทั่วโลกถูกคิดถึงปัญหาที่เกิดขึ้น ดังความตอนหนึ่งในเพลง

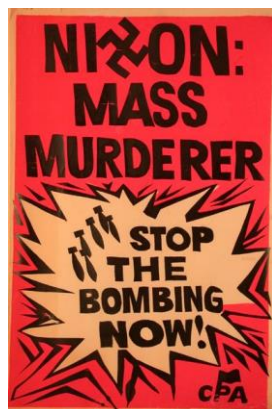
There in a ditch in My Lai, a small baby cried
Any man that would do this is bound to be
Possessed by the devil himself in disguise
They may set him free, but he'll still hear that small baby cry
Hey lieutenant, you're not god, don't you know
You're just a lieutenant, and the devil possesses your soul
Did the frightened child remind you of a smiling boy
Who plays war at home and the gun is only a toy
Did anyone pray to god that day, was he old enough to ask why
Hey lieutenant, can you still hear the small babies cry...
Has god grown weak and the devil grown strong in a man...
Hey lieutenant, will death set you free from My Lai¹⁴⁵

จากเนื้อความในบทเพลงดังกล่าวเป็นการเล่าเรื่องเหตุการณ์สังหารหมู่ ณ หมู่บ้านไมไล เมื่อวันที่ 16 มีนาคม ค.ศ. 1968 ซึ่งเกิดขึ้นในช่วงวิกฤตการณ์ตรุษญวน ในมุมมองเพลงดังกล่าวสะท้อนถึงความโหดร้ายของทหารชาวอเมริกันได้สังหารหมู่ชาวชนบทเวียดนามใต้เนื่องจากต้อง

¹⁴⁵Dq82. (2015, March 26). The Cry of My Lai in Antiwar songs. (Online)

สงสัยว่ามีส่วนร่วมกับขบวนการเวียดนามแต่การกระทำของทหารอเมริกันเหล่านั้นป่าเถื่อนและไร้มนุษยธรรมโดยสังเกตจากประโยคในบทเพลง (the devil grown strong in a man...) เป็นการสะท้อนด้านมืดของการกระทำทหารอเมริกันซึ่งทำเกินกว่าเหตุ รวมถึงในบทเพลงดังกล่าวพยายามเลี้ยงผู้กระทำความผิดในฐานะนายทหารสั่งการในเหตุการณ์ดังกล่าวโดยสังเกตคำว่า Hey lieutenant ซึ่งพยายามสื่อถึงวิลเลียม ลอว์ แครลี จูเนียร์ (William Laws Calley Jr.) นายทหารผู้รับผิดชอบการสังหารหมู่ดังกล่าวให้นึกถึงมนุษยธรรมมากกว่าการฆ่าล้างศัตรูเพื่อสนองนโยบายการเมืองสหรัฐอเมริกาอันแสนกังขา นอกจากนี้ในบทเพลงพยายามให้สาธารณชนเห็นใจในฐานะมนุษย์ผู้ที่มีมนุษยธรรมต่อชาวเวียดนามโดยสังเกตประโยคในบทเพลงที่ว่า but he'll still hear that small baby cry และ can you still hear the small babies cry... ซึ่งเป็นประโยคเพื่อโน้มน้าวให้สาธารณชนเห็นใจชาวเวียดนามในฐานะผู้ถูกกระทำในฐานะเหยื่อของสงครามอันโหดร้าย กล่าวได้ว่า บทเพลงดังกล่าวเป็นโฆษณาชวนเชื่อของฝ่ายต่อต้านสงครามซึ่งต้องการให้รัฐบาลสหรัฐอเมริกาและกองทัพอเมริกันทบทวนนโยบายเกี่ยวกับสงครามเวียดนามเสียใหม่ และในช่วงกระแสการต่อต้านสงครามควบคู่กับการแสวงหาสันติภาพของรัฐบาลสหรัฐอเมริกา เพลงต่อต้านสงครามคือเครื่องมือในการขับเคลื่อนความคิดของสาธารณชนอเมริกันและทั่วโลกที่มีต่อเวียดนามซึ่งปรากฏหลายบทเพลงในช่วงปลายทศวรรษ 1960 ถึง ต้นทศวรรษ 1970

นอกเหนือการใช้บทเพลงในฐานะโฆษณาชวนเชื่อ นั่นคือโฆษณาชวนเชื่ออีกประเภทหนึ่งต้องอาศัยทั้งศาสตร์และศิลป์ในการออกแบบอย่างแยบคายโดยสามารถสื่อถึงความหมายและสร้างแรงจูงใจได้ภายในพื้นที่จำกัด คือ แผ่นฟิล์ม หรือ โปสเตอร์ ในช่วงกระแสสงครามเวียดนามดำเนินอยู่นั้น โปสเตอร์คือสื่อที่สามารถเข้าถึงง่ายเหมือนเพลงโดยใช้ภาษาสั้นๆ และแสดงออกด้วยภาพ ช่วงกระแสต่อต้านสงครามดำเนินอยู่นั้น โปสเตอร์เน้นปลุกใจคนหนุ่มสาวและสาธารณชนอเมริกันและทั่วโลกเพื่อตระหนักถึงปัญหาเกิดขึ้นในเวียดนามโดยสหรัฐอเมริกามีส่วนร่วมโดยตรง แต่เทียบกันแล้ว โปสเตอร์กระแสต่อต้านสงครามมีมากขึ้นเมื่อเทียบกับโปสเตอร์สนับสนุนสงครามเพื่อชักชวนให้เข้าร่วมกองทัพอเมริกันโปสเตอร์ถูกสร้างจากศิลปิน นักออกแบบหรือปัญญาชนเด่นชัดในยุคต้นทศวรรษ 1970 และมีลักษณะหลากหลายเห็นได้จากโปสเตอร์เกิดขึ้นในช่วงเวลาดังกล่าว

ภาพประกอบ 14 โปสเตอร์ต่อต้านสงครามเวียดนามได้กล่าวประนามตำหนิประธานาธิบดี
นิกสันว่าพยายามสังหารหมู่ชาวเวียดนามและชาวอเมริกัน พร้อมเรียกร้องให้ยุติการทิ้งระเบิด
ในเวียดนาม

ที่มา : [https://i.pinimg.com/originals/1a/37/bc/1a37bcbdc190f53109293172](https://i.pinimg.com/originals/1a/37/bc/1a37bcbdc190f53109293172fe15c285.jpg)

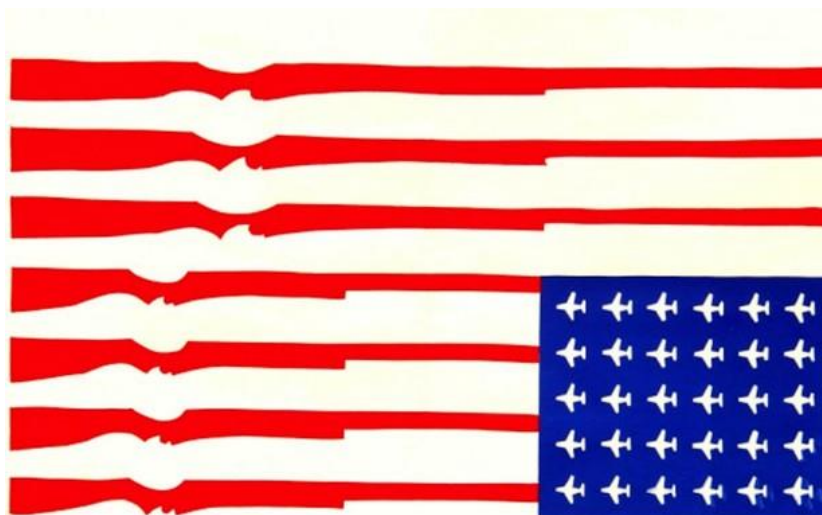
fe15c285.jpg สืบค้นเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2564

ภาพประกอบ 15 โปสเตอร์เตือนให้สหรัฐอเมริกาหยุดการกระทำใดๆ หรือสนับสนุนใดๆ
ในเวียดนามได้

ที่มา : <https://s3-ap-southeast-2.amazonaws.com/awm-media/collection/ARTV00895/large/3786494.JPG>

สืบค้นเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2564

ภาพประกอบ 16 ธงชาติอเมริกันฉบับกลับหัวซึ่งถูกเปลี่ยนเป็นปืนและเครื่องบิน
แสดงให้เห็นถึงสหรัฐอเมริกาให้ความสำคัญการทหารในเวียดนามมากกว่าปัญหาภายในประเทศ
และเน้นความรุนแรง ละเมิดสิทธิมนุษยชน

ที่มา : https://cdn.theatlantic.com/media/img/mt/2015/06/antiwar_24-1/lead_large.jpg

สืบค้นเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2564

อาจกล่าวได้ว่า โปสเตอร์ดังกล่าวพยายามสื่อนัยยะความหมายทางการเมืองเพื่อกระตุ้น
ให้รัฐบาลสหรัฐอเมริกาเริ่มตระหนักถึงความจำเป็นต้องหยุดการกระทำใดๆ ในเวียดนาม สิ่งที
น่าสนใจในภาพโปสเตอร์คือการใช้ศิลปะแสดงออกสัญลักษณ์ทางการเมือง ดังนั้นความสำคัญ
ศิลปะถูกใช้เป็นส่วนหนึ่งของปัญญาชนหรือสื่อสารมวลชนในการต่อต้านสงคราม แม้กระทั่งที่
ใช้ในงานศิลปะมีความหมายในตัวเช่นกันดังเช่นงานศิลปะของเปาโล ปิกัสโซ (Paolo Picasso) ได้
แสดงออกทางความคิดต่อต้านสงครามผ่านงานศิลปะด้วยลายเส้นเฉพาะตัวแต่ทรงพลังและส่งผล
ต่อการผลิตชิ้นงานศิลปะในยุคถัดๆ มาและงานศิลปะต่อต้านสงครามของเขากลายเป็นสัญลักษณ์
ทางศิลปะและประวัติศาสตร์สงครามเวียดนาม

ภาพประกอบ 17 ผลงานของเปาโล ปิกัสโซในปีค.ศ. 1969 ในการต่อต้านสงครามเวียดนาม ซึ่งตรงกับการดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีนิกสันท่ามกลางกระแสการดำเนินสงครามอย่างรุนแรง พร้อมกับกระแสต่อต้านสงครามขยายตัวในสหรัฐอเมริกา

ที่มา : https://thumbs.worthpoint.com/zoom/images1/1/0509/20/pablo-picasso-anti-war-poster-1969_1_22b5763e43cca5ac5474ab9e1773cf75.jpg

สืบค้นเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2564

กล่าวโดยรวม โฆษณาชวนเชื่อในยุคค.ศ. 1969-1975 ยึดโยงเข้ากับสถานการณ์ สงครามกำลังดำเนินไปอย่างเข้มข้นในสมรภูมิ ขณะเดียวกัน กระแสต่อต้านสงครามเริ่มขยายตัวมากขึ้น การโฆษณาชวนเชื่อแบบเดิมจากรัฐหรือกลุ่มผู้สนับสนุนสงครามกลับไม่ได้ผลเนื่องจาก การดำเนินนโยบายสงครามที่ผิดพลาดของผู้นำสหรัฐอเมริกาและการทารุณกรรมชาวเวียดนาม โดยทหารอเมริกันจากข่าวสารโทรทัศน์หรือหนังสือพิมพ์ ดังนั้นเมื่อเกิดกระแสต่อต้านสงครามในวง กว้างท่ามกลางการดำเนินสงคราม โฆษณาชวนเชื่อเป็นสิ่งที่ตอบสนองต่อกลุ่มต่อต้านสงคราม อย่างมากและได้ใช้โฆษณาชวนเชื่อหลากหลายไม่ว่าจะเป็น เพลง โปสเตอร์ ภาพยนตร์และข่าว หนังสือพิมพ์ซึ่งนำเสนอเกี่ยวกับสงครามเวียดนามอย่างตรงไปตรงมามากกว่าเดิมสิ่งเหล่านี้คือ กลายเป็นเครื่องบ่มความคิดและสร้างการรับรู้เกี่ยวกับสงครามเวียดนามในทิศทางการทบทวน นโยบายสงครามจากภาครัฐ สิทธิมนุษยชน และ ความจริงเกี่ยวกับสงครามที่รัฐปิดบังจึงถูกแสดง ออกมาในการปลุกกระตือรือร้นต่อต้านสงครามโดยใช้โฆษณาชวนเชื่อและสามารถเข้าถึงความจริง เกี่ยวกับสงครามได้มากกว่าเดิม ดังนั้น การใช้โฆษณาชวนเชื่อในยุคต่อต้านสงครามเวียดนามกลับ

ได้ผลในวงกว้างจนมีส่วนในการตัดสินใจนโยบายของผู้บริหารสหรัฐอเมริกาอย่างประธานาธิบดีนิกสัน และฟอร์ดและส่งผลต่อการรับรู้เกี่ยวกับสงครามเวียดนามในยุคหลังสงคราม

5.บทสรุป

โฆษณาชวนเชื่อในยุคดังกล่าวยึดโยงกับบริบทสถานการณ์เกิดขึ้น ได้แก่ การรบอย่างต่อเนื่องของสหรัฐอเมริกาในเวียดนาม การเจรจาเพื่อแสวงหาสันติภาพระหว่างสหรัฐอเมริกากับเวียดนามเหนือและเวียดนาม และ กระแสต่อต้านสงครามเริ่มขยายตัวในหมู่สาธารณชนระดับปัญญาชนอเมริกันและทั่วโลก เนื้อหาและใจความหลักการโฆษณาชวนเชื่อในช่วงเวลาดังกล่าวนั้น ส่วนใหญ่เน้นไปยังการต่อต้านสงคราม การยุติสงคราม การทบทวนบทบาทสหรัฐอเมริกาในดินแดนเวียดนาม รวมถึง ความสำคัญของทหารผ่านศึกในสงคราม พร้อมกับการใช้งานศิลปะและงานเพลงในฐานะโฆษณาชวนเชื่อเข้ามามีส่วนสร้างโฆษณาชวนเชื่อต่อต้านสงคราม ทว่ามีเพียงส่วนน้อยมีโฆษณาชวนเชื่อสนับสนุนสงครามอยู่

บทที่ 5

บทสรุป

หลังสงครามอินโดจีนและข้อตกลงเจนีวา ค.ศ. 1954 ดินแดนอินโดจีนเป็นเขตหยุดยิง และเวียดนามแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ เวียดนามเหนือปกครองด้วยรัฐคอมมิวนิสต์ภายใต้โฮจิมินห์เป็นผู้นำ กับ เวียดนามใต้ ปกครองโดยรัฐเสรีประชาธิปไตยภายใต้จักรพรรดิเปา ไต๋และโง ดินห์ เดียม เป็นนายกรัฐมนตรีเวียดนามใต้และสหรัฐอเมริกาไม่ยอมรับหรือยินยอมในข้อตกลงเจนีวา จากการที่สหรัฐอเมริกาเข้ามาสนับสนุนเวียดนามใต้และจัดตั้งรัฐบาลรวมถึงแทรกแซงการเมืองภายในเวียดนามใต้ เพราะต้องการสกัดการขยายตัวของคอมมิวนิสต์อย่างเวียดนามเหนือ สาธารณรัฐประชาชนจีนและสหภาพโซเวียตโดยอยู่บนพื้นฐานทฤษฎีโดมิโน การเข้ามามีอิทธิพลในเวียดนามใต้ของสหรัฐอเมริกาด้วยการให้ความช่วยเหลือสนับสนุนรัฐเวียดนามใต้ส่งผลเกิดกระแสต่อต้านสหรัฐอเมริกาและรัฐบาลเวียดนามใต้ซึ่งได้กลายเป็นกลุ่มการเมืองใหญ่ที่สุดในการต่อต้านสหรัฐอเมริกาและเวียดนามใต้คือ ขบวนการเวียดกง เมื่อขบวนการเวียดกงเติบโตและเริ่มก่อจลาจลในเขตเมืองและชนบทเวียดนามใต้ สหรัฐอเมริกามองว่าขบวนการเวียดกงมีเวียดนามเหนือเป็นผู้สนับสนุนหลักและช่วงทศวรรษ 1950-1970 เป็นช่วงความสัมพันธ์ระหว่างเวียดนามใต้และสหรัฐอเมริกาเป็นไปด้วยฉันทมิตรและอยู่บนพื้นฐานความกังวลต่อสถานการณ์การเมืองเวียดนามใต้และการขยายตัวของขบวนการเวียดกง

จุดเปลี่ยนสำคัญให้สหรัฐอเมริกาต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในเวียดนามโดยตรงคือ วิกฤตการณ์อ่าวตังเกี๋ยใน ค.ศ. 1964 ทำให้สหรัฐอเมริกาเข้ามามีส่วนในดินแดนเวียดนามมากขึ้น ส่งผลเกิดการเผชิญหน้าโดยตรงกับเวียดนามเหนือ ดังนั้นสงครามเวียดนามระหว่างเวียดนามเหนือ-เวียดกง กับ เวียดนามใต้-สหรัฐอเมริกาจึงเกิดขึ้นนับแต่นั้นเป็นต้นมา นโยบายสำคัญของสงครามครั้งนี้คือการสู้รบระหว่างฝ่ายโลกเสรีอย่างสหรัฐอเมริกากับฝ่ายคอมมิวนิสต์อย่างเวียดกงและเวียดนามเหนือ

สงครามเวียดนามใช้กำลังปะทะกันต่อสู้ทั้งสองฝ่ายเป็นระยะเวลา 10 ปี ทว่าการต่อสู้สงครามอาจไม่ได้ต่อสู้ด้วยกำลังอาวุธและยุทธวิธีการรบเพียงเท่านั้น การใช้อำนาจเบา หรือ soft power เป็นเครื่องมือในการต่อสู้อย่างหนึ่งในสงครามเวียดนามและอำนาจเบาลักษณะนี้คือ โฆษณาชวนเชื่อ ถูกใช้สร้างความชอบธรรมทางการเมืองเพื่อให้โลกสนับสนุนในแนวทางและการกระทำของตน สหรัฐอเมริกาได้นำโฆษณาชวนเชื่อมาใช้ในสงครามเวียดนามดังกล่าว

โฆษณาชวนเชื่อของสหรัฐอเมริกาเกี่ยวกับสงครามเวียดนามถูกวางแผนมาเป็นอย่างดีโดยใช้สื่อหลายประเภทไม่ว่าจะเป็นภาพยนตร์ สุนทรพจน์ เพลง วรรณกรรม หนังสือพิมพ์และสื่อ

สิ่งพิมพ์ประเภทอื่น เป็นต้น โดยจุดประสงค์สำคัญคือการสร้างข่าวโจมตีอีกฝ่ายให้เป็นผู้กระทำ ด้วยเจตนาจงใจและพยายามให้เกิดผลกระทบกระทบในวงกว้างทั้งฝ่ายตรงข้ามและฝ่ายสนับสนุน และสร้างภาพลักษณ์ที่ดีในฐานะฝ่ายถูกกระทำ

โฆษณาชวนเชื่อของสหรัฐอเมริกาในยุคสงครามเวียดนามแบ่งออกเป็นสองช่วงเวลา ได้แก่ ช่วงแรกตั้งแต่ค.ศ. 1955 ถึง ค.ศ. 1968 เป็นช่วงเวลาสหรัฐอเมริกาพยายามสกัดอิทธิพลคอมมิวนิสต์ในเวียดนามใต้ควบคู่กับการสร้างความชอบธรรมในการขยายอิทธิพลในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โฆษณาชวนเชื่อในช่วงเวลาดังกล่าวถูกเน้นย้ำภาพลักษณ์ความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐอเมริกากับเวียดนามใต้ การสร้างภาพลักษณ์โฆษณาชวนเชื่อกับตัวผู้นำสหรัฐอเมริกาและเวียดนามใต้ การประณามหรือโจมตีคอมมิวนิสต์ในฐานะภัยคุกคามทางการเมือง ทั้งหมดเหล่านี้เป็นการสร้างความชอบธรรมให้สหรัฐอเมริกาสันสนุนการทำสงครามในดินแดนเวียดนาม ทั้งนี้ทั้งนี้ โฆษณาชวนเชื่อส่วนใหญ่ถูกผลิตตามความเห็นชอบของรัฐหรือรัฐมีส่วนกระตุ้นให้เกิดโฆษณาชวนเชื่อเพื่อสร้างภาพลักษณ์ทางการเมืองเชิงยกย่องฝ่ายตนและประณามฝ่ายตรงข้ามเป็นศัตรู ช่วงที่สองตั้งแต่ค.ศ. 1968 ถึง ค.ศ. 1975 เกิดขึ้นหลังเหตุการณ์ตรุษญวนจนถึงสิ้นสุดสงคราม ช่วงเวลาดังกล่าวเกิดการเปลี่ยนแปลงนโยบายสงครามเวียดนามจากระดับบน คือ จากการรบและการทุ่มทุนมหาศาลเกี่ยวกับสงคราม มาสู่เวทีการเจรจาสันติภาพและการปรับเปลี่ยนนโยบายสงครามเวียดนามให้เป็นสงครามของคนเวียดนามด้วยตนเอง หรือ Vietnamization โดยการปรับเปลี่ยนนโยบายดังกล่าวเกิดมาจากกระแสต่อต้านสงครามเวียดนามขยายตัวขึ้นเพราะรัฐบาลสหรัฐอเมริกายามเล็งความจริงเกิดขึ้นในการดำเนินนโยบายสงครามส่งผลเกิดกระแสต่อต้านสงครามขยายตัวมากขึ้น เกิดปัญญาชนสร้างสรรคงานเกี่ยวกับสงครามเวียดนามขึ้นมา โฆษณาชวนเชื่อในยุคดังกล่าวมักเน้นย้ำถึงการยุติสงครามเวียดนาม การประณามการกระทำของรัฐบาลหรือกองทัพอเมริกันที่มีต่อชาวเวียดนาม การตระหนักถึงความสูญเสียของเหล่าทหารผ่านศึกและการทบทวนสงครามเวียดนามเสียใหม่จากรัฐและกองทัพทั้งหมดนี้เป็นสิ่งสะท้อนปัญหาและความต้องการเรื่องสิทธิมนุษยชน สันติภาพของชาวอเมริกันในยุคดังกล่าว กล่าวได้ว่า โฆษณาชวนเชื่ออเมริกันมีอิทธิพลสำคัญต่อการสร้างการรับรู้สงครามเวียดนามให้กับสาธารณชนผ่านสื่อต่างๆและแสดงให้เห็นถึงมุมมองหรือทัศนคติของสหรัฐอเมริกาที่มีต่อคอมมิวนิสต์และชาวเวียดนามในยุคสงครามเย็น ซึ่งเปลี่ยนแปลงไปตามบริบทของการเมืองระหว่างประเทศในแต่ละช่วงเวลา

บรรณานุกรม

- Administration, The U.S. National Archives and Records. (2008). *Vietnam War U.S. Military Fatal Casualty Statistics*. Retrived from July 13,2020,
<https://www.archives.gov/research/military/vietnam-war/casualty-statistics>
- Alpha History. (2020). *Cold War Music*. Retrived from December 5,2021,
<https://alphahistory.com/coldwar/cold-war-music/>
- Center for Slavic, Eurasian and East European Studies. (2021). *A Visual Guide to the Cold War*. Retrived from December 5,2021, <https://coldwar.unc.edu/film/>
- Chisem, James (2012). *US Propaganda and The Cultural Cold War*. Retrieved from November 1, 2019,
<https://www.e-ir.info/2012/08/16/u-s-propaganda-and-the-cultural-cold-war/>.
- Friedman, Herbert A (2006). *The North Vietnam Leaflet Campaign*. Retrieved from January 1, 2019,
<http://www.psywarrior.com/NorthVietnamLeaf.html>
- Joes, Anthony James. (2014). *Why South Vietnam fell*. Lanham: Rowman & Littlefield.
- Katsiaficas, George N. (1992). *Vietnam documents : American and Vietnamese views of the war*. Armonk, N.Y.: M.E. Sharpe.
- Kubia. (2014). *U.S. Propaganda in the Vietnam War*. Retrieved from December 28, 2018,
<https://thevietnamwar.info/u-s-propaganda-vietnam-war/>
- Lowe, Peter. (1998). *The Vietnam War*. Houndmills, Basingstoke, Hampshire England: Macmillan Press. (Problems in focus : Manchester)
- Moïse, Edwin E. (2017). *Lyndon Johnson's War Propaganda*. Retrieved from December 28, 2018,
<https://www.nytimes.com/2017/11/20/opinion/johnson-propaganda-vietnam-westmoreland.html>.
- Nguyet, Nguyen Anh. (2009). *Vietnam War or American War in Vietnam? : A comparison*

of U.S. and Vietnamese Perspective. Master's Thesis (Southeast Asian Studies).

Bangkok: Graduate School Chulalongkorn University.

Papp, Daniel S. (1981). *Vietnam : the view from Moscow, Peking, Washington*.

Jefferson, N.C.: McFarland.

Lyndon B.Johnson. (1965, April 7). Address in John Hopkins University.

Lyndon B.Johnson. (1965, April 27). Press Conference in the East Room.

Lyndon B.Johnson. (1965, June 1). Press Conference in the East Room.

Lyndon B.Johnson. (1965, July 13). Press Conference in the East Room.

Lyndon B.Johnson. (1965, July 28). Press Conference.

Lyndon B.Johnson. (1966, January 31). Statement on the Resumption of Bombing in North Vietnam.

Lyndon B.Johnson. (1966, July 12). Speech on U.S. Foreign Policy in Asia.

Lyndon B.Johnson. (1967, March 15). Address on Vietnam to the Tennessee General Assembly.

Lyndon B.Johnson. (1967, August 18). Press Conference.

Lyndon B.Johnson. (1967, September 29). Speech on Vietnam.

Lyndon B.Johnson. (1967, November 17). Press Conference.

Lyndon B.Johnson. (1968, March 31). Remarks on Decision not to Seek Re-Election.

Lyndon B.Johnson. (1968, April 1). Address to the National Association of Broadcasters.

Lyndon B.Johnson. (1968, April 3). Press Conference.

Lyndon B.Johnson. (1968, October 31). Remarks on the Cessation of Bombing of North Vietnam.

Excerpts From Johnson Vietnam Speech. (1966, May 18). The New York Times.

Mission to Vietnam. (1954, November 5). New York Times. pp 20.

Collins to Indochina. (1954, November 8). Washington Post. pp12.

War in South Vietnam. (1955, June 8). New York Times.

Indo-China : Dangerous Vacuum. (1955, May 16). Newsweek. pp16.

REDS DRIVEN OFF; Two Torpedo Vessels Believed Sunk in Gulf of Tonkin. (1964, August 5). The New York Times. (Online)

- Arms in Vietnam Criticized By GIs. (1965, March). The New York Times. (Online)
- U.S. Steps Up Combat Role. (1965, June). Stars and Stripes. (Online)
- VC, Viet Toll High in "Fiercest" battle. (1965, November). Stars and Stripes. (Online)
- U.S. is Changing Face of Vietnam. (1965, November). The New York Times. (Online)
- VC hit Saigon AB 7 killed, 155 hurt. (1966, April). Stars and Stripes. (Online)
- North Viet Build Up. (1967, February). Stars and Stripes. (Online)
- Thunder From a Distant Hill Action at Con Thien. (1967, October). Time. (Online)
- Viet Cong Attack Two U.S. Outposts. (1968, January). The New York Times. (Online)
- Frantic Battle Saves U.S. Embassy. (1968, February). Stars and Stripes. (Online)
- เคน บูธ. (2559). *ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ : รวมเรื่องที่ต้องรู้*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สยามปริทัศน์.
- เยาวลักษณ์ อยู่เจริญสุข. (2548). วรรณกรรมโฆษณาชวนเชื่อของกัมพูชากรณีศึกษานวนิยายของ คง บุนเณน. *วารสารศิลปศาสตร์*. 5(2): 244.
- เหียน เกา กี้. (2520). *สันชาติ : Twenty years and twenty days*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: การเวก.
- เหียน คัก เหียน. (2545). *เวียดนาม : ประวัติศาสตร์ฉบับพิสดาร : Vietnam : a long history*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโตโยต้าร่วมกับมูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.
- เหวะ, ฝ่าม ทิ กิม. (2559). *แนวรบทางวัฒนธรรมของการปฏิวัติเวียดนาม: ภาพยนตร์เวียดนามกับการสร้างอุดมการณ์รัฐของพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม ระหว่าง ค.ศ. 1945-1975*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.(เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา) พิษณุโลก: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- เอ็ดเวิร์ด เบอร์เนย์. (2561). *โฆษณาชวนเชื่อ*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: ซีเจบุ๊คส์.
- ไพรัช เจียรนันท์. (2531). *นโยบายต่างประเทศของเวียดนามต่อจีน ค.ศ. 1945-1979*. วิทยานิพนธ์ ร.ม.(การระหว่างประเทศและการทูต). กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชาติชาย พณานันท์. (2536). *สงครามเวียดนาม (ค.ศ. 1946-1975)*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จุนยศ โล่ห์พัฒนานันท์และคณะ. (2561). ภาพยนตร์กับทฤษฎีบ้านเกิด. *วารสารนิเทศศาสตร์ธุรกิจ บัณฑิตย*. 12(1): 128.

ดีเด่น ณ บ่อมเพชร. (2517). *ศึกเวียดนาม*. กรุงเทพฯ: สยาม.

ธเนศ หาญใจ. (2549). *การพัฒนาบทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเรื่อง เทคโนโลยีการพิมพ์*.

สืบค้นเมื่อ 11 พฤษภาคม 2563 จาก

http://kanlayanee.ac.th/wbiprinting/WBI/wbi_7/Lesson/compos_16.htm

ธัญญรัตน์ ปาณะกุล และเสริมจิตร สิงห์เสนี. (2554). *ความรู้เบื้องต้นในเรื่องวรรณคดีอังกฤษและวรรณคดีอเมริกัน*. พิมพ์ครั้งที่ 13. กรุงเทพฯ: ภาควิชาภาษาอังกฤษและภาษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

นงนุช ศิริโรจน์. (2543). *การสื่อสารมวลชนเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

นภาพรณ อัจฉริยะกุล. (2531). *แนวคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดการรายการวิทยุโทรทัศน์*.

ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการรายการวิทยุโทรทัศน์*. บรรณาธิการโดย เล่ม หน้า
นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

นิจจิง พันธะพจน์. (2556,ม.ค.-มิ.ย.). *บทบาทของสื่อแอนิเมชันในช่วงสงครามโลก : กรณีศึกษาสหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่น*. *วารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ*. 14(2): 11-18.

นิษฐนาถ นิลดี. (2552). *ขบวนการคอมมิวนิสต์ในเวียดนาม (ค.ศ.1945-1975)*. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (ประวัติศาสตร์) กรุงเทพฯ: คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บุญรอด ศรีสมบัติ, พันเอก. (2546). *โฆษณาชวนเชื่อ*. สืบค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2563, จาก
<http://www.geocities.ws/cgscsos/psyop-4.pdf>

ปรีชา ศรีวาลย์. (2548). *เวียดนามการรบขั้นแตกหัก*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

ปิยฉัตร ล้อมชวกร. (2549). *หลักการวางแผนรณรงค์โฆษณา*. ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาการรณรงค์และผลิตงานโฆษณา*. บรรณาธิการโดย รุ่งนภา พิตรปรีชา. พิมพ์ครั้งที่ 1. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

ปิยดา อินทวรรณพัฒน์. (2547). *การวิเคราะห์เนื้อหาและเทคนิคการโฆษณาชวนเชื่อเกี่ยวกับสงครามอิรักที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ไทย*. วิทยานิพนธ์ นศ.ม. (การประชาสัมพันธ์). กรุงเทพฯ: ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปิยนารถ พักทองวรรณ. (2558). *หลักเตรียมพร้อมในการกล่าวสุนทรพจน์ภาษาอังกฤษในที่ชุมชน*. สืบค้นเมื่อ 3 กันยายน 2563 สืบค้นจาก

http://www.bic.moe.go.th/newth/images/stories/pdf/The_preparation_of_speeches_in_English_5-1-2558.pdf

- พรสิทธิ์ พัฒนานุรักษ์. (2531). ความรู้ทั่วไปในการผลิตภาพยนตร์. ใน เอกสารการสอนชุด
วิชาการผลิตภาพยนตร์ขั้นสูง. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- พิชยพรรณ ช่วงประยูร, ว่าที่ร้อยตรี. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างขบวนการเวียดนามกับ
สหรัฐอเมริกา ค.ศ.1944-1954. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (ประวัติศาสตร์) คณะอักษรศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร
- ริชาร์ด เอ็ม นิกสัน. (2531). อเมริกันโกหก. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: มัณฑนาสถาปัตย์.
- รื่นฤทัย สัจจพันธุ์. (2526). ความรู้ทั่วไปทางภาษาและวรรณคดีไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรง
พิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ลดาวลัย ยมจินดา และ สุพรรณิ มังคะลี. (2535). หลักการโฆษณา. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: ภาค
วิชาการโฆษณาและการประชาสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ศศิธร นพรัตน์. (2552). ยุทธวิธีของเวียดนามในสงครามเวียดนาม ค.ศ.1965-1975. สารนิพนธ์ อ.ม.
(ประวัติศาสตร์ศึกษา) นครปฐม คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สรวิศ ชัยนาม. (2552). จักรวรรดิอเมริกา : ประวัติศาสตร์แบบทวนกระแสอัตลักษณ์ ชีวอำนาจ.
พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: Green Print Co.Ltd.
- สุด จอนเจดสิน. (2546). ประวัติศาสตร์เวียดนามตั้งแต่สมัยอาณานิคมฝรั่งเศสถึงปัจจุบัน.
พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ศูนย์ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ไทยกับประเทศในเอเชีย ภาควิชา
ประวัติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุทธิลักษณ์ หวังสันติธรรม. (2548). กลยุทธ์การสร้างภาพลักษณ์. ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการ
ยุทธการประชาสัมพันธ์. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สุภาณี นิตยโสเมธ. (2543). การหนังสือพิมพ์เบื้องต้น. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย
รามคำแหง.
- อภิเชษฐ กาญจนดิฐ. (2557). นายพลห่อเวียนย๊าบ : อัครบุรุษนักการทหารของเวียดนาม.
ใน ย้อนพินิจผู้สร้างประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 2. บรรณาธิการโดย
อรพินท์ คำสอน. กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภารการพิมพ์
- อภิญา อัญในธรรม. (2548). ประเภทสื่อโฆษณา. ใน เอกสารการสอนชุดวิชาสื่อโฆษณา
หน่วยที่ 1-8. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- อรพินท์ ปานนาค. (2547). ประวัติศาสตร์การทูตสหรัฐอเมริกา. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ:
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อรพินท์ ปานนาค. (2551). ประวัติศาสตร์สหรัฐอเมริกาในคริสต์ศตวรรษที่ 20. พิมพ์ครั้งที่ 4.

กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

อรรถสิทธิ์ เมืองอินทร์. (2553,ม.ค.-เม.ย.). ภาพยนตร์สงครามเวียดนามและสังคมอเมริกัน.

วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. 7(1): 1-17.

อุรพงศ์ แพทย์คชา. (2557). ภาพยนตร์ไทยกับกลยุทธ์การสื่อสารการตลาดแบบผสมผสานของ
ภาพยนตร์ไทย. วารสารนักบริหาร. 34(1): 150-151.

อริสา เหล่าวิชยา. (2556,มกราคม-มิถุนายน). ภาพลักษณ์นักการเมือง ใน วารสารนักบริหาร
33(2) : 57 - 63

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล

รุจ ไรหิตรัตนะ

วัน เดือน ปี เกิด

3 กันยายน 2532

สถานที่เกิด

กรุงเทพมหานคร

วุฒิการศึกษา

พ.ศ.2557

ศิลปศาสตรบัณฑิต

สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์

จาก มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

พ.ศ.2564

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาประวัติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

